

Novomašnik, bod' pozdravljen!

Foto JMP

Po letu 1950 spet slovenski novomašnik pri Sv. Ivanu v Trstu

Uvodnik

Jurij Paljč

Zapleteno je

Tudi pri nas, tudi z moje strani, bo za uspešno oblikovanje vlade potrebno nekaj politične potrpežljivosti in veliko modrosti, je dejal predsednik Slovenije Borut Pahor za časopis Delo po nedeljskih volitvah v Sloveniji, ki so prinesle zmago Janezu Janši, a tudi veliko negotovost. Nekdanja slovenska levica je razdrobljena na veliko strank, a je v zafrkljivem tweetu: "Rezultati vzporednih #volitve2018: KPS 52 sedežev, SDS 25 sedežev, NSi 7 sedežev, SNS 4 sedeži. A je Slovenija zihr v letu 2018?", ki ga je objavil DamjanTo, veliko resnice. "Najprej dobi mandat zmagovalček", je bil jasen predsednik Pahor, ki je še dodal: "Vsaka pomembnejša odločitev v domači, zlasti pa v zunanji politiki, utegne imeti v tem času bolj daljnosežne posledice, kot to sicer velja navadno. Vsi bomo dediči posledic teh odločitev. Zato je tako presneto pomembno, kakšne bodo. Pomembne bodo za vse, za tiste v vladi, opoziciji in za tiste, ki se sicer za politiko prav veliko ne zmenijo. Zato moramo delati čim bolj skupaj, premišljeno in tudi velikopotezno". Njegov poziv k modrosti je torej še kako upravičen! Kot je upravičena zaskrbljenost razumnih ljudi v Sloveniji nad nizko udeležbo na volitvah, samo 51,97 odstotka slovenskih volivcev je oddalo svoj glas.

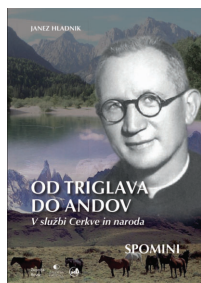
Da je politika zares "umetnost možnega", nas učijo italijanski politiki. Italijanskemu predsedniku Mattarelli je uspelo prisiliti Gibanje petih zvezd in Ligo, da sta sestavili vlado, ker to zahtevajo zdajšnje razmere v Italiji in v Evropi. Kar se je zdelo nemogoče, je danes v Italiji stvarnost. Premier je sicer Giuseppe Conte, Di Maio in Salvini pa sta njegova namestnika in ministra. Pustimo se presenetiti!

Materni jezik in Božje oznanilo "Cingel – congel" in človekove vrednote

Velikokrat se sploh ne zavedamo, da je sama teološka inkulturacija v oznanjevanju Božjega nauka znatno premalo, da bi Božje oznanilo po človeku (oznanjevalcu) nemoteno prišlo do sodobnega človeka (vernika) ali da bi mu sodobni človek (verniki) sploh lahko prisluhnili. Cela vrsta koncilskih teologov je to potrjevala, kot Karl Rahner, teolog Ratzinger (poznejši papež Benedikt XVI.), Jan Danielou, Yves Congar in drugi.

/ str. 4
Ambrož Kodolja

Predstavitev

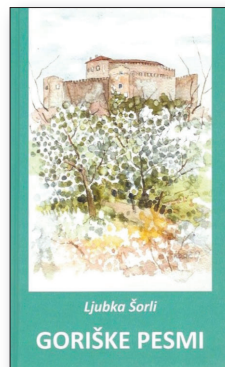
V Ljubljani so predstavili novo knjigo z naslovom *Od Triglava do Andov*, ki je izšla v sozaložbi Goriške Mohorjeve družbe

9

Knjižnica Franceta Beyka Stihe Ljubke Šorli prežarja velika ljubezen

Petindvajset let je minilo, odkar je prenehalo utripati plemenito srce pesnice Ljubke Šorli (1910-1993), ki ni nikdar gojila temne misli sovražstva, kljub temu da je v svojem življenju doživela veliko gorja. Že v najlepših mladih letih je okusila grozno praznino ob tragični smrti nadvse ljubljenega moža Lojzeta Bratuža, ki so ji ga umorili fašisti in kateremu je namenila večino svojih zelo številnih pesmi.

/ str. 13
Iva Koršič

Vsakoletno bogoslužje

V Kočevskem rogu je bila spominska maša ob grobišču pod Krenom; pridigo je imel msgr. Andrej Glavan

12

Razred, bistven za mir v družbi Middle class

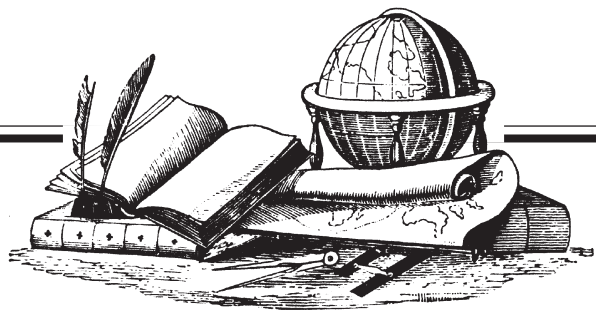
So trenutki, ki te prisilijo, da začneš razmišljati o sebi, predvsem o tem, kaj si in kam spadaš. V zadnjih dneh me je dvoje dogodkov pripravilo do tega, da sem se začela spraševati, v kateri družbeni sloj spadam, kako

živim in v kakšni meri država pritiska name, mi jemlje, kar je sad mojega dela, v zameno pa mi nudi dokaj malo ali nič.

Znanec, s katerim sva pozno zvečer komentirala post na socialnem omrežju, je odločno zavrgel moje kritike na račun pretiranega obdavčevanja, ki naj bi pripeljalo do izginotja nižjega srednjega razreda. Spadava v dve popolnoma različni generaciji, z različnimi življenjskimi izkušnjami. Celo rodila sva se povsem na drugem koncu naše male dežele. In, če sama pojmem potrošništvo kot objesten odnos do denarja in lastnine, kot nasadanje modi in reklami ter ne nazadnje kot kopičenje in nakupovanje brez konca, je zanj potrošniški že naš način življenja. To namreč, da potujemo, hodimo v bar ali gostilno, na dopust, morda celo to, da imamo doma avto in računalnik.

/ str. 15
Suzi Pertot

Slovenski predsednik na obisku v Rimu in Vatikanu

Borut Pahor pri Mattarelli in papežu Frančišku

Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor se je v sredo, 30. maja 2018, v Rimu sestel s predsednikom Italije Sergio Mattarelli, s katerim sta govorila o dvostranskih vprašanjih, razmerah v Italiji in evropskih temah. Pahorja je v okviru obiska skupaj z misijonarjem Opeko in monaškim knezom Albertom II. na zasebni avdienci sprejel papež Frančišek.

Pahor je v izjavi za TV Slovenija dejal, da je bilo srečanje pri papežu zelo pristržno in sproščeno ter da je ob tej priložnosti papeža ponovno povabil, naj obišče Slovenijo.

O pogovorih s predsednikom Italije je Pahor v izjavi za TV Slovenija izpostavil, da ima Slovenija v italijanskem predsedniku Mattarelli velikega prijatelja in zaveznika. Oba predsednika sta se po njegovih navedbah pogovarjala o stvareh, ki so pomembne za medsebojno sodelovanje in prijateljstvo, tako o razmerah v Italiji kot v Evropi ter spremembah, "ki smo jim priča".

Po oceni predsednika Pahorja smod zdaj v položaju, ko sta na voljo dve možnosti, ali te spremembe "samo opazujemo, kar je napačen pristop, ki jih po-

skušamo razumeti in usmerjati v varno prihodnost večine ljudi". "Gre tukaj za prihodnost Italije, Slovenije, Evrope", je še dejal predsednik RS Borut Pahor.

Pahor in Mattarella sta se pogovarjala tudi o morebitni skupni obeležitvi konca prve svetovne vojne, skupaj s predsedniki držav, ki so bile pred stotimi leti udeležene na soški fronti. Predsednik

Italije je tudi naklonjen morebitni skupni obeležitvi obletnice požiga Narodnega doma v Trstu leta 1922.

Predsednik Pahor se je pred pogovorom s predsednikom Italije srečal še s senatorko Tatjano Rojc, ki je bila izvoljena na marčevskih parlamentarnih volitvah v Italiji. Največ pozornosti sta namenila sodelovanju, tako na ravni države kot tudi dežele Furlanije Julijske krajine, pa tudi manjšine. Ob tem je Pahor podprl rešitev o ustanovitvi sveta za manjšino pri predsedstvu vlade.

"Moja želja je, da bi se dobro razumeli tudi z nekaterimi mojimi stari znanci v italijanskem parlamentu in senatu in spletli nova prijateljstva s predstavniki ljudstva, ki jih doslej v slovenski politiki nismo poznali", je še dejal Pahor.

"Moja naloga in naloga nove vlade, ki bo oblikovana v Sloveniji, je, da visoko raven političnih odnosov med Slovenijo in Italijo obdržimo... in da se nekako oblikuje nova perspektiva sodelovanja". "Z mero optimizma in realizma, tudi z mero politične volje se da tudi največje probleme streti", je še dejal predsednik Pahor.

Borut Pahor se je v torek,

Deželni svet SSK je pozitivno ocenil izid deželnih volitev

SSK priprave na redni kongres in upravne volitve 2019

Stranka Slovenska skupnost je lahko ponosna na delo, da ji je edini v sklopu levosredinske koalicije uspelo izvoliti slovenskega zastopnika v Deželni svet FJK. SSK se lahko obenem ponaša z najvišjim številom zbranih slovenskih preferenčnih glasov, kot tudi, da je njen potrjeni deželni svetnik Igor Gabrovac najbolj voljen slovenski kandidat. "Smo prvovrščena stranka v Števerjanu, Sovodnjah, Doberdolu in Repnu ter vsekakor dobro uvrščeni v številnih občinah, kjer je zgodovinsko prisotna naša narodna skupnost. Zanimiv je porast glasov za SSK v Ronkah, Tipani, Reziji, Bardu, Miljah in Trziču. S skromnimi finančnimi sredstvi smo speljali karseda dostojno volilno kampanjo in tudi po zaslugi ugleda naših kandidatov in kandidatke nam je uspelo omejiti pravo glasovno izkrivitev, ki je prizadela ves levosredinski tabor. Demokratska stranka, občanska in levičarska lista so v primerjavi z volitvami leta 2013 skupaj izgubile približno štirideset tisoč glasov. Podoben padec glasov so utrpeli tudi desne skupine, z edino razliko Lige in njenega liderja Massimiliana Fedrige, ki je nesporen zmagovalac tokratnih deželnih

volitev. SSK je v tem političnem potresu izgubila nekaj čez petsto glasov, še zlasti na Tržaškem in v Pordenonu (v Gorici pa je SSK potrdila in okrepila svoj konsenz), kar je za nas vsekakor veliko in predstavlja alarmni zvonec, ki ga ne bomo preslišali. Naš odgovor bo še naprej v obliki pomnožene prisotnosti na ozemlju ter v preveritvi političnih vsebin in osvežitvi pristopa k odprtim vprašanjem," je daljšo in razčlenjeno analizo volilnih izidov, ki so jo uvodoma podali strankin predsednik Peter Močnik ter pokrajinska tajnika Julijan Čavdek in Marko Pisani, povzel deželni politični tajnik SSK Igor Gabrovac na seji v sredo, 30. maja 2018. V bogati razpravi se je nato oglasilo več strankinih voditeljev in izvoljenih upraviteljev, ki so izpostavili težave in tudi priložnosti, ki jih lahko predstavlja zdajšnji politični trenutek.

Vodstvo SSK se je že pred nekaj tedni prvič uradno srečalo z novim predsednikom Fedrigo, v prihodnjih tednih pa bodo na vrsti prva srečanja z deželnimi odborniki. Slovensko stranko posebej zanimajo napovedane spremembe v zakonu o medobčinskih zvezah, do katerega je bila SSK vse-

skezi kritična. Prav tako je pozornost vodstva in upraviteljev SSK usmerjena v potrebne spremembe v odnosu do gospodarskega in urbanističnega upravljanja območja, kjer smo Slovenci zgodovinsko prisotni in uspešno razvijamo tudi svoje podjetniške zamisli.

S sejo deželnega sveta SSK so se začele temeljite priprave na redni strankin kongres, ki bo predvidoma v začetku l. 2019. Prihodnje leto so na vrsti upravne volitve v pomembnih slovenskih občinah, na katere se stranka SSK že pripravlja. Volilne težnje že dalj časa kažejo na velike spremembe v političnem opredeljevanju slovenskih volivcev. SSK kot edina slovenska samostojna politična stranka si bo prizadevala v smeri izoblikovanja pogojev, da Slovenici poenotimo svoj politični nastop še zlasti, ko gre za zagotovitev zastopanosti v zakonodajnih telesih. Nekateri javno izrečeni odklonilni odzivi so le spodbuda, da vztrajamo na že nakazanem predlogu. Posebna delovna skupina se bo posvetila tudi volilni zakonodaji in izoblikovala stvarne predloge za njeno izboljšanje v vidiku še kar realne možnosti predčasnih vsedravnih volitev.

Predsednik Borut Pahor se je srečal s senatorko Tatjano Rojc

29. maja, udeležil dobredelnega dogodka v podporo delovanju misijonarja Opeke; pripravili so ga Misijonska kongregacija, Slovenija, Monako in Argentina. Namen dobredelne prireditve je bil pro-

movirati misijonsko dejavnost Opeke kot pomembnega elementa razvojne pomoči.

Predsednik republike se je tudi sestel z obema gostoma dobredelne prireditve, monaškim knezom Al-

bertom II. in argentinskim zunanjim ministrom Jorgejem Marcelom Fauriejem.

S knezom Albertom II. sta poudarila pomen skupnih prizadevanj in aktivnosti na področju mednarodne humanitarne in razvojne pomoči. Namen srečanja je predvsem krepitev prijateljskih odnosov in dialoga med državama, poglobitev sodelovanja pri humanitarnih projektih ter izmenjava pogledov o nadaljnjih perspektivah dvostranskega in večstranskega sodelovanja na različnih področjih. Z argentinskim zunanjim ministrom sta spregovorila predvsem o krepitvi političnih in gospodarskih vezi in ocenila odnose med državama kot zelo dobre in razvijene.

Solidarnost predsedniku Mattarelli

V imenu volivcev in svojem osebnem želim izraziti gospodu predsedniku Mattarelli podporo in solidarnost ob grobih napadih na njegovo osebo in na najvišjo institucijo italijanske Republike. Zahvaljujem se mu za zvestobo Ustavnemu zakonu, posebej pa tudi, da si vseskozi prizadeva za konstruktivne odnose z Republiko Slovenijo, kar potrjuje tudi napovedani prijateljski obisk na Kviralu slovenskega predsednika

Boruta Pahorja v sredo, 30. maja. V upanju na čimprejšnje osebno srečanje z Vami, Vas, spoštovani gospod predsednik, hvaležno pozdravljam v imenu vseh tistih ljudi dobre volje, ki so me počastili s svojim zaupanjem in me izvolili v senat.

Tatjana Rojc, senatorka, izvoljena na listi Demokratske stranke kot izraz slovenske narodne skupnosti v Furlaniji Julijski krajini

Uspeh in številna udeležba na seminarju Kultura in politika

Prvi univerzitetni seminar v sklopu projekta "Zaupati čez mejo: Darko Bratina med sociologijo in filmom" je bil deležen velike pozornosti in uspeha med publiko. Prejšnji petek je seminar "Kultura in Politika" imela v gosteh fakulteta za diplomatske in mednarodne vede univerzitetnega pola v Gorici. Dogodek je bil zasnovan kot neke vrste "odprto predavanje", ki so se ga udeležili nekateri nekdanji Bratinovi sodelavci, ki so mu stali ob strani v njegovi politično-institucionalni, mednarodni in akademski karieri, vezani tudi na odprtje univerze v Gorici. Govori so povezovali preteklost, sedanost in prihodnost z aktualnimi temami, kot so vloga meje, razvoj univerze v Gorici, politične spremembe v zvezi s čezmejnimi območjem, evropska dimenzija, GECT in še mnogo drugega. Vse te tematike bodo združene v projektu "Darko Bratina: Zaupati čez mejo", ki ga je financirala Avtonomna dežela Furlanija Julijska krajina s sredstvi iz državnega zakona za slovensko manjšino, za valorizacijo osebnosti in aktualiziranje

kulturne dediščine znanega sociologa, politika in intelektualca.

Seminarja so se udeležili prof. Gian Giacomo Migone, profesor zgodovine Severne Amerike in predsednik odbora za zunanje zadeve v senatu (1994-2001), Alessandro Maran, nekdanji poslanec in senator, Darkov brat in nekdanji deželni svetnik Ivan Bratina, koordinator goriškega univerzitetnega tečaja mednarodnih in diplomatskih ved Georg Meyr, docent političnih kultur v Evropi videmske univerze Claudio Cressati in goriški župan Rodolfo Ziberna. Dela sta koordinirala Davorin Devetak iz društva Kinoatelj in predsednik društva Darko Bratina Livio Semolič. Srečanje je organiziralo društvo Kinoatelj iz Gorice v sodelovanju z Univerzo v Trstu DISPES (oddelek za politične in družbene vede) in Univerzo v Vidmu DILL (oddelek za jezike in literature, komunikacijo, izobraževanje in družbo), društvom Darko Bratina, Slovenskim raziskovalnim inštitutom in Inštitutom za mednarodno sociologijo ISIG iz Gorice.

Povejmo na glas

Mamoudou Gassama in njegov podvig

Pred štirimi leti je iz Malija prišel v Italijo, občasno delal v piceriji in se učil te večine ter igral nogomet v majhnem klubu. Brez dovoljenja za bivanje je septembra nezakonito prišel v Francijo in tukaj dopolnil dvaindvajset let. V soboto, 26. maja, se je ob osmi uri zvečer nahajal v severnem delu Pariza in videl večjo skupino ljudi, ki je upirala pogled v četrto nadstropje stanovanjskega bloka, kjer se je štiriletni otrok znašel na zunanji strani balkona. Ljudje na ulici so že prej poklicali gasilce ter s tesnobo opazovali otroka in sosednjega stanovalca, ki pa zaradi vmesne ograje ni mogel pomagati. Mamoudou Gassama se je nemudoma dvignil na prvi balkon in potem na drugega in potem na tretjega in slednjič na četrtega. Prijel je otroka za roko in ga potegnil na varno. Vse je posnel eden od navzočih in posnetek se je hipoma razširil na medmrežje. Zelo hitro so prispeli gasilci, vendar je bilo že vse opravljeno in otrok rešen. Novica o podvigu s srečnim koncem je krožila na vse strani vse hitreje in hitreje in tako je nezakoniti pribežnik iz Afrike postal pravi heroj in celo nacionalni junak. V tej točki se je s svojim odzivom izkazal francoski predsednik Macron, sprejel rešitelja v Elizejski palači, mu podelil medaljo za hrabrost in, kar ni nič manj dragoceno, francosko državljanstvo, pri gasilcih pa je dobil zaposlitev. Ne more biti nobenega dvoma, da se je zgodila nadvse srečna in lepa zgodba, ki nam je lahko v veliko veselje. Veliko veselje človeka vselej preveva, kadar se

zgodi kaj lepega in dobrega, dobrega po namenu, in ko tovrstna zgodba zadobi tako veliko vidljivost. Zagotovo se lepe zgodbe tudi sicer dogajajo, nemara kar vsakodnevno, in je kdo tvegal, da bi rešil osebo v nevarnosti ali v prekomerni stiski, vendar teh zgodb ne vidimo, zanje ne izvemo, razen če ne zaživijo v našem ožjem prostoru. Tu pa se je zgodba povzpela do brezmejnne vidljivosti in razsežnosti, dobro kot druga beseda za smisel je zasijalo v vsem svojem sijju, v vsem svojem sporočilu, kot da bi hotelo reči: naj se zgodi kar največ takšnih stvari, res kar največ. Kaj ni to tista svetloba, ki nas opogumlja, ali slej ko prej vzbudi v nas željo, da bi je bilo kar največ in bi je bili kar največkrat deležni, ali bili celo mi sami tisti, ki bi jo oživili in izročili drugim in, zakaj ne, vsem. Mamoudou Gassama pa je ob tem svojem podvigu ostal skromen in verjetno ni mogel povsem verjeti, da je bil za svoje dejanje tako bogato poplačan. In nemara nam je z odgovorom na vprašanje, kaj je mislil, ko se je pričel vzpenjati tja do četrtega nadstropja, jasno in s tem na najboljši možen način povedal, kaj se zgodi, ko se v človeku sproži dejanje ali odločitev za dobro drugega človeka: "Sem videl otroka viseti na balkonu in nisem razmišljal. Le to, da bi ga rešil, in hvala Bogu sem ga rešil". Vsak potemtakem lahko reši koga, kaj ni to enkratno? In kaj ni v tem blagohoten klic za naše dobro, za dobro vsega sveta, za dobro prav vseh ljudi?

Janez Povše

Končno slovenska nova maša pri Sv. Ivanu v Trstu!

“Roke duhovnika so poklicane, da dajejo ljubezen!”

Ob novomašniku so duhovniki g. Milan Nemač, msgr. Janez Oberstar in g. Fabio Ritossa (foto JMP)

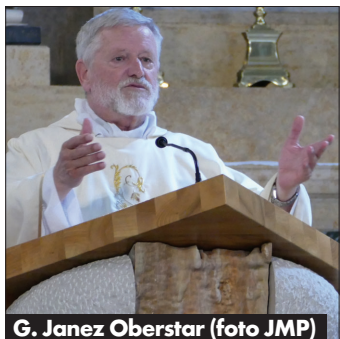

Skavtjinje, skavti, dekleti ter gospe v narodnih nošah med novo mašo (foto JMP)

Dan po sobotnem posvečenju v stolnici sv. Justa se je slovenska župnijska skupnost pri Sv. Ivanu v nedeljo dopoldne zbrala, da bi skupaj z novomašnikom g. Tomažem Kunaverjem podoživela slavo njegove nove maše. V svetoivanski cerkvi se je ob tej priložnosti zbralo večje število vernikov, videti je bilo več narodnih noš ter tržaških skavtinj in skavtov v krojih, ki so pričakali g. Tomaža in somaševalce, ko so ti v slovenskem sprevedu vstopili v cer-

Novomašnik g. Tone Kunaver z mamo Janjo in očetom Tinetom (foto JMP)

G. Janez Oberstar (foto JMP)

mac, ki je poudaril, kako je bila krajevna slovenska skupnost že dolgo brez slovenskega novomašnika, zatem je spregovorila Marija De Luisa v imenu krajevnih vernikov, medtem ko je Igor Švab pozdravil v imenu slovenskih vernikov tržaške škofije. Maša je po recitaciji prvoobhajank, ki sta novomašniku izročili darila, stekla ob so-

maševanju več duhovnikov, med katerimi velja omeniti krajevnega župnika g. Fabia Ritossa, medtem ko je bil novomašni pridigar rektor misijonskega semenišča Redemptoris Mater msgr. Janez Oberstar, ki je pomen duhovništva povezal s pomenom evharistije, saj je bila nedelja dan, ko se v Cerkvi v Italiji obhaja praznik Sv. Rešnjega

kev. V pozdrav je zadonela tradicionalna Novomašnik, bod' pozdravljen, ki jo je na koru zapel domači cerkveni pevski zbor, ki je sooblikoval slovesno bogoslužje. Slavljenec je dobrodošlico izrekel najprej kaplan za svetoivanske slovenske vernike g. Milan Ne-

Cerkveni pevski zbor pri Sv. Ivanu je vodil Ivan Žerjal (foto JMP)

Telesa in Krvi: duhovnik se namreč zaveda, kakšna moč se skriva v evharistiji, njegove roke so poklicane, da dajejo ljubezen. V dobi, ki kaže, da je Evropa postala poganska in so se množice prepustile materialnemu, pomenijo mašni-kove roke vrnitev k naši sreči, ki je v tem, da smo ljubljani, je dejal Oberstar in dodal, da Bog daje svoj dar po evharistiji, kjer se sam obleče v hostijo in prinaša življenje. Slavje, ki so se ga udeležili tudi novomašnikov starši in več vernikov iz drugih župnij, se je po maši nadaljevalo v bližnjem lokalu, kjer so verniki g. Tomaža sprejeli z aplavzom. V zadnjih mesecih, ko pomaga v svetoivanski župniji, so ga namreč vzljubili in si nadejajo, da bo milost nove maše, ki jo je doživel Sv. Ivan, dobra duhovna popotnica za krajevno skupnost.

(nl)

Foto JMP

G. TOMAŽ in SVETOIVANSKA ŽUPNIJSKA SKUPNOST

se zahvaljujeta vsem, ki so pripomogli k doživetemu in lepemu poteku praznovanja mašniškega posvečenja v stolnici sv. Justa in nato nove maše pri Sv. Ivanu, in še posebno cerkvenemu pevskeму zboru z zborovodjo in organistko, govornikom, narodnim nošam, prvoobhajankam in skavtom; hvala tudi g. župniku, g. Milanu Nemaču in šolskim sestram za bližino, podporo, nasvete in lepo sodelovanje pri pripravih.

Sveto mašniško posvečenje v tržaški stolnici sv. Justa

V nabito polni stolnici sv. Justa v Trstu je tržaški nadškof msgr. Giampaolo Crepaldi v soboto, 2. junija 2018, popoldan posvetil šest novih duhovnikov iz tržaške škofije. Škof Crepaldi je v novomašnike posvetil Ermenegilda Barbettija, Ivico Cono, Pietra Giassija, Tomaža Kunaverja, Adriana Mataesa in Manfredija Poilluccija. Če je bil za tržaško Cerkev to zelo pomemben praznični dan, je bil še toliko bolj za Slovence v tržaški škofiji, ki so dobili

ljudstvu. Novomašniki so se pred oltarjem zaobljubili Cerkvi in obljubili pokorščino. Ob tej priložnosti so jih drugi duhovniki odeli v nova praznična mašniška oblačila. Za novomašnike je bil to najslavnejši obred.

Nadškof je novomašnikom voščil vse dobro na novi pastirski poti in jim zaželel, da bi med Božjim ljudstvom opravljali najlepše delo ljubezni kot oznanjevalci Božje besede, delivci svete evharistije,

Foto damj@n

slovenskega novomašnika, 34-letnega gospoda Tomaža Kunaverja.

Škof msgr. Giampaolo Crepaldi je v pridigi med drugim dejal, da je mašniško posvečenje trenutek, ko Cerkev krepi, izbira, posvečuje nove duhovnike, zmeraj zelo svečan praznik: “Na vigilijo praznika Svetega Rešnjega Telesa se tržaška Cerkev hvaležno in globoko klanja Gospodu, ki nam milostljivo prinaša šest novih duhovnikov”. Trenutek posvečenja je bil za mlade novomašnike zelo globok. Verniki, ki so do zadnjega kotička preplavili vse prostore cerkvene ladje tržaške stolnice, so celotnemu obredu dajali dodaten čar in pomembnost. Za novomašnika Tomaža Kunaverja je bilo prisotnih res lepo število slovenskih vernikov s Tržaškega in iz Ljubljane. Nekateri deli bogoslužja so bili tudi v slovenskem jeziku. G. Tomaž Kunaver je evangelij prebral v italijanskem in slovenskem jeziku.

Pred pridigo škofa Crepaldija so se pred škofovskim prestolom zglasili novomašniki, še diakoni. Po škofovi homiliji se je začel obred svetega mašniškega posvečenja, ki so ga diakoni prejeli po polaganju rok škofa, ki jih postavlja v polno službo Cerkev. Po nadškofu so na novomašnike položili roke tudi ostali duhovniki tržaške škofije. Zatem je nadškof mazilil razprte dlani novomašnikov, ki simbolizirajo odprtost in predanost Gospodu ter

zakramentov in predvsem odpuščanja: “Vašo duhovniško službo zaupam dobri in ljubeznivi Materi Božji, katero izrecno prosim, naj vas spremlja in podpira s svojo materinsko zaščito”.

Med obhajilom je na orglah glasno zadonela tudi slovenska Riharjeva Hvali svet odrešenika. Prisotni slovenski verniki so se združili v pevski zbor, katerega glas in slovenska beseda sta ponosno odmevala po tržaški stolnici. Obred so spremljale izmenično orgelska spremljava z ljudskim petjem in kitare.

Pred koncem svete maše so novomašniki radostno podelili novomašni blagoslov. Novomašnik g. Tomaž Kunaver, doma iz Ljubljane, bo zdaj duhovniško službo opravljal pri Svetem Ivanu pri Trstu.

Vse manj mladih se danes odloča za duhovniški poklic. Zato je bilo tolikratno število šestih novih duhovnikov v Trstu razveseljujoče.

Pričujoče sveto mašniško posvečenje nam pove, da Bog še ni pozabil na svoje ljudstvo. Gospod še naprej kliče v svojo službo. Za mlade novomašnike, ki se bodo odpravili na delo v Gospodov vinograd, bo to zahtevna izkušnja, kajti ne moreš biti dušni pastir le nekaj ur na dan, duhovniška služba namreč pomeni popolno poslanstvo “in persona Christi” - v Gospodovem imenu ljudem na zemlji.

Marko Manin

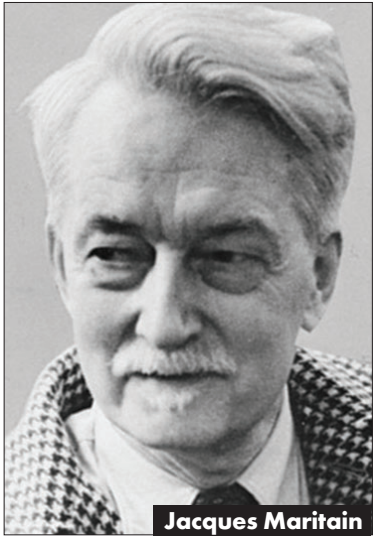
Cerkveni in družbeni antislovar (27)

S kot SEKULARIZACIJA (3)

Preko sekularizacije kot procesa se je razvila neka druga religija, ki si je izborila čedalje vidnejše mesto na račun drugih prepričanj in seveda vseh navad ter kulture. Pravzaprav lahko rečemo, da se je zamenjal celoten sistem, ki ni več isti, kot je bil poprej. Sekularizem ni le manifestacija neke preproste verske zmote ali zgolj eno od krivo-verstev (herezij), ki so navadno načenjala le delno tkivo vere, temveč je precej več. Sekularizacija je pripeljala do globinske in skorajda popolne izgraditve celotnega krščanskega tkiva. Lahko bi rekli, da na Zahodu, toda to lahko sprejmemo le, če lahko zraven damo tudi vzhodnokrščanski svet, kar bi bilo sicer tudi pravilno. Saj poznamo tisti latinski rek, ki pravi: "Corruptio optimi pessima". Marsikdo iz današnjega sekulariziranega sveta se sicer s tem ne bo strinjal, ker je po njegovem novo vselej boljše od starega, ki je potemtakem le še za pozabo in uničenje, vendar so sadi vendarle tu pred nami in ni-

so ravno spodbudni. Sekularizem tako ni le neke vrste novo poganstvo, ki bi pobožanstvo naravno in sakraliziralo svet, temveč gre za veliko več. Novega poganstva se veliko najde med skupinami mladih, ki nekako simulirajo stare poganske kulture, da bi tako zadovoljili človekovo potrebo po tem, da bi se znašel pred nečim večjim od nje. Sekularizem je, nasprotno, poskus, da bi profanirali tisto, kar je sveto, nebeško in božansko, da bi torej popolnoma umaknili božansko ali duhovno razsežnost človeku izpred oči – tako in drugače, torej v material-

nem in notranjem smislu. Vse je torej le še zemeljsko, zemlja-zemlja, ne obstaja nič presežnega. Mi smo seveda zdaj priča rezultatom nekega procesa in del neke nove stvarnosti, proces je torej sekularizacija, nova stvarnost pa sekularizem, moramo pa vedeti za temelje vsega skupaj. Že res, da se je zaveda razbohotila zlasti po drugi svetovni vojni, sploh od šestdesetih let 20. stoletja naprej, vendar je vse to sad revolucije, ki je, kot smo že dejali, pravzaprav ena, a ima štiri glavne faze, o katerih smo tudi že spregovorili. Če torej

Jacques Maritain

tih let 20. stoletja naprej, vendar je vse to sad revolucije, ki je, kot smo že dejali, pravzaprav ena, a ima štiri glavne faze, o katerih smo tudi že spregovorili. Če torej

želimo razumeti sedanje stanje, moramo podrobno pogledati najprej "prvo" revolucijo, ki je Luthrova revolucija, kar pa bomo podrobneje lahko naredili posebej. Tu bomo dali le še kak namig. Jacques Maritain je napisal delo "Trije reformatorji: Luther, Descartes, Rousseau" (Trois réformateurs: Luther, Descartes, Rousseau), kjer je te tri može postavil kot tiste, ki so pripeljali do sodobnega sveta, in sicer je to storil že skoraj pred sto leti (1925), kar naredi vse še bolj zanimivo. Po njegovem je torej Luther nekakšen oče sekularizma, a francoskega misleca bomo podrobneje navedli, kot smo dejali, posebej. Če torej vzamemo to predpostavko, potem lahko zatrdimo, da je sekularizem zanikanje kulta oz. pravega bogočastja, zanikanje človeka kot bitja, ki je liturgično, bogoslužno. Po eni strani torej popolno uničenje človeka kot "homo adorans", namesto tega pa povzdignjenje človeka kot "homo sapiens", in sicer na najvišjo potenco. Sekularizirani svet lahko sprejme drugega, ne more pa sprejeti prvega, je pa prav prva vrsta človeka tista prava, ker je to človek, kakršnega si je zamislil in ga ustvaril Bog.

Andrej Vončina

Brezje / Cerkev Marije Pomagaj

155-letnica prvega čudeža

V slovenskem Marijinem narodnem svetišču na Brezjah so ob prazniku Marije Pomočnice pripravili prireditve v počastitev 155. obletnice prvega čudeža pri Mariji Pomagaj in 30. obletnice imenovanja cerkve za baziliko. Pomembni obletnici so proslavili s slovesno mašo, zvečer pa še z nastopom slovenskih glasbenih izvajalcev. Čaščenje Marije kot Pomočnice ima v katoliški Cerkvi dolgo izročilo. "Da god oziroma praznik Marije Pomočnice kristjanov obhajamo 24. maja, je posledica zgodovinskega dejstva, da se je na ta dan leta 1814 papež Pij VII. po Marijini priprošnji mogel vrniti iz Napoleonovega ujetništva nazaj v Rim", so pojasnili.

Škof Anton Jamnik, ter s procesijo s podobo Marije Pomagaj po vasi. V četrtek dopoldan je slovesno mašo vodil mariborski nadškof Alojzij Cvikel, zvečer pa še rektor bazilike pater Robert Bahčič.

S 1. strani "Cingel – congel" in človekove vrednote

Obenem pa ne smemo mimo nekaterih istodobnih teologov, kot je npr. Hans Küng, ki je žal, zaradi nekaterih svojih pretiravanj, pa tudi nedorečenosti, doživel, da mu je bila zavržena vsa njegova teološka miselnost. Nekaj podobnega je doživel tudi južnoameriški teolog Leonardo Boff, ki je zelo dobro poznal južnoameriško problematiko človeka in vernoosti, pa ga koncilsko cerkveno vodstvo ni upoštevalo. Vsako sporočanje, ki ga človek sporoči sočloveku, ima v ozadju jezik. Tudi Božje oznanilo je pogojeno s PROBLEMOM JEZIKA. Hudo je, če oznanjevalec evangelija

ne govori tisti jezik, s katerim se ljudje identificirajo ali jezikovno socializirajo. Preprosto povedano: "Če oznanjevalec ne govori s sočlovekom, ko mu oznanja evangelij, v jeziku, ki ga poslušalec (verniki) govori doma pri mizi. Tokrat so krščanske vrednote in BOŽJE OZNANILO LOČENI od poslušalčevega jezika". Vsebinska oznanila se na tak način vedno bolj oddaljuje od človekovega razumevanja, predvsem pa od človekovega srca. V takem primeru med govorcem / oznanjevalcem / in poslušalcem / vernikom / podzvestno nastaja zelo pomemben vakuum ali prazen prostor dojemanja.

Prav o tem praznem prostoru, ki velikokrat nastaja tudi v našem okolju, ko Slovenec posluša oznanjevanje ne-Slovenca, pade to oznanjevanje na poslušalca (Slovenca) na ugodna tla, ko ga z lahkoto napolnijo vraže, nesmisli, čaranja, traparije, umišljena duhovna samozadostnost (npr. napačno tolmačenje Medjugorja) in celo namišljeno odrešenje nekakšnih kultov (napačno vodenje pri duhovnih gibanjih). Spomin mi poroma na vse tiste prelepe trenutke, ki smo jih doživljali na teološki fakulteti pri predavanjih p. dr. Romana Tominca, ko je vse te človekove praznote, ki so bile in bodo, imenoval "en sam velik cingel-congel"! Tako te prazne izposojenke, pogledi iz drugih okolij, verovanj, napačno razumljeni koncepti "kolovratijo" po dušah ubogih sodobnih ljudi, pa tudi mladine, še zlasti,

če imajo slabo versko znanje ... Oznanjevalec mora človeka najprej poslušati in mu oznanjevati v njegovem materinem jeziku! Prav danes bi se morali oznanjevalci Božje besede truditi, da bi na sodoben način, v razumljivem jeziku povedali trdne, preizkušene in ustaljene verske resnice. Čeprav je to lahko tudi tvegano početje, tega se duhovniki danes zavedamo, zato moramo govoriti z jezikom, ki je razumljiv ljudem današnjega časa in ga rabijo doma pri mizi, tako, vsaj človeško upamo, da bo oznanilo pri sodobnem človeku obrodilo vsaj minimalen sad.

ZAKAJ PRAV JEZUS? (28)

PRIMOŽ KREČIČ

Jezus trpi in moli v vrtu Getsemani

Konflikt je bil neizbežen, Jezus ni več mogel sprejemati hudobije, ki se je zarila v judovsko religijo in so jo predstavljali zlasti njeni voditelji. **Ti so sklenili, da ga bodo umorili.** Iskali so priložnost, da bi ga prijeli. Jezus je vedel, da je šel Juda k velikim duhovnikom, da bi ga izdal.

Po večerji se je z učenci podal pod Oljsko goro in **prosil tri apostole, da bi molili z njim.** V znamenju vrta se kaže povezava s prvim vrtom, v katerem je bil skušan Adam in se predal zlu. V večernem času so bili učenci utrjeni in so zaspali. **Po opominu k čuječnosti** se je Jezus malo oddaljil od apostolov in še globlje stopil v molitveni pogovor z Očetom. Matej in Marko pravita, da se je Jezus vrgel na zemljo, kar pomeni predanost in izročitev Božji volji, Luka pa pove, da je Jezus molil kleče.

V hudi preizkušnji pred obsodbo na smrt in krutim trpljenjem **se je v Jezusu odprlo izkustvo strahu in slutnja smrti.** Luka pravi, da je tako trepetal, da je potil krvavi pot. (22,44) Bil je pretresen in vzbujen do globin svojega bitja. **Molil je, da ne bi obupal in se umaknil,** ko se je v njem odvijala temna noč duše. **Njegov strah je bil obtežen z grehom človeštva,** ki ga je na duhovni način sprejel nase, kot je zapisal sveti Pavel. (2 Kor 5,21) Ker je bil Božji Sin, je z najglobljo razločnostjo videl umazanijo hudobije, ki se mu je postavila nasproti. Čeprav se je tresel od hudobije, ki se je zgnila nanj, **sta bila močnejša moč molitve in zaupanja Bogu,** poudarja papež Benedikt XVI. Tu se razodeva veličina Božje ljubezni, ki se je pripravljena odpovedati sebi, da bi zavrnila zlo v njegovi korenini in povabila ljudi v prijateljsko skupnost. Bulgakov pravi, da je zaradi greha izgubil vsako človeško moč. V tej nemoči, ki jo je doživljal v

popolni pokorščini, je mogel premagati moč greha.

Jezusova molitev se je **pokazala kot soočenje dveh volj,** človeške in Božje. Vsak človek se upira pred smrtjo, tudi Jezus je prosil, da bi šel kelih trpljenja mimo njega, vendar se je potem izročil v Očetovo voljo. Evangelist Janez pokaže na obe volji: "Oče, reši me iz te ure" in "Oče, poveljaj moje ime". (Jn 12,27) Jezus je z izročitvijo v Očetovo voljo stopil v boj s hudobijo in tako pripravil zaklad nove moči nad zlom. Jezus se je moral svobodno odločiti, da sprejme soočenje z grehom človeštva in ga v svoji

zvesti ljubezni strpi do kraja. Vsaka ljubezen je namreč povezana s svobodno odločitvijo.

Pomenljiva je tudi vsebina Jezusove molitve, v kateri je kričal: *Aba, Očka, Tata*. (Mr 14,36) Judje niso imenovali Boga s tem imenom, kar razodeva globino Jezusovega domačega odnosa z Bogom. **Aba je izraz, s katerim so otroci imenovali svojega**

očeta. V Jezusovem srcu se je bil boj za njegov sinovski odnos do Boga. Zato je tudi ta klic odmeval v same globine Boga, ki ga je postavil v to uro. *Pismo Hebrejcem* tudi govori o tem, kako je Jezus v dneh svojega zemeljskega življenja prinašal molitve in prošnje Bogu, ki ga je mogel rešiti od smrti. Uslišan je bil zaradi bogovdanosti. (Heb 5,7) **Učil se je pokorščine in postal popoln duhovnik.** Pokorščina je zadnja pritrditve Očetu, ki jo je Jezus izrekel v Getsemanskem vrtu. Jezus je **bil uslišan in osvobojen od svojega strahu.** To ustreza Lukovi pripovedi, ki pravi, da ga je angel krepčal. (Lk 22,42) V njegovih gorečih molitvi je dobil moč, da se je mogel podati v soočenje z zlom in trpljenjem, kar kažejo dogodki, ki so se zgodili po tem.

Oljska gora

Mašniška posvečenja v letu 2018

Devetnajst slovenskih novomašnikov

Škofija Celje

Mašniško posvečenje bo v celjski stolnici v petek, 29. junija 2018, ob 18. uri prejel Matic Lesjak iz župnije Sv. Jurij ob Taboru.

Škofija Koper

Blaž Kernel iz župnije Slavinna, Gašper Naglost iz župnije Vipava ter Andrej Penko iz župnije Hrenovice bodo prejeli mašniško posvečenje v koprski stolnici na praznik apostolov sv. Petra in Pavla, v petek, 29. junija 2018, ob 17. uri.

Nadškofija Ljubljana

Primož Meglič iz župnije Ivančna Gorica, Marko Mrlak iz župnije Žiri ter Peter Stele iz župnije Komenda bodo prejeli mašniško posvečenje v ljubljanski stolnici v petek, 29. junija 2018, ob 9. uri.

Tomaž Kunaver iz župnije Ljubljana - Sv. Križ je prejel mašniško posvečenje v stolnici sv. Justa v Trstu 2. junija

2018 ob 17. uri.

Škofija Murska Sobota

Aljaž Baša iz župnije Beltinci bo prejel zakrament mašniškega posvečenja v murskosoboški stolnici v petek, 29. junija 2018, ob 16. uri.

Škofija Novo mesto

Branko Jurejevčič iz župnije Podzemelj bo prejel mašniško posvečenje v novomeški stolnici v ponedeljek, 25. junija 2018, ob 10. uri. Janez Barbovič iz župnije Šmarjeta bo prejel mašniško posvečenje v stolnici v Pulju (Hrvaška) 9. junija 2018 ob 11. uri.

Iz redovnih skupnosti Minorit

Br. Vladimir Rufin Predikaka OFMConv, iz župnije Ptuj - Sv. Jurij, bo prejel mašniško posvečenje v mariborski stolnici v ponedeljek, 25. junija 2018, ob 10. uri.

Kartuzijan

Br. Joachim (Roman)

Schmidt iz župnije Gospodovega Vstajenja, Bydgoszcz (Poljska) bo prejel mašniško posvečenje 11. avgusta 2018 v stari gotski cerkvi Kartuzije Pleterje.

Kapucin

Br. Miroslav Pavšek iz župnije Zagorje ob Savi bo prejel mašniško posvečenje v ljubljanski stolnici v petek, 29. junija 2018, ob 9. uri.

Jezuiti

Zakrament mašniškega posvečenja 28. junija 2018 ob 17.30 v cerkvi sv. Jožefa v Ljubljani bodo prejeli: Rok Bečan iz župnije Lovrenc na Pohorju, Benjamin Bevc iz župnije Cerklje ob Krki, Egon Hriberšek iz župnije Križevci pri Ljutomeru ter Marko Pavlič iz župnije Kranj.

Cistercijan

P. Jona Vene iz župnije Ljubljana - Sv. Peter bo prejel mašniško posvečenje v ljubljanski stolnici v petek, 29. junija 2018, ob 9. uri.

Osem tisočink osebno.

G. Marco, podpora revnim družinam, Siracusa.

WWW.CHIEDILOALORO.IT

HILARIJ LAVRENČIČ

je prejel naziv viteza za zasluge,

ki ga podeljuje predsednik italijanske republike.

Pri Kulturnem centru Lojze Bratuž se veselimo in iskreno

čestitamo našemu dolgoletnemu sodelavcu in članu.

SCGV E. Komel / Snovanja 2018

SCGV Emil Komel vabi na zaključno akademijo Glasbeni mozaik, v sklopu koncertne sezone **Snovanja 2018**. Na koncertu se bodo predstavili najbolj zaslužni učenci šole in komorne zasedbe. Poleg teh se bo publiki predstavil tudi Mešani mladinski zbor Emil Komel pod vodstvom Davida Bandlja, ki je 27. maja na tekmovanju v Arezzu osvojil 1. nagrado v kategoriji do 25 let. Koncert bo v Kulturnem centru Lojze Bratuž v petek, **8. junija, ob 20. uri**. V sredo, **13. junija, ob 18. uri** bodo na Plešivem v zunanji prostorih nekdanje osnovne šole na Ceglem nastopali pevci OPZ Plešivo in učenci SCGV Emil Komel. Poleg glasbenih točk bodo učenci uprizorili krajšo predstavo Nekoč v Brdih in tako končali letošnje šolsko leto. Zaradi tehničnih razlogov bo napovedan večji projekt v sodelovanju z osnovno šolo A. Gradnik iz Kojškega in L. Zorzut iz Bračana v novembru ob praznovanju sv. Martina.

Zborovski koncert na Goriškem gradu**Predokus poletnih dni s pesmijo v srcu**

Mešani pevski zbor Lojze Bratuž, poimenovan po svetli žrtvi fašističnega terorja, ustanovljen daljnjega leta 1951, da bi združeval pevce iz Gorice in okolice, je že pred leti presegel nekdanje mejne ovire in v svojo sredino sprejel tudi zelo dobrodošle pevce iz sosednjih krajev Slovenije. Na več kot 60 let dolgi poustvarjalni poti nepretrganega delovanja je imel koncerte v domačem kraju, širše po Furlaniji Juljski krajini in v raznih krajih Slovenije in s svojo pesmijo ustvaril domače vzdušje Slovincem v tujini. Tako je bil v gosteh pri njih po raznih krajih Italije, v Srbiji, Franciji, Švici, Češki, Avstriji in Nemčiji. Pod vodstvom vrste pevovodij (najdlje ga je vodil skladatelj prof. Stanko Jeričijo) je pevske okuse usmerjal - in jih še - v klasično polifonijo, a tudi v slovensko ljudsko in umetno pesem. Pri tem odbira predvsem skladbe sodobnih zamejskih avtorjev. Že nekaj let njegovo umetniško delo spodbuja pevovodja David Bandelj. Prav pod njegovo taktirko je zbor Lojze Bratuž izoblikoval že trdno zakoreninjen nastop ob koncu vsake pevske sezone. Tudi letos se je odločil, da ga bo izvedel v slikovitem in v te namene pre-

malo izkoriščenem Goriškem gradu. V grofovi dvorani, prepojeni z davno zgodovinsko preteklostjo, se je tako zbralo veliko število gledalcev, kolikor jih pač more sprejeti ta grajska sobana. Kot je že

smi. Jeseni l. 2017 so pod vodstvom dolgoletne pevovodkinje Franke Žgavec prejele zlato priznanje na regijskem tekmovanju pevske zborov v Postojni.

Oba zborovska sestava sta pod naslovom *Predpoletni napev* skrbno izoblikovala in solidno izvedla približno uro trajajoč zelo všečen program, ki je bil ravno pravi za toplo poznopomladno noč. Pevce in njuna pevovodja je občinstvo sprejelo s hvaležnim ploskanjem, tako da so pevke Vinike zapele še dodatek.

Vokalna skupina Vinika (foto DP)

ustaljena navada, je MePZ povabil k sodelovanju tudi drug zbor. Tokrat je izbira padla na Vokalno skupino Vinika, ki jo je l. 1994 ustanovila skupina briških zborovskih navdušenk. Danes jo sestavlja sedemnajst pevk, ki z veseljem nastopajo v domačem in širšem okolju. V svoj repertoar vključujejo skladbe iz klasične zakladnice, slovenske umetne in ljudske pe-

dili z duhovitostjo prepredeni ljudski istrski pevski utrinki z naslovom *Pesmi od ljubezni in kafe*, ki jih je v zvočni privlačnosti priredil Aldo Kumar, zapeli pa igrivo razpoloženi pevci.

Vokalna skupina Vinika je svoj nastop začela z nabožno staroslovanško *Tebe pojem*, Mokranjca v priredbi Mika Tadova. Nato se je oglašila Stanka Premrla *Metuljček*, z žalostno vsebino, a pomenljivim poudarkom: "ne išči sreče drugod kot le doma". *Pomlad ob morju* nas je popeljala k obmorskemu krajem, kjer se narava začneja prebujati že zelo zgodaj. Pevsko popotovanje Vinike je poslušalce popeljalo z *Ladjico želja* Patricke Quaggiata naravnost v sončna Brda, kjer ravno v tem času *Čriešnje so rdače* (Rado Simoniti), pa še v rezijske doline ob tipično ritmično poudarjeni pesmi *Da lipa ma! Ke bej na je?* (Ambrož Čopi) in do Prekmurja, kjer *Zrejšo je žito* (Ivan Florjanc). To pesem je z violino spremljala Clara Bensa, tako je izzvenela v še bolj poetičnem nadihu.

Program je povezovala mlada Katja Terčič, ki jo zadnje čase večkrat srečujemo v tej vlogi.

Ob koncu se je v imenu prirediteljev zahvalila goriški občinski upravi, ker je vlnodno dala na razpolago grajske prostore, ter seveda občinstvu za topel sprejem.

Res prijetno domač večer se je ob pesmih in napitnicah prihajajočim poletnim dnem nadaljeval na sugestivnem grajskem dvorišču ob luninem svitu.

Iva Koršič

Večer ob dvajsetletnici društva Tržič**Nepozabno doživetje!**

Nedelja, 27. maja 2018, se bo Slovincem, ki živijo na Tržiškem, zapisala v trajnem spominu kot še posebej pomemben dan. Društvo Tržič je namreč praznično zabeležilo svojo 20. obletnico obstoja. Ta pomembni dogodek je želelo prirediti v občinskem gledališču na tradicionalnem srečanju pihalnih godb s Krasa. Po vrsti je bilo letošnje srečanje že štiriindvajseto. Vsakič se godbe na pihala namreč srečujejo na koncertu, poimenovanem Revijska kraških pihalnih godb. Priljubljeno revijo prirejata Zveza slovenskih kulturnih društev in Javni Sklad RS za kulturne dejavnosti. Na prireditvi je spored povezovala in nastopajoče predstavljala Nataša Ferletič, ki je obe-

nem podpredsednica društva Tržič. Številno občinstvo je najprej pozdravila predsednica društva Tržič Lucia Germani (*na sliki*), ki je na kratko orisala nastanek in delovanje društva ter se je zahvalila članom in podpornikom. Nato so nastopili štirje od dvanajstih ansamblov, ki se vsako leto predstavljajo na treh koncertih tostran in onostran nekdanje meje. Glasbeniki vseh starosti, med njimi je bilo tudi nekaj zelo mladih, so prikorakali na oder in se disciplinirano razporedili po njem. Izoblikovali so lepo zamišljen program, ki se je začel z nastopom Pihalnega orkestra Prosek. Pod vodstvom kapelnika

Iva Bašiča so dodobra ogreli občinstvo. Sledili so nastopi Pihalnega orkestra Divača pod mentorstvom Janeza Žnidaršiča, Godbenega društva Viktor Parma iz Trebč (pod vodstvom Daniela Grizoniča) in Kraške pihalne godbe Sežana z dirigentom Ivom Bašičem. Prav ta je ob koncu društva ob drugem okroglem jubileju namenila pesem Kol'kor kapljic, tol'ko let.

Večer, na katerem je pri organizaciji sodelovalo tudi društvo Ja-

dri iz Ronk, je ob prisotnosti ljudi z obeh strani nekdanje meje navdušil in obogatil vse, ki so se ga udeležili. Prisotne je pozdravila tudi predsednica ZSKD Živka Persi, ki je poudarila pomen tega dogodka za Slovence iz Laškega. Med publiko so bili prisotni tudi občinski svetnik iz Tržiča Fabio Delbello in nekdanji odbornik iz Škocjana ob Soči, Sergio Cosolo, ki si je prizadeval in še skrbi za uspešno pobratenje laške občine s kraško občino iz Divače. Prav zaradi tega se je veliko godbenikov iz Divače po koncertu ustavilo z njim v prijateljskem klepetu. Vsekakor sta veselje in dobro razpoloženje gostov pripomogli, da so godbeniki soustvarili res lep in doživet praznik, ki bo ostal v spominu Slovincem iz Laškega.

Karlo Mučič

SLOVENSKA
ZAMEJSKA
SKAVTSKA
ORGANIZACIJA

MIRKO
SPACAPAN

Krožek
Anton Gregorčič

Dragi skavti, skavtinje, prijatelji in vsi,
ki vam je pri srcu vzgoja otrok,
vabimo vas na predavanje

Aleš Čerin: Starši - roparji izkušenj svojih otrok

Srečanje bo v **nedeljo, 10. junija 2018, ob 17. uri**
pri Lovski koči v Gojačah nad Vipavo.

Dogodek je vključen v projekt "Zastavimo skupne moči za skupne cilje"
ob 10. obletnici smrti dr. Mirka Spacapana.

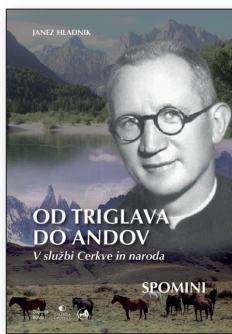
Projekt "Zastavimo skupne moči za skupne cilje" sofinancira Autonoma dežela Furlanija Juljska krajina (D. Z. 26/2007)

SKUPNA KNJIŽNA NOVOST TREH ZALOŽB

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA,
ZALOŽBA DRUŽINA, ŽUPNIJA ROVTE

OD TRIGLAVA DO ANDOV

V službi Cerkve in naroda

Dopolnjena izdaja spominov izseljenskega duhovnika
JANEZA HLADNIKA
ob 40-letnici prve izdaje
pri Goriški Mohorjevi družbi
in 70-letnici prihoda prve skupine slovenskih
političnih beguncev v Argentino

**Kulturni center
Lojze Bratuž**

**Krožek
Anton Gregorčič**

v sodelovanju z
Inštitutom za socialno in versko zgodovino

**POLETNA
SREČANJA POD LIPAMI**

**Gostja večera
Maria Romana De Gasperi**

Hčerka vidnega politika Krščanske demokracije
Alcideja De Gasperija, predsednika prvih povojnih vlad
v Italiji in soustanovitelja Evropske skupnosti

Večer bosta vodila časnika **Paolo Magagnotti**
in prof. **Ivan Portelli**

ČETRTEK, 14. JUNIJA 2018, OB 19. URI
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ - GORICA

Pevski koncert v Štandrežu**Zborovski koncert ZCPZ – Gorica**

Koncert cerkvenih pesmi, ki ga Združenje cerkvenih pevske zborov – Gorica, v sodelovanju z župnijo sv. Andreja ap. in Zvezo slovenske katoliške prosvete, prireja že vrsto let v štandreški cerkvi, bo letos v četrtek, **7. junija, ob 20.30**. Koncert spada v okvir krepitve dejavnosti zborov ZCPZ in prikaza njihovih dosežkov na področju cerkvenega petja. Ne pozabimo namreč, kako globoko je cerkveno petje zasidrano v naših ljudeh, s kakšnim veseljem med mašnimi obredi prisluhnemo ubranemu petju in kakšno praznino občutimo, ko ga ni. To, da toliko naših otroških in mladinskih zborov z velikim navdušenjem goji tudi cerkveno petje, nam vliva upanje, da bomo lahko še naprej med nedeljskimi in drugimi pobožnostmi poslušali ubrane glasove. Program se bo začel z OPZ Vrh Sv. Mihaela pod vodstvom Karen Ulian. Sledil bo nastop gosta, MePZ Ciril Silič iz Vrtojbe (zborovodja Silvan Zavadlav). Nato bodo zapeli cerkveni pevski zbor Jazbine – Pevma pod vodstvom Zdravka Klanjščka, domači MePZ Štandrež pod vodstvom Zulejke Devetak, MePZ Mirko Spacapan iz Podgore pod vodstvom Petra Pirha, MoPZ Mirko Filej iz Gorice (zborovodja Zdravko Klanjšček); večer bosta sklenila MePZ Lojze Bratuž iz Gorice (zborovodja David Bandelj) in MePZ Hrast iz Doberdoba (zborovodja Hilarij Lavrenčič). Pripravlja se torej izredno pester četrtkov večer, na katerega ste vsi toplo vabljeni in ki bo gotovo zadovoljil vsakega ljubitelja cerkvenega petja.

Podelitev bralnih značk učencem Večstopenjske šole Gorica

Prisrčno in veselo ob ugankah in pesmicah Anje Štefan

V prenatrpani veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž je v četrtek, 24. maja 2018, vse prekipelo. Razi-

grani šolarji Večstopenjske šole Gorica, h kateri spadajo OŠ Oton Župančič iz Gorice, OŠ Fran Erjavec iz Štandreža, OŠ Josip Abram iz Pevme, OŠ Alojz Gradnik iz Števerjana in OŠ Ludvik Zorut iz Bračana, so se zbrali v njej, da bi se udeležili vsakoletnega slovesnega podeljevanja bralnih značk ob koncu *Bralne značke*, ki že dolgo vrsto let spodbuja šolarje k branju. Tudi letos so med šolskim letom eni bolj drugi manj zavzeto in marljivo prebirali primerne knjige, da bi si nabirali

točke za bralno značko, predvsem pa, da bi spoznali čim več slovenskih literarnih ustvarjalcev in njihovih del. Ob natančnem prebiranju so odkrivali lepoto in bogastvo slovenskega jezika in si na tak način nabirali jezikovno znanje, ki postaja pri nas, žal, čedalje bolj revno. Jezik večinskega naroda, pa še druge jezikovne primese spodbujajo pristnost domače govorice.

Po že ukoreninjeni navadi je to množično majsko prireditev, ki

jo je kot vsa leta sproščeno vodila učiteljica Barbara Rustja, uvedla himna *Dežela branja*, ki živo povzema vse prednosti branja. Pe-

jica, pesnica in pravljica, je tudi organizatorka pripovedovalskega festivala *Pravljice danes*, ki ga vodi od leta 1998, in urednica

smico preseveda sočnost in sončnost poezije Toneta Pavčka, ki ji je slovesen glasbeni pečat dal Lojze Krajncan. Na povabilo napovedovalke Rustje je na oder stopila gostja Anja Štefan (1969), ki svoja avtorska dela namenja predvsem otrokom. Doma je iz Šempetra pri Novi Gorici. Diplomirala je iz ljudskih pripovedi, kasneje je iz tega tudi magistrirala pri prof. Milku Matičetovu, znanem zbiralcu ljudskega izročila. Poleg tega, da je pisateljica, pesnica in pravljica, je tudi organizatorka pripovedovalskega festivala *Pravljice danes*, ki ga vodi od leta 1998, in urednica

zbirke ljudskih pravljic, ki jih pogosto tudi na novo pove in zapiše, in avtorica nekaj pravljic ter slikanic. Deluje kot samostojna umetnica in je ena redkih profesionalnih slovenskih pripovedovalk. Razi-kuje pripovedno izročilo. Avtorska besedila in priredbe ljudskih pripovedi redno objavlja. Za svoje delo

je prejela več nagrad, npr. nagradi *Ljubljana bere* za knjigi *Sto ugank* (2008) in *Lonček na pike* (2010). Ker je mati kar štirih otrok, dobro pozna otroško dušo, in ker ji rime ne delajo preglavic, je napisala že mnogo ugank, pesmic,

pravljic in izštevank. Že od mladih nog je z bratom rada poslušala starejšega sosedo, ki je živel kot njena družina v veliki hiši na Marku in jima pripovedoval marsikaj lepega. Te pravljice so ji ostale vse življenje v spominu.

Učencem je razkrila zgodbo svoje rojstne hiše, ki jo je baje dal zgraditi eden izmed grofov Coronini, da bi tu stanovala njegova prav nič lepa žena.

Pravljice iz ljudskega izročila so ji bile že od nekdaj zelo všeč in da ne bi tonile v pozabo, jih je veliko zapisala. Dve izmed teh, in sicer stari ljudski pravljici iz Benečije o ženi, ki si je srčno želela otroke in jih dobila iz fižolčkov,

pa o dveh sestrah, eni revni, dobri s kopico lačnih otrok, in o njeni skrinji, v kateri ni nikdar pošla moka, in drugi bogati, a skopi sestri, so mali in veliki poslušalci lahko poslušali iz njene umirjene, a žive pripovedi. Z gostjo so tudi zapeli dve pesmici o miškah. Brez velikih težav so uganili lažje in malce težje ugank, ki jih je zajemala iz svoje ustvarjalne skrinjice. Uganko o prebrisnem čmrlju pa je kar zapela kot tudi pesmico *Iščemo hiško*. Mimogrede je povedala, da se rada vrača na Primorsko, ker tu otroci radi pojejo. Z njo so se šolarji šli tudi rmanjati besed. Ob koncu jim je še povedala, da bo čez nekaj časa izšla njena nova knjiga pesmic z ilustracijami Marjance Jemec Božič, s katero sta velikokrat sodelovali. Knjiga bo poklon 90-letni ilustratorici. V njej bodo nove ilustracije Marjance Nemec Božič, pa tudi starejše, ki so navdihnile pesnico Štefanovo, da je napisala nove stihove. Taka je tudi pesmica o nosorogu, papagaju in levu, ki jo je zapela malim radovednežem.

Na odru so stale knjige Anje Štefan: od najstarejših *Čmrlji in piščalka* (1998) *Melje, melje mlinček* (1999), *Lešniki, lešniki* (2000) do novejših *Iščemo hiško* (2005), *Sto ugank* (2006), *Štiri črne mravlje* (2007), *Lonček na pike* (2008).

Mlado občinstvo je zelo lepo spremljalo njeno prisrčno pripovedovanje. Ob koncu sta po dva učenca iz omenjenih šol prišla na oder in prav iz rok Anje Štefan prejela bralne značke za služene učence. Za pridno branje je učencem čestitala tudi prof. Andreja Duhovnik, višja svetovalka za slovenske šole v Italiji na Zavodu Republike Slovenije za šolstvo. Vsako leto dejavno spremlja šolsko delo pri nas v zamejstvu, in če le more, je zmeraj prisotna na tovrstnih prireditvah.

Iva Koršič

Obvestila

Katoliška knjigarna vabi v četrtek, 7. junija, ob 18. uri na aperitiv ob predstavitvi knjige *Sladki recepti* z vrtnicami. O vrtnicah in njihovi uporabi pri pripravi sladice bosta marsikaj zanimivega povedali avtorici Katja Kogej in Vida Rojšek.

Slovenska zamejska skavtska organizacije in Krožek Anton Gregorčič vabita v nedeljo, 10. junija 2018, ob 17. uri na srečanje s predavateljem Alešom Čerinom, ki bo predaval na temo *Starši – roparji izkušeni svojih otrok*. Srečanje bo pri Lovski koči v Gojačah nad Vipavo. Dogodek je vključen v projekt "Zastavimo skupne moči za skupne cilje" ob 10. obletnici smrti dr. Mirka Špacapanu.

Družine z majhnimi otroki (do približno 10. leta) so vabljeni na letovanje v koči sv. Jožefa v Žabnicah (3. - 7. 8.) in duhovni vikend v Logu pod Mangartom (31. 8. - 2. 9.) v organizaciji Skupnosti družin Sončnica in s sodelovanjem Mladinskega doma. Info in prijave na tel. +39 329 749 8194 ali +386 31 523 963 do 15. junija.

KCLB v sodelovanju z Galerijo Ars in Galerijo Rika Debenjaka iz Kanala ob Soči pripravlja za jesen 2018 spominsko razstavo o tržaški slikarki Eldi Piščanec. Zato se obrača na zasebnike, ki imajo v lasti dela Elde Piščanec, s prošnjo, da bi jih dali na razpolago za obdobje razstave. Informacije na tel. (+39) 0481 531445, pon. - pet. od 8.30 do 12.30 ali po e-pošti info@centerbratuz.org.

SPDG vabi na 47. srečanje članov zamejskih planinskih društev, v nedeljo, 10. junija, na Opčinah, v prireditvi SPDT. Organiziran bo avtobusni prevoz, dva pohoda za planince in dve delavnici za mladince in najmlajše. Prijave na sedežu društva vsak četrtek od 19. do 20. ure in pri odbornikih društva. Informacije 3317059216 (Vlado).

Klekljarski odsek društva Jadro organizira v soboto, 16. junija, izlet v Idrijo na festival idrijske čipke. Informacije na tel. 0481-482015 ali 0481-776123.

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško prireja v soboto, 30. junija, celodnevni izlet v pokrajino Evganejskih gričev, v zibelko venetske in rimske

Ob rojstvu malega
PRIMOŽA
se s sestrice Urško,
mamico Alenko in
očkom Aljošo
veselita
družini Di Battista
in Dorni

kulture, za ogled parkov in krajev Este, Monselice itd. Vpisujejo po tel. 0481 884156 (Andrej F.), 0481 20801 ali 3461206031 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 78138 (Sonja Š.).

"Male oglase" najdete na našem portalu www.noviglas.eu.

Cestitke

Profesorju **Hilariju Lavrenčiču**, ob podelitvi častnega naziva vitez republike, iskreno čestitamo vsi na SCGV Emil Komel.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu
(od 8. 6. 2018 do 14. 6. 2018)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 8. junija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 9. junija (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Nedelja, 10. junija: ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 11. junija (v studiu Sanja Vogrič)

Torek, 12. junija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 13. junija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Škrjanček poje, žvrgoli - Izbor melodij.

Četrtek, 14. junija (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

8. 9. 10. 16 in 17. junija 2018 ob 21. uri
v župnijskem parku pod lipami v Štandrežu

Gledališče Teatro sotto le stelle
pod zvezdami

Petek, 8. junija 2018

Gledališko društvo Kontrada-Kanal
Vinko Möderndorfer - VAJA ZBORA - Režija: Peter Harl

Sobota, 9. junija 2018

Gledališka skupina KUD Dolomiti - Dobrova
Ephraim Kishon - BIL JE ŠKRJANEC - Režija: Franci Končan

Nedelja, 10. junija 2018

Gledališka skupina KD Brce - Gabrovica pri Komnu
Anton P. Čehov - SNUBAČ
Anton T. Linhart - ŽUPANOVA MICKA - Režija: Minu Kjuder

Sobota, 16. junija 2018

Dramska družina SKPD F.B. Sedej - Števerjan
Rik van den Bos - LETO ŠLAGERJA - Režija: Tomaž Kranjc

Nedelja, 17. junija 2018

Dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež
Tone Partljič - ČAJ ZA DVE - Režija: Jože Hrovat

Pod pokroviteljstvom Zveze slovenske katoliške prosvete, Goriške občine, Fundacije Cassa di Risparmio in Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti
V primeru slabega vremena bodo predstave v župnijski dvorani Anton Gregorčič

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE UNIONE CULTURALE CATTOLICA SLOVENA

TRGLAPIAZZA POVEZUJE UNISCE
Spoznajmo se Incontriamoci

MODRIJANI

PETEK 15. JUNIJA OB 21.00
VENERDÌ 15 GIUGNO ALLE 21.00
TRG EVROPE - PIAZZA TRANSALPINA

ODPRTO DOGODKA OB 19.00 S SKUPNIM KONCERTOM
UČENCEV SCGV E. KOMEL, GŠ NOVA GORICA IN
GLASBENIH ŠOL GORIŠKE POKRAJNE

INIZIO DELL'EVENTO ALLE 19.00 CON IL CONCERTO DEGLI
ALLIEVI DEL SCGV E. KOMEL - GŠ NOVA GORICA -
PROVINCIA DI GORIZIA

V PRIMERU SLABEGA VREMENA BO
KONCERT V TOREK 19. JUNIJA OB ISTI URI
IN CASO DI MALTEMPO IL CONCERTO SARA' RINVIATO
A MARTEDÌ 19 GIUGNO ALLA STESSA ORA

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE ZA SLOVENCE V
ZAMEJSTVU IN PO SVETU

ZKB

FONDAZIONE
Cassa di Risparmio di Gorizia

svet slovenskih organizacij
sodelovanje organizacij slovenske

Knjiga B. Premrla o Koprivi na Krasu

“Moja duša je židane volje ...”

Nas vipavski rojak Božidar Premrl je letos objavil še drugo knjigo o Koprivi na Krasu. Prvo z naslovom *Kraški kruh. Vas Kopriva – njeni kamnolomi in kamnarji* je javnosti predstavil na praznik sv. Elije julija 2016 pred tamkajšnjo cerkvijo. Z njo si je prislužil Murkovo priznanje, ki ga podeljuje Slovensko etnološko društvo, in – skupaj s kraškimi in drugimi kamnarji, ki so gradili nekdanjo republiško skupščino, današnji parlament – v tej imenitni stavbi doživel tudi prisrčen sprejem ob 25-letnici državnega zbora. Kmalu po izidu te knjige je odkril še obsežen in bogat arhiv krajevne občine Kopriva od srede 19. stoletja, ko je bila ta ustanovljena, do začetka prve svetovne vojne leta 1914 in tedaj se mu je porodila ideja o drugi knjigi, ki ji je dal naslov *Slavno županstvo v Koprivi*. Zgodovina iz turna Sv. Elije in ji dodal tudi dopolnitve prve knjige. Z veseljem jo je predstavil ob letošnjem kulturnem prazniku 8. februarja v Koprivi, predstavitev pa je začel z Župančičevim verzom “Moja duša je židane volje”, ker se je z njo lahko zahvalil in oddolžil vipavskemu rojaku dr. Antonu Požarju in dr. Francetu Prešernu obenem. Da se je arhivsko gradivo krajevne občine Kopriva ohranilo, ima namreč veliko zaslug prav nekdanji koprivski kaplan dr. Anton Požar, doma z Goč v Vipavskih Brdih, ki je bil po prvi svetovni vojni tudi tajnik koprivske občine in je dal občinski arhiv varno spraviti v zvonik Sv. Elije, da ga ne bi uničili fašisti, ki so na Primorskem izvajali sistematično raznarodovanje. S tem je opravil dejanje velikanskega narodnega in kulturnega pomena.

V tej zajetni knjigi o Koprivi, ki šteje kar 540 strani in okrog 200 slik, je tudi zanimiva pripoved o starih orglah iz Marijine romarske cerkve v Logu pri Vipavi, ki so jih kupili Koprivci za svojo cerkev. Prej

tri dni kasneje je Jožef Gulič tja nesel aro. 9. avgusta je pet voznikov, ki so imeli za pomoč tri nakladače, peljalo mehove in omaro v Koprivo. Spotoma so se odžejali v vipavskem Trgu in na deželni meji plačali mitnino – Vipava je namreč spadala pod Kranjsko, Kopriva pa pod Goriško deželo.

Za popravilo in namestitev orgel se je županstvo v Koprivi pogodilo z orglarskim mojstrom Karolom Kriegljem iz Ljubljane. Ta je bil po rodu Nemec in sin šišenskega železničarja, po smrti ljubljanskega orglarja mojstra Nika Goršiča leta 1898 pa je od njegove vdove za nekaj časa vzel v zakup njegovo orglarsko delavnico. Ko so leta 1902 postavljali orgle v koprivsko cerkev, sta bila dva mojstrova delavca “na kvartirju” pri županu Pircu, na hrani pa v krčmi pri Betgarjevih. Postavljali so jih kar dva meseca. Prvi je nanje orglal skopeljski organist Franc Prencis.

Slovesna blagoslovitev orgel, ki jo je spremljalo streljanje z mošnjari, je bila 20. novembra 1902. V tem letu so imeli še več drugih slovesnosti, ki so jih proslavljali z mošnjari: prva je bila 1. avgusta, naslednja za cesarjev rojstni dan 18. avgusta, nato 20. septembra, ko je prišel v vas sežanski okrajni glavar, ter še, ko je prišla v vas železniška komisija in ko je bil blagoslov Svete Družine.

Za cerkev v Logu pri Vipavi pa je že prej naredil nove orgle omenjeni orglarski mojster Niko Goršič (1836–1898) iz Ljubljane. Dokončane in kolavdirane so bile leta 1897 in kljub castiljli starosti še danes odlično služijo svojemu namenu. Iz te zgodbe o prodaji starih loških orgel je videti, da smo Tržani in Koprivci s tem “kšeftom” postali žlahta. Po starih navadah so namreč ljudje mednjo šteli tudi kupce, ki so pri njih kupili kravo, bika, konja, hišo, vinograd ali kakšno drugo veliko parcelo, skratka, lastnino večje vrednosti, kakršna so tudi orgle.

Magda Rodman

Mladika 4 / 2018

Razmišljanja, spomini ...

Četrta številka tržaške revije Mladika je izšla konec maja.

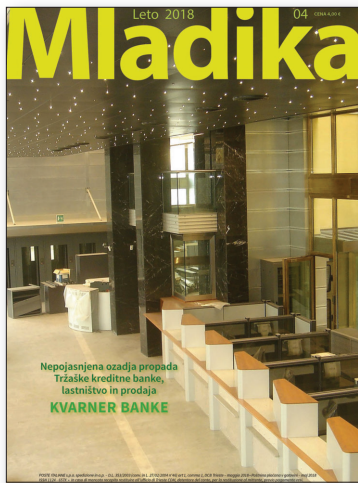
V ospredju je Fokus, ki razkriva nepojasnjena ozadja propada Tržaške kreditne banke ter lastništva in prodaje Kvarner banke. V izčrpnem članku, ki prinaša veliko dokumentarnega gradiva, so pojasnjeni nastanek in uspešen razvoj Kvarner banke na Reki in njena prodaja ter povezava s tržaškim podjetjem Adria Consulting in nadalje s kamniškimi podjetjem Fin trend. Uvodno misel je napisal Ivo Jevnikar. V članku z naslovom *V novih političnih okvirih* avtor razmišlja o nedavnih volilnih izidih na deželnih volitvah v Furlaniji Julijski krajini. Izidi postavljajo vprašanja v zvezi z našo slovensko zavestjo, o manjšini kot družbenem in političnem subjektu, o širjenju volilne baze in o uspešnosti oziroma napakah slovenske stranke. Dejansko pa se v teh novih okvirih dramatično postavlja vprašanje zajamčenega oz. učinkovito olajšanega zastopstva Slovencev v izvoljenih telesih. V rubriki *Naš utrip* je objavljen pogovor z letošnjo dobitnico tržaške nagrade Vstajenje, mladinsko režiserko in avtorico Lučko Susič; pripravila ga je Nika Čok. O nagrajenkinem ustvarjalnem delu piše tudi Manica Maver. Pod črto je objavljen zapis Sergija Pahorja z naslovom *Strah*. Avtor v njem razmišlja o strahu, ki prebiva med matičnimi Slovenci in jim onemogoča svobodno govoriti in se normalno obnašati kot odrasli člani družbe. Zapis se konča z apelom, naj predstavniki stroke (psihologi, sociologi, pisatelji, šola...) poskusijo odgovoriti na vprašanje, zakaj ves ta strah.

V rubriki *Prebrali so za vas* Marija Pirjavec predstavi pesniško zbirko Marije Kostnapfel *Pesmi*, Nika Čok

pa zbirko kratkih zgodb Nevije Benčina Smotlak *V naročju koprške ulice*. Predstavljena je *Panonska elegija* Leva Detele in *Katalog etnološke muzejske zbirke*

Kostanje v Vasi Vrba ob Vrbskem jezeru na avstrijskem Koroškem izpod peresa Lidije Golc.

Ivo Jevnikar je avtor četrtega in zadnjega dela daljšega zapisa v nadaljevanjih o primorskih letih koroškega

kiparja Franceta Goršeta. Zapis je nastal ob 120-letnici umetnikovega rojstva. V rubriki *Obletnica* je tudi zapis Nadie Roncelli o 60-letnici cerkve Lurške Matere Božje pri Ferlugih nad Trstom, ki hrani malo poznano poslikavo Toneta Kralja. V članku o ekologiji *Vrniti se moramo tja, kjer smo že bili*, avtor razmišlja o pomenu vsakdanjih, zasebnih odločitev v našem ravnanju z naravo; ni namreč vse odvisno le od velikih odločitev velikih ljudi. Poudarja pa tudi potrebo po manj potrošniškem načinu življenja in navede podatek: če bi nadaljevali z zdajšnjim potratnim življenjskim slogom, bi do leta 2050 potrebovali tri planete. V rubriki *Antena* so objavljene številne novice iz zamejstva in zdomstva. V rubriki o umetnosti Mojca Polona Vaupotič predstavlja delo arhitekta Antona Laščaka. Slovenec po rodu,

rodil se je v Gorici leta 1856 slovenskim staršem, je bil dvorni arhitekt egiptovskega kralja in eden najbolj uglednih umetnikov neoislamizma v arhitekturi. Ustvaril je vrsto luksuznih palač v Kairu in Aleksandriji, v Sloveniji pa parka in vilo na Pristavi v Rožni Dolini. Profesorju Mirku Mahničju, ki je umrl 7. aprila letos, se klanjata Maja Lapornik s spominskim zapisom *Sam' še enkrat* in Jože Faganel s člankom *Vodniku po vršacih lepe govorice*.

V novi rubriki *Iz tiskarne* so predstavljena najnovejša dela slovenskih avtorjev v Italiji, ki so izšla v izvirniku ali v prevodu. V rubriki *Literatura* je objavljena zgodba Romana Rožine *Sirota Jera*, ki je prejela drugo nagrado za prozo na 46. literarnem natečaju revije Mladika, in pesniški cikel Marije Švajncer *Pogovor verujočega in brezbožnega*, ki je bil nagrajen s prvo nagrado na istem natečaju.

V *Razmišljanjih zdomske tržaške Slovenke* Mirella Urdih pripoveduje o svojih delovnih izkušnjah v Nemčiji konec sedemdesetih let. Zgodovinar Renato Podbersič ml. v članku *Ob obletnici nekega zločina* piše o naročenem umoru Iva Brica iz Dornberka leta 1943 kot izraz stopnjevanja revolucionarnega nasilja. Mitja Petaros pa predstavlja grb papeža Franciška. V mladinski prilogi *Rast* Veronica Piredda pripoveduje o svojem srečanju z evropskimi institucijami med potovanjem v Strasbourg in Bruselj, Mojca Petaros in Veronika Bordon predstavita gledališko igro *R. U. R. – Rossum Universal Robots*, ki jo je uprizorila gledališka skupina MOSP-a, objavljen je tudi pogovor z režiserjem in igralci. Tadej Pahor piše o premieri gledališke skupine M+SKPD F. B. Sedej iz Gorice, po delu Itala Calvina *Baron sedi na veji*. Z igralci sta se o delu pogovorili Veronika Bordon in Nika Devetak. Caterina Cufar je avtorica članka o povezavi med naftnimi cenami in onesnaževanjem. Objavljeni sta pesmi Nika Trenta in Jacopa Vincenzina, ki sta bili priporočeni za objavo na lanskem literarnem natečaju SSK, ter foto utrinki Instagrama.

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (19)

Dimitri Tabaj

Hubelj (1)

Fužinarstvo in obdelava železa imata na Slovenskem zelo dolgo tradicijo. Noriško železo je na primer veljalo za eno najboljših v Evropi že v predrimski dobi in sami Rimljani so radi uporabljali noriške meče. Od 16. stoletja po. Kr. dalje so bile na našem koncu zelo znane stare fužine ob Hublju pri Ajdovščini, ob južnem vznožju Trnovskega gozda. Hubelj je pomemben pritok reke Vipave; izvira iz treh kraških izvirov (najvišji je 50 m visok slap) ob vznožju vzpetine Navrše. Ob močnem deževju doseže pretoke do 50 m3 na sekundo. Zelo mrzla voda (7-8 stopinj) po vodovodu oskrbuje del Vipavske doline, Goriške in Krasa.

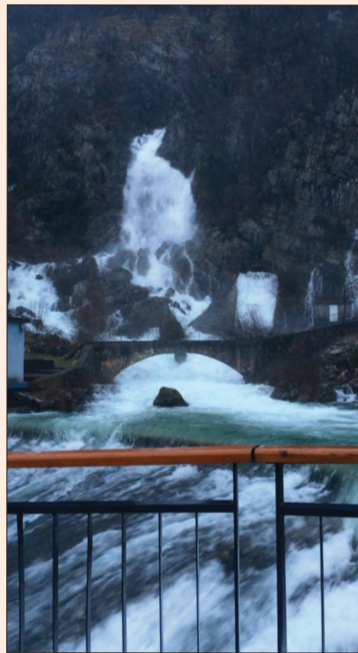
Območje je bilo naseljeno že v bronasti in železni dobi, medtem ko je bila v antičnih časih Ajdovščina zelo pomembno središče, imenovano Castra. Ko so Rimljani povečali pomen Ogleja,

se jim je pokazala potreba po povezavi s Panonsko nižino: zgradili so torej pomembno tovarno središče na poti do Ljubljane (Emone). Postaja se je imenovala mansio Fluvio Frigidio (postaja pri Mrzli reki, verjetno pri Hublju). Kasneje so zgradili tudi novo - krajšo - pot do Ljubljane čez Col, Hrušico, Logatec in Vrhniko. V 3. in 4. stoletju se je pojavila potreba po gradnji utrdb in ravno takrat so severno od postaje pri Mrzli reki zgradili utrdbo Castrum, ki je imela tudi vojaško-obrambni pomen. Kraj je povezan tudi z znamenito bitko pri Mrzli reki med cesarjem Teodozijem in uzurpatorjem Evgenijem. Leta 394 je Teodozijeva krščanska vojska krenila iz Carigrada; sestavljalo jo je veliko število “barbarov”, medtem ko je uzurpator Evgenij užival podporo rimskega senata. Zmaga Teodozija je pomenila dokončno uveljavitev krščanstva

v celotnem cesarstvu. Nad vasjo Vrhpolje pri Vipavi so krajani leta 1994 (ob 1600-letnici bitke pri Mrzli reki) postavili velik kamniti križ v obliki črke T. Gre za tako imenovani Teodozijev križ, saj naj bi na tem mestu molil cesar med samo bitko, čeprav točen kraj spopada ni znan oziroma ni znano, ali je bila Mrzla reka v resnici Vipava, Hubelj ali potok Bela pri Vrhpolju. V teh krajih, v bližini Mrzle reke, je nekaj stoletij kasneje potekala tudi zmagovita bitka Slovencev in Avarov proti Lango bardom. Nekateri so mnenja, da ravno zaradi močnejši antičnih ruševin, ki še stojijo, so naši predniki kraj preimenovali v Ajdovščino, mesto delno romaniziranih staroselcev-Ajdov (velikarov). Obstaja zapis iz leta 1499, ki nam pove, da je šturijski župan Pregelj imel ob Hublju žago in mlin. Prvo prošnjo

Fužine ob Hublju so začele delovati 12. novembra 1561, ko je cesar Ferdinand I. Habsburški dovolil gradnjo dveh plavžev, pa tudi trgovanje z železom.

Reka Hubelj izvira iz treh kraških izvirov ob vznožju hriba Navrše, teče skozi Ajdovščino in se izliva v reko Vipavo.

Strnjeno rimskodobno obzidje v Ajdovščini, najbolje ohranjeno v Sloveniji.

Nad vasjo Vrhpolje pri Vipavi so krajani leta 1994 (ob 1600-letnici bitke pri Mrzli reki) postavili velik kamniti križ v obliki črke T. Gre za tako imenovani Teodozijev križ, saj naj bi na tem mestu med bitko molil sam cesar.

Kratke

Dnevnik kulturnega urednika Dela Jožeta Horvata

Knjiga Na slepem tiru je dnevnik Jožeta Horvata iz časa, ko je bil urednik kulturne rubrike časnika Delo med letoma 1989 in 1991. Kot so zapisali pri Založbi Modrijan, je napisana "s perspektive neodvisnega, samostojnega novinarja, ki se je kot dolgoletni član kulturne rubrike Dela uveljavil kot suveren, kritičen komentator dogajanja v literaturi in kulturni politiki pa tudi kot zagovornik slovenske samobitnosti in idejnopolično odprtega, pluralnega žurnalizma". Horvat je v svojih zapisih kulturnopolitično jasno opredeljen, zavzema se za odpravo starih družbenih odnosov in demokratizacijo na vseh področjih, a v svojih stališčih ni ekskluziven, marveč strpen. "Njegovi zapisi so kritični do marsikoga, toda spoštljivi, opisi mnogih prizorov stvarni in slikoviti. Njegov jezik ni le jezik poročila, ampak tudi esej in proze", so še zapisali pri založbi.

Martini Clerici nagrada za prevod knjige Moj brat Janko-Vojko Radoslave Premrl

Prevajalka Martina Clerici prejema nagrado

Prevajalka Martina Clerici in starosta slovenskih pisateljev, Boris Pahor, sta nas obvestila, da je bila v nedeljo, 27. maja, v mestu Rovigo podeljena nagrada Gian Antonio Cibotto/Premio della Critica Sezione narrativa knjigi Moj brat Janko-Vojko, ki jo je napisala Radoslava Premrl in je izšla pri Slovenski matici v Ljubljani leta 1992, v italijanskem prevodu Martine Clerici pa leta 2013 pri založbi Nuovadimensione (Ediciclo) v Portogruaru z naslovom Un eroe in famiglia. Mio fratello Janko-Vojko. Založba je ob prisotnosti prevajalke Martine Clerici in predstavnika založbe Vittoria Anastasie prebrala motivacijo nagrade: "Ta pisateljica je pravo odkritje slovenskega tržaškega pisatelja Borisa Pahorja. Avtorica, ki je umrla leta 2009, je v tem pomembnem monografskem delu zapisala življenjsko zgodbo brata partizana Janka Premrla Vojka in njegove družine v letih fašizma in druge svetovne vojne. Vzorno delo lepe, močne, inteligentne in bistre žene, ki je videla svoj dom v plamenih, bila je v zaporu, poslana v konfinacijo in pretrpela težke izgube. Pričujoče delo neposredno prikazuje ljudi in dogodke in nam navaja neprecenljive vrednote. Rada in njena družina sta pod fašističnim režimom morali prestati hude, neusmiljene preizkušnje. Z izredno pripovedno spretnostjo nam avtorica približa prizore iz vsakdanjega življenja in dramatične trenutke. Junak, o katerem nam pripoveduje, je starejši brat, poveljnik slovenskih protifašističnih brigad, ki je padel v boju dvaindvajset let star februarja 1943. Izrazito in nepozabno delo". Predsednik založbe Nuovadimensione Vittorio Anastasia je na podelitvi prebral krajše pismo Borisa Pahorja: "Spoštovana komisija, zaradi zdravstvenih težav se vam pisno iskreno zahvaljujem tako v osebnem imenu kakor v imenu svoje družine za pomembno nagrado, ki ste jo priznali moji ženi za njeno izredno delo. Prav tako se zahvaljujem spoštovani in dragi prevajalki in spoštovani založbi Nuovadimensione/Ediciclo, ki je svojega predstavnika poslala sprejet nagrado. Ponošem sem, da lahko priznam, da Rada – moja žena – je bila navdušena nad svobodo in demokracijo ter je sodelovala z mano pri izdaji revije Zaliv, ki sem jo objavljajal 24 let s pomočjo prijateljev in radodarnih avtorjev. Če bi bila živa, bi bila srečna ob tem priznanju, toliko bolj o priznanju, ker je s težavo premagovala ganotje ob ponavljanju težav, ki jih je pretrpela s svojo družino in slovenskimi ljudmi v 20-letnem trajanju fašizma in 50-letnem trajanju slovenskega (jugoslovanskega) komunizma. Še enkrat prisrčna zahvala, iskren pozdrav in vse dobre želje. Trst, 27. 5. 2018"

Tatjana Rojc nagrada Ostana

Slovenska senatorka v Rimu, sicer književna kritičarka in književnica

Tatjana Rojc je prejemnica letošnje nagrade Ostana, ki jo podeljujejo v kraju z istim imenom v Piemontu. Nagrado ji je podelila okcitanska organizacija Chandra d'Oc za vrednotenje slovenskega jezika v Italiji. Na prireditvi se je ob podelitvi nagrade s Tatjano Rojc pogovarjal časnikar in pisec Pietro Spirito. Nagradjenki iskrene čestitke!

Med prejemniki odlikovani tudi Alessandro Svab

Ob Dnevu republike je poleg Hilarija Lavrenčiča in Alda Rupla v Gorici prejel italijansko odlikovanje tudi glasbenik Alessandro Svab, ki živi v Fari. Iskreno čestitamo!

Ljubljana / Predstavitev knjige Od Triglava do Andov
Drugič povezani trije narodni udi

V torek, 29. maja, so v Galeriji Družina v Ljubljani predstavili knjigo Janeza Hladnika *Od Triglava do Andov*, ki so jo izdali Goriška Mohorjeva družba, založba Družina in župnija Rovte.

Knjiga od Triglava do Andov je druga, dopolnjena izdaja ob 40. obletnici prve izdaje in 70. obletnici prihoda prve skupine slovenskih političnih beguncev v Argen-

težavne poti do javnosti Hladnikovih spominov: od objavljanja v obliki podlistka več let v Gorici, izdaje v skromni knjižni obliki pri Goriški Mohorjevi leta 1978, do zdajšnje izdaje, ki je obogatena z besedili o Hladniku in bogatim slikovnim gradivom.

Pomagal je političnim beguncem Spomini izseljenskega duhovnika Janeza Hladnika so z naslovom *Od Triglava do Andov* prvič izšli

slovenska skupnost živi še danes. Lik Janeza Hladnika je v slovenskem prostoru razmeroma nepoznan. Ko so njegovi spomini izšli v Gorici, je bila knjiga ena od redkih, ki jih je jugoslovanski režim tudi formalno prepovedal z objavo v *Uradnem listu* leta 1978. Knjiga je lahko le nezakonito prešla mejo in je zato prva izdaja v Sloveniji prava redkost.

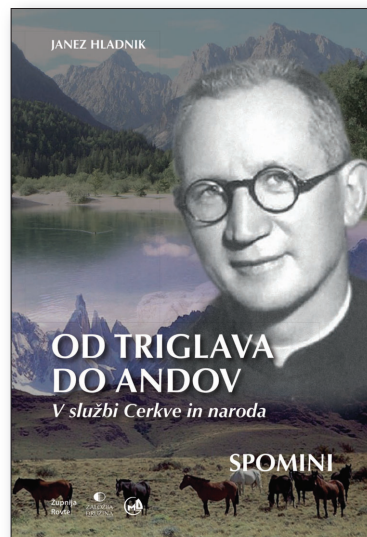
Tudi spomini na Hladnika

Druga izdaja prinaša ob izvirnem besedilu in uvodu takratnega urednika Jožeta Juraka tudi bogato fotografsko gradivo, ki so ga zbrali v Rovtahn, urednica druge izdaje Hladnikovih spominov pa je Erika Jazbar, publicistka iz Gorice, ki je izvirnemu besedilu dodala še štiri spominske zapise o Ja-

Buenos Airesu. Ob njiju sta še uvodni zapis delegata slovenskih dušnih pastirjev v Argentini Jureta Rodeta v

knjigi *50 let Slovenske vasi in Društva Slovenska* vas, ki je izšla v Argentini leta 2002, ter spomine na msgr. Hladnika, ki jih je Edo Škulj prebral med mašo ob spominskem dogodku, ki so ga v poklon velikemu domačinu priredili leta 2016 v Rovtahn.

Spomini Janeza Hladnika so že ob svoji prvi izdaji leta 1978 idealno povezali tri narodne ude. Izšli so v zamejstvu, napisani so bili v matici in v zdomstvu, s svojo ljubeznijo do slovenstva so zajeli slovenske kraje in ljudi, tako tiste, ki živijo doma in čez mejo, kot tiste, ki jih je pot peljala po

Hladnikovo knjigo so predstavili Erika Jazbar, nečakinja Ivanka Koprivc, Renato Podbersič, nečak Hieronim Kavčič, Jože Leskovec in Tone Rode. Foto: I. Ž.

tino. Predstavili so jo Erika Jazbar, Hieronim Kavčič, Jože Leskovec, nečakinja Ivanka Koprivc, predsednik Goriške Mohorjeve družbe msgr. Renato Podbersič in Tone Rode.

Spomin na Hladnika v Rovtahn

Direktor Družine Tone Rode je izpostavil, da so Hladnikovi spomini zelo kakovostni in so tudi pomemben zgodovinski vir o povojnem prizadevanju za slovenske begunce pri argentinskih oblasteh ter pri njihovem vživetju v novem okolju. Nečak Hieronim Kavčič se je spomnil povojnega obiska strica iz daljne Argentine. Dejal je, da si v Rovtahn delo prizadevajo, da bi spomin na rojaka dvignili v splošno zavest kraja in župnije.

Jože Leskovec je povedal, kako so se leta 2015 v Rovtahn javno spomnili 50. obletnice Hladnikove smrti (z mašo, razstavo in predavanjem Erike Jazbar). Hladnikova nečakinja Ivanka Koprivc je povedala, kako je pretipkovala besedilo Hladnikove knjige. Urednica knjige Erika Jazbar je predstavila vsebino knjige in okoliščine

pri Goriški Mohorjevi družbi leta 1978. Ob 40. obletnici je pobuda za ponatis prišla iz Rovt, Petkovec pri Rovtahn je namreč Hladnikov rojstni kraj. Tu so besedilo pretipkali z namenom, da bi krajani spoznali lik tega nadvse zaslužnega duhovnika, ki je deloval najprej v domovini, nato kot izseljenski duhovnik v Argentini, najprej med slovenskimi emigranti pred drugo svetovno vojno, ki so zapustili domovino zaradi revščine in fašizma, po koncu druge svetovne vojne pa je msgr. Hladnik pri takratnem argentinskem predsedniku Peronu dosegel, da so se slovenski politični begunci, ki so dotlej živeli v taboriščih v Avstriji in Italiji, lahko preselili v Argentino. Omočil jim je, da jih je Argentina sprejela, jim pomagal pri urejanju dokumentov, sad njegovega truda pa je tudi Slovenska vas v Buenos Airesu, strnjeno naselje, kjer

Leta 1958 je Janez Hladnik obiskal domače; na sliki v Ruپی na Petkovcu z ožjim sorodstvom.

nezu Hladniku, ki so izšli v treh Slovenijah. Bralec ima tako na voljo spominska zapisa, ki sta izšla leta 1966 izpod peresa Jožeta Juraka v *Koledarju* Goriške Mohorjeve družbe, in Jožeta Košička v *Zborniku Svobodne Slovenije*

svetu. Druga izdaja Hladnikovih spominov je tudi po štirih desetletjih povezala slovenski prostor in utrdila vezi med Gorico, Rovtami, Ljubljano in tudi Buenos Airesom.

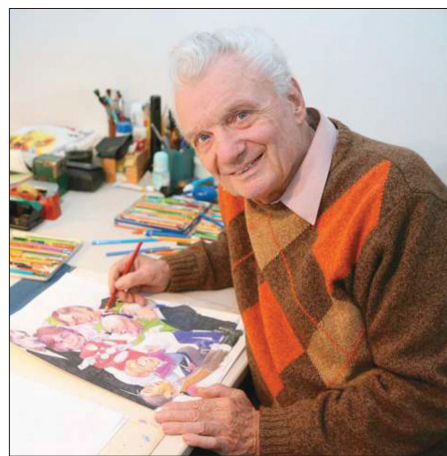
(vir: Družina)

V večnost je odšel Miki Muster**“Očeta” Zvitorepca ni več med nami**

V 93. letu starosti je umrl eden najboljših slovenskih ustvarjalcev in risarjev slikanic, stripov ter filmskih risank Miki Muster. Zadnja leta je prebival v centru starejših Notranje Gorice. Bil je Prešernov nagrajenec leta 2015 in oče stripovskih junakov Lakotnika, Zvitorepca in Trdonje.

Miki Muster velja po zaslugi več kot 40 zgodb o Zvitorepcu, Trdonji in Lakotniku za osrednjega predstavnika slovenskega stripa. "Mustrovi stripi vsebujejo spoj precizne obrisne linije, stilizacijo in realistični perfekcionizem, zanesljivo kompozicijo, pregledno kadriranje, brezhibno animacijo likov, stripovsko dinamiko, scenarijsko inventivnost in tekoče dialoge", je pisalo v utemeljitvi Prešernove nagrade. S svojimi risbami je Muster opremil tudi številne slikanice. Kot je ob prejemu nagrade povedal za STA, je bil deloholik. Delal

je lahko tudi 16 ur na dan. "A v resnici mi nikoli ni bilo treba delati, saj risanja nisem razumel kot delo. Risal sem zase in se pri tem

zabaval".

V Murski Soboti rojeni Muster je diplomiral na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani iz kiparstva. Študij je vpisal, ker v Slove-

niji ni imel možnosti delati tistega, kar si je želel. "Kiparstvo je bolj risarsko kot slikarstvo. In tako sem študiral in čakal na priložnost, da bi lahko začel delati tisto, kar sem si želel že kot otrok - risani film", je povedal v pogovoru.

V letih 1955-73 je bil ilustrator pri Slovenskem poročevalcu oziroma Delu, nato je ustvarjal kot svobodni umetnik. Prvi slovenski risani film *Puščica* je leta 1960 režiral in animiral za Viba film, sledila sta *Kurirček Nejšček* in *Zimska zgodba*. Posnel je številne animirane reklamne spote, od katerih so mnogi postali legendarni. Leta 1973 se je odselil v Nemčijo, kjer je animiral like drugih mojstrov. Po letu 1990 je začel risati politične karikature. Nekaj časa je bil karikaturist pri Magu in pozneje pri Reporterju.

Na področju risanege filma je bil samouk. "Sam sem moral ugotoviti, kako animacija deluje. Deset let sem eksperimentiral s pripo-

močki, ki sem jih imel tedaj na razpolago, da sem ugotovil, kako se liki premikajo. Moral sem biti zelo racionalen, kar se mi je pozneje obrestovalo. Pozneje sem bil petkrat hitrejši kot moji kolegi animatorji. Nihče ni mogel verjeti, da naredim desetminutni film v dveh mesecih. Tam so bile ekipe po pet ali šest ljudi, pa so tak film delali pol leta, jaz pa sem vedno delal vse popolnoma sam", je leta 2015 povedal za STA.

Izbiri Mustrovih stripov in ilustracij so bili predstavljeni na več razstavah. V letu prejema najpomembnejše slovenske nagrade za umetnost so bila njegova dela v ospredju knjižnega sejma v Leipzigu, istega leta mu je veliko retrospektivo posvetil Muzej sodobne umetnosti Metelkova, kjer je bil na ogled izbor iz njegovega obsežnega opusa s področij stripa, slikanic, risank, reklam in karikature.

Na spletu pa se je tega leta pojavila tudi vremenska aplikacija z njegovimi stripovskimi junaki. Lakotnik, Zvitorepec in Trdonja uporabnikom pametnih telefonov in tablic v obliki kratkih, zabavnih animacij sporočajo, kakšno je vreme.

Pomembno priznanje

Silvester Metlika vitez za zasluge

V minulih dneh, ob dnevu italijanske republike, smo v medijih beležili vesti o novih vitezh red za zasluge republike. Med temi je bilo tudi nekaj Slovencev, kar je seveda zelo spodbudno in dobro za odnose do slovenske narodne skupnosti v Italiji. Tik pred koncem lanskega leta pa je slovenska narodna skupnost pridobila še enega viteza. To je neutrudni kulturni delavec doma iz Boljunca Silvester Metlika, ki ga je predsednik Mattarella imenoval za viteza republike. Utemeljitelj za to visoko priznanje je predvsem dolgoletno udejstvovanje na humanitarnem področju darovanja krvi. Kot skavt se je odločil, da bo opravil kakšno dobro delo in tako je od leta 1967 postal krvodajalec. Metlika je večkrat poudaril, da ni daroval krvi, da bi s tem dobil priznanje, temveč zato, da bi lahko pomagal bližnjemu. Za prejeeto priznanje je zelo vesel in upa, da bo v spodbudo tudi drugim ljudem, ki še niso krvodajalci. Metlika je bolj kot prejeeto priznanje razveselilo pismo tržaške prefektinje Porzio, ki ga je napisala v slovenščini in italijanščini. "To mi pomeni veliko, kajti pokazala je spoštovanje in upoštevanje naše narodne skupnosti", je povedal. Odlikovanje je vitez Silvester Metlika prejel v decembru na sprejemu v vladni palači na Velikem trgu v Trstu.

Metlika je v dolinski občini znan zaradi svojih antropološko - zgodovinskih raziskovanj v Boljuncu. Še vedno je dejaven v župnijski skupnosti in v boljunski srenji. Lansko leto je predstavil svojo raziskavo o boljunskih priimkih; jeseni pa bo izšla njegova nova publikacija o ledinskih imenih v Boljuncu: "V zadnjih letih sem se še globlje posvetil zgodovini naše vasi in upam, da bodo moje raziskave v pomoč tudi drugim zgodovinarjem". / Marko Manin

Ponedeljkov večer v društvu slovenskih izobražencev

O raku in preventivi

Kot 32-letna specialistka je v Kopru na oddelku pediatrije in ginekologije v leta 1492 zgrajenem nekdanjem samostanu kmalu postala šefica. Ni bilo kadrov, vse je bilo treba opremiti. Njeno delo je bilo za mikroskopom – 400 krat, tudi 1000 krat, gor in dol po stekelcu. Veliko se je srečevala s smrtjo, saj se je patolog pač dotika. "Kot mlado mamico in ženo so me leta in leta v spanju preganjali mrlič in me plašili kot v kakšnem Hitchcockovem filmu. Naposled sem spregledala, da je smrt del življenja in sem se še bolj oklenila življenja". Tako je dr. Jadranka Vrh Jermančič, specialistka patologije in citologije v Splošni bolnišnici Izola, ki je za svoje nesebično delo z bolniki leta 2011 prejela naziv Osebnost Primorske, spregovorila v Društvu slovenskih izobražencev. Predstavil jo je in ji postavil vprašanja dr. Adriano Sancin. Med spomini na otroštvo, ki ga je preživela na vasi, brez avtov, uro hoda do Ilirske Bistrice, je tudi ta, kako jo je mama pošiljala v sosednjo vas k 25-letni gospe Pini, ki je leto po poroki zbolela za sklepno revmo. Imela je skrivenčene roke in celo telo in je rjula od bolečine. Ona, mala petošolka, ji je pripovedovala zgodbe in ji pomagala pri domačih opravilih. Tako je začela doživljati bolezen. Tudi številna družina mame, ki je bila sedma od petnajstih otrok, jo je zaznamovala s prostovoljnimi delom, naklonjenostjo življenju in dobroteljnosti.

Dr. Jadranka Vrh Jermančič je kmalu spoznala, da je premalo, če samo sedi za mikroskopom. Imela je

primer 1.610 gramov težkega raka na modih. Spraševala se je, koliko je moral ta človek trpeti in kako to, da ni takoj šel k zdravniku. Šest mesecev pozneje je prebrala njegovo osmrtnico v časopisu. Rak na modih je samo eden izmed mnogih rakov, ki se pojavi med 18. in 35. letom. Takrat je imela najstniškega sina in jo je začelo skrbeti. Tako je začela z ozaveščanjem in raznimi projekti.

Foto damij@n

Omenila je tudi raka na dojki, za katerega je danes petletno preživetje 90 odstotno. Začutila je, da mora posredovati svoje izkušnje ljudem. Že trideset let osvešča v sklopu Obalnega društva za boj proti raku, pred enainvajsetimi leti so ustanovili tudi skupino za samopomoč na obali. Pomagajo si s pogovorom in poslušanjem. Vsakemu ponudijo ramo, na katero se lahko nasloni. Dr. Vrh Jermančič je prepričana, da se pri vsaki žalostni zadevi lahko najde kaj poziti-

vnega. Raka se da pozdraviti, če je pravočasno odkrit in če najdeš v sebi notranjo moč, da začneš razmišljati drugače in sebe postaviš na prvo mesto v pozitivnem smislu.

V Sloveniji je vsako leto 15 tisoč novo obolelih ljudi, letno pa je več kot šest tisoč smrti zaradi raka. V svetu je letno dvanajst milijonov na novo odkritih rakov. Po raziskavah sodeč, bosta od rojenih leta 2014, če bodo dočakali 75 let, vsak drugi moški in vsaka tretja ženska zbolela za rakom. Kateri so vzroki za to? Prepozno pridemo na zdravljenje, ko je bolezen že napredovala in imamo preveč karcinogenov v okolju. Pomembno je, da si preglejemo kožo.

Predavateljica je predstavila tudi tri organizirane državne presejalne programe, in sicer Zoro, Svit in Doro, s katerimi uspešno odkrivajo predrakave spremembe raka na dojkah, materničnem vratu in debelem črevesu ter danki. Dejstvo je, da človeško telo večkrat v življenju producira rakasto celico, a jo imunski sistem prepozna in jo uniči. Ko pa nimamo dobrega imunskega sistema, se to kopiči in pride do raka. Slabo se prehranjujemo, slabo živimo in imamo nezdrave razvade.

"Kdo sem jaz, da se mi to ne bi smelo zgoditi"? To je duhovni stavek, ki reši vse. Čim prej ga bolnik z diagnozo dojamemo, tem prej bo sprejel ali spremenil pogled na svojo pot. V takem trenutku se moramo ustaviti in si vzeti čas. Bolnik ob tem prepozna vsak pogled in odtenek v glasu.

Takrat mora zdravnik biti brez profesionalne maske in sramote, temveč mora izražati empatijo. Večkrat se je predavateljici zgodilo, da je stisnila bolnika in se z njim zjokala. Rak postane naše ogledalo, skozi katerega spremenimo svoje življenje. Dr. Jadranka Vrh Jermančič si je ob koncu sposodila stavek 43-letne bolnice, ki je zelo pogumno umirala: "Rak ni le črnina, ampak je pisana mavrica barv".

Metka Šinigoj

Projekt EDUKA2

Čezmejno upravljanje izobraževanja

Kljub nagajivemu vremenu sta bili uspešni tudi zadnji dve delavnici Čezmejnih razredov projekta EDUKA2 Čezmejno upravljanje izobraževanja, namenjeni učencem predzadnjega razreda prvostopenjskih srednjih šol iz Italije in osnovnih šol iz Slovenije. Čezmejni razred s slovenskim učnim jezikom so sestavljali učenci iz večstopenjske šole Sv. Jakob in osnovne šole Koper, razred z italijanskim učnim jezikom pa učenci večstopenjske šole G. Lucio iz Milja in osnovne šole P. P. Vergorio il Vecchio iz Kopra. Tokrat so učenci lahko spoznali

območje med naseljema Ocizla in Klanec na slovenskem obmejnem pasu. Geografinja Tadeja Babič iz društva Limes je ekskurzijo vodila v obeh jezikih, v četrtek, 17. maja, v italijanščini, v petek, 18. maja, pa v slovenščini. V kamunski hiši v Ocizli so si učenci najprej ogledali zanimivo zgodovinsko razstavo o čezmejni trgovini med Ocizlo in Trstom z naslovom **Vse se je prodalo u Trst, vse tulepše, vse tubulše** in zatem na pročelju izobešeno spominsko ploščo v poklon antifašistični skupini TIGR. Po ogledu cerkvice sv. Marije Magdalene iz 17. stoletja so

se učenci ustavili pri nedavno obnovljenem vodnem koritu, ki je občanom zagotavljalo vodo, uporabljali pa so ga tudi za napajanje živine in za izpiranje perila. Zaradi slabega vremena se je v četrtek skupina napotila do Klan-

ca in se tik pred nalivom pravočasno zatekla na sedež Krajevne skupnosti, kjer je s pomočjo PowerPointa geografinja Babič nazorno prikazala značilnosti takojšnjega flišnega in apnenčastega območja, prof. Medeot pa ori-

sal nove tehnike odkrivanja pod zemljo skritih naselbin in jarkov. Zaradi petkovega prijaznejšega vremena so si učenci druge skupine lahko ogledali vhod v Maleto jamo s slapom, nekateri izmed njih pa tudi kaverne iz prve svetovne vojne.

Udeleženci obeh čezmejnih razredov so ekskurzijo končali pred cerkvijo v Klanecu, kjer so lahko občudovali stoletno lipo, ki sodi med največje v Sloveniji. Med sprehodom so bili učenci razdeljeni v čezmejne skupine in vsaka je morala analizirati eno izmed obiskanih kulturnih in naravnih znamenitosti ter izpolniti delovni list, ki so ga profesorji predhodno

sestavili.

V naslednjih mesecih bo delovna skupina, ki jo sestavljajo profesorji Renzo Fornasaro, Erika Junc, Robi Lena, Valentina Marchesan, Massimo Medeot, Martina Seražin Mohorčič in raziskovalka Norina Bogatec, pregledala in uredila vse gradivo, ki so ga učenci uporabili in ustvarili v šestih delavnicah (slike, posnetke, zapiske, razmišljanja), in bo na tej osnovi oblikovala dvojezično interdisciplinarno didaktično pot za spoznavanje čezmejnega prostora kot celovite in enovite geografske enote.

Vodilni partner projekta je Slovenski raziskovalni inštitut (SLO-RI), partnerji pa so Inštitut za narodnostna vprašanja (INV), Societat Filologice Furlane, Univerza v Novi Gorici, Univerza Ca'Foscari v Benetkah in Univerza na Primorskem (Pedagoška Fakulteta).

Učenci okoli stoletne lipe

Monografija sad večletnega čezmejnega raziskovanja

Meje in obmejne skupnosti na Slovenskem

Slovenski raziskovalni inštitut Slori in Znanstvenoraziskovalno središče v Kopru sta v četrtek, 24. maja, predstavila v Tržaškem knjižnem središču zadnjo znanstveno monografijo dr. Milana Bufona z naslovom *Meje in obmejne skupnosti na Slovenskem*, ki je leta 2017 izšla pri založbi Annales ZRC Koper. Na srečanju sta sodelovala moderatorka Vida Valenčič, sicer radijska in televizijska voditeljica, in direktor Pomorskega muzeja v Piranu Franco Juri kot pripadnik italijanske narodne skupnosti v Sloveniji, publicist in politični delavec. Prisotne je pozdravil ravnatelj Slorija Devan Jagodic, ki je poudaril doprinos odprave mej pri izboljšanju obmejnega vzdušja in normalizaciji čezmejnih odnosov. Monografija je zasnovana multidisciplinarno in je sad večdesetletnega empiričnega raziskovalnega dela. Delo prinaša aktualen prerez strukture in predvsem družbenih procesov v obmejnih območjih. Avtor nakazuje smernice širših

družbenih vplivov na obmejni prostor in razlaga posledice njegove demografske in prostorske strukture. Dejansko predstavlja to delo koristno platformo za vse akterje odločanja na različnih ravneh. Knjiga je koristna tako za medije kot za šolo in politične akterje, ki večkrat družbenih raziskav ne jemljejo v poštev. Med glavnimi temami publikacije je obmejna integracija. Iz raziskave je zanimiv podatek, da smo v zadnjem času na tem področju nazadovali. Z geografskega vidika je v ospredju teritorialnost regionalnih manjšin. Nekoč sta bili slovenska manjšina v Italiji in italijanska manjšina v Sloveniji posrednici med večinskima narodoma. Zdaj po mnenju dr. Milana Bufona ni več tako. Pri preštevavanju pripadnikov manjšine je treba ločiti med objektivno in subjektivno pripadnostjo manjšini.

Na obmejnih območjih z odprtimi mejami narodne manjšine prispevajo k pospešenemu čezmejnemu povezovanju in integraciji. Čezmejna vpetost je pri

nacionalnih manjšinah trikrat večja kot pri večinskem prebivalstvu. Negativna plat trenutnega stanja v takem odprtem prostoru je, da manjšine izgubljajo svojo vlogo in se zato morajo vanjo ponovno zamisliti. Politična in etnična meja nista več tako opazni. Na našem območju sta tako slovenska manjšina v Italiji kot italijanska v Sloveniji sestavni del širše družbe in kot taki bi morali znati operirati, vendar po mnenju Milana Bufona še nista zmožni prenesti modernih pristopov v svoje sredine. Kar se tiče razvoja slovenske manjšine v Italiji, Bufon nasprotuje zapiranju skupnosti, ker to sili v neakosno folklorizacijo. Zato bi bilo treba po njegovem mnenju spodbujati rabo jezika in kulture navzven, a se tega Slovenija ne zaveda v dovolj meri.

Po mnenju avtorja Italijani v Istri in Slovenci v Italiji so si v marsičem mnogo bolj slični, kot se zdi. Na tem območju pride do kulturnega stika in kontaktnega prostora, kakršnih je veliko v Evropi.

Politične meje so se večkrat spremenile, družbena soodvisnost pa se je ohranila, medtem ko se kulturna in politična meja ne pokriva. Proces evropske integracije je dolgotrajen. Zahodna Slovenija je od nekdanje težila na Zahod. Danes tak tip meje prinaša nekatere prednosti. Bufon

Foto Erik Kuret

opaža, da je čezmejne komunikacije vse manj. Kar se tiče Slovenije, se najboljše čezmejna povezanost uveljavlja med slovensko in italijansko mejo, najslabša pa med slovensko in hrvaško, kjer še obstaja dejanska meja.

Franco Juri vidi v pripadnosti italijanski manjšini v Istri neko dodano vrednost.

Direktor pomorskega muzeja v Piranu je predstavil stanje italijanske manjšine v Sloveniji, ki se po njegovem mnenju zapira v svoj ožji okvir. Z razliko od slovenske v Italiji je italijanska manjšina v Sloveniji veliko manj vezana na območje. V urbanih središčih pride do hitre asimilacije. Po letu 1953 je v Istri ostala le četrtina italijanskega prebivalstva. Italijani v Istri imajo v primerjavi s Slovenci v Italiji več možnosti za uporabo jezika v javni upravi, a se v mnogih primerih ne poslužujejo te možnosti. Trenutno so v ospredju italijanske skupnosti finančni in upravljalni interesi.

Bufon je pozitivno ocenil Osimske sporazume, ker so bili bolj učinkoviti glede odpiranja mej pri državah z različnimi gospodarskimi sistemi kot današnji položaj, ko sta obe državi del Evropske unije, kar vodi v stanje apatije. Trenutno je še premalo stikov med člani italijanske manjšine v Istri in Slovenci v Italiji. Povečujejo pa se funkcionalne povezave, kot so nakupi, obiski kulturnih prireditev in turizem.

Erik Kuret

TS360 / Predstavitev knjige Marize Perat

“Romarska središča so naše izročilo”

Lepo število ljubiteljev dobre knjige in prijateljev avtorice Marize Perat, ki je pri Zadrugi Goriška Mohorjeva pred kratkim izdala knjigo *Po romarskih stopinjah naših prednikov*, se je v torek, 29. maja 2018, zbralo v tržaški knjigarni TS360. Po pozdravu upraviteljice lepega knjižnega središča Ilde Košuta se je z avtorico Marizo Perat pogovarjal naš urednik in pisec spremne besede knjige, Jurij Paljk, ki je dejal, da bodo po knjigi lahko segli tudi ljudje, ki danes ne hodijo več v cerkev, a se zanimajo za naše skupno narodno izročilo. Izrecno je omenil lepoto nekdanjih romanj iz Križa z ribiškimi barkami na Barbano. Gospa Mariza Perat pa je spregov-

rila o tem, kaj jo je vodilo k pisanju knjige, povedala, da je sama najbolj navezana na romarski cerkvi na Mengorah in Sveti Gori, kot je

obrambi vere in slovenstva v času fašizma; v družinskem arhivu svojega očeta dr. Antona Kacina hranita več dokumentov o tem.

se znajde v različnih pravljicah: najprej v gozdu, v katerem jo najdejo veвериčke, lovec in junaki iz pravljice o Ostržku. Oslička jo vabita, da pride z njima v deželo igrač, vendar Rdeča kapica želi nadaljevati svojo pot in najti Deželo branja. Pot jo nato zanese v Čudežno deželo, kjer spozna zajca, Norega klobučarja, Alico in kraljico, ki ji grozi, da jo bo ubila, zato mora Rdeča kapica bežati. Zbeži v Deželo Nije, kjer spozna Wendy in

Zvončico. Tudi od tam mora zbežati, kajti straši jo kapitan Kljuka. Wendy ji pomaga, da skupaj najdeta pot v Deželo branja, kjer spoznata pravljичne junake iz slovenskih pravljic. Ti junaki sestavijo sodišče, po katerem hočejo določiti, ali Rdeča kapica

ampak soba v Hotelu Bristol. Vladan je nato z mamom nekaj časa živel pri daljnih sorodnikih v Novem sadu, dokler se nista dokončno preselila v Ljubljano. Roman nas tako popelje po idilični jugoslovanski preteklosti in njeni težki sedanjosti. Vojnovičev Balkan ni turistična razglednica, temveč svet nesrečnih ljudi, ki vojnih grozot ne morejo preprečiti, pač pa samo utrpeli. Vladan seveda v vojni ne sodeluje, a odnos do očeta kot simbolnega predstavnika izročila, ki naj bi ga ohranil, je ključen pri oblikovanju njegove prihodnosti in identitete. In tu je pred hudo dilemo: če zločinca ne prizna in zavrne njegovo izročilo, bo zavrgel tudi vse lepo in dobro, kar mu je ljubeči oče predal pred vojno.

Dolharjeva je na srečanju avtorja spraševala o njegovem odnosu do spomina. Vojnovič je mnenja, da je treba zgodovino poznati in si prizadevati za selektiven odnos. Zgodovina je vedno tragična in pravi absurd je v tem, da se z zgodovino razlagajo sedanja dogajanja. Mladi niso sposobni vzpostaviti distance do preteklosti, ampak zgolj prenašajo travme, ki so jih doživeli stari starši še med drugo svetovno vojno. Delo je pisano v standardnem jeziku z dialogi v mešanem jeziku srbskih in hrvaških priseljencev in pogovorni slovenščini. Kljub temu pomisleku gre za premišljen roman, ki je lahko tudi kritika haaškemu sodišču. Goran Vojnovič meni, da le-to ne more opravljati očističenja, dokler ne bodo Hrvatje in Srbi priznali, kaj so storili svojim sosedom. Haaško sodišče zato ni idealno, kajti vojni zločinci bi bili lahko še obsojeni na domačih sodiščih. V nadaljevanju večera sta novinarja spraševala pisatelja tudi o odzivih, ki jih je imel roman v

TKS / Gost pisatelj Goran Vojnović

Jugoslavija, moja dežela v italijanščini

Vsredo, 23. maja 2018, je slovenski pisatelj in režiser Goran Vojnović v Tržaškem knjižnem središču predstavil italijanski prevod svojega romana *Jugoslavija, moja dežela*. Dogodek so priredili Slo-

terarnem prostoru doslej ni bila še obravnavana. Med glavnimi temami je tokrat zadnja jugoslovanska vojna, prikazana z zgodbo Vladana, mladeniča iz oficirske družine, ki se po vojni preseli z materjo v Ljubljano. Po urad-

Foto Erik Kuret

venski klub, kulturno društvo Tina Modotti, Tržaško knjižno središče in Založba Forum iz Vidma, ki je knjigo tudi izdala. Na dogodku so sodelovali še prevajalka Patrizia Ravaggi ter novinarja Poljanka Dolhar in Pierluigi Franco, ki sta se pogovarjala z avtorjem o romanu in o povezanih tematikah. Italijanski prevod romana, ki je leta 2013 prejel nagrado kresnik, se glasi *Jugoslavija, terra mia*. Prevajalka ga je na srečanju primerjala celo z Odisejo. Delo prikazuje stanje na območju nekdanje Jugoslavije, kjer nacionalizmi v raznih državah še niso prenehali.

Goran Vojnović se po romanu *Čefurji raus* iz leta 2008 že drugič loteva teme, ki v slovenskem li-

nih vesteh je njegov oče umrl na bojišču, a kmalu ugotovijo, da je še živ in da se skriva pred haaškim sodiščem za vojne zločine. Vladan se tako odpravi na 1500 kilometrov dolgo pot po Sloveniji, Hrvaški, Bosni in Srbiji, da bi našel očeta in se z njim soočil o nastalem položaju. Glavni junak romana je toliko star kot pisatelj Goran Vojnović. V tej zgodbi se zrcali veliko osebnih doživetij Vojnovičeve družine. Protagonist se pri iskanju svojega očeta spominja na srečno otroštvo s svojo premožno družino v Pulju do leta 1991. Oče je bil oficir JLA, ki se je moral preseliti v Beograd zaradi napetih razmer v Jugoslaviji. Tam ga ni več čakalo vojaško stanovanje,

Obvestila

Področni svet Slovenskega pastoralnega središča vabi vse slovenske vernike na tradicionalno obletno sv. mašo, ki bo v nedeljo, 10. junija, ob 17. uri v tržaški Rižarni v spomin na žrtve taborišča in vse žrtve vojn in nasilja. Maševal bo župnik v Rodiku g. Niko Čuk, pel združeni pevski zbor ZCPZ.

Slovenska zamejska skavtska organizacija in Krožek Anton Gregorčič vabita v nedeljo, 10. junija 2018, ob 17. uri na srečanje s predavateljem Alešem Čerinom, ki bo predaval na temo Starši – roparji izkušeni svojih otrok. Srečanje bo pri Lovski koči v Gojačah nad Vipavo. Dogodek je vključen v projekt “Zastavimo skupne moči za skupne cilje” ob 10. obletnici smrti dr. Mirka Špacapana.

Društvo slovenskih izobražencev vabi

v ponedeljek, 11. junija, ob 20. 30 v Peterlinovo dvorano na predstavitvi monografije Izbrana poglavja iz zgodovine selitev od začetkov do danes. Poleg avtorjev Aleša Maverja in Matjaža Klemenčiča bosta nastopila še Aleksej Kalc in Miha Zobec.

Mesečna maša v slovenskem jeziku v domu ITIS, ul. Pascoli 31, bo v torek, 12. junija, (kot vsak drugi torek v mesecu) ob 16.30 v cerkvi v I. nad. (z dvigalom na oddelek Margherita, nato levo); vabita Področni svet Pastoralnega središča in Vincencijeva konferenca.

Področni svet za Trst in Milje vabi na predavanje dr. Primoža Krečiča, stolnega župnika in dekana v Kopru, z naslovom Marijino sporočilo svetu od Fatime do Medžugorja (I. del), v petek, 15. junija, ob 20. uri v domu Jakoba Ukmarja v Škednju, ul. Panebianco.

pozna dovolj slovenskih pravljic ali ne. Rdeča kapica pravilno odgovori na vsa vprašanja, ki ji jih zastavijo v zvezi s pravljicami o Mačku Muriju, Pikiju Jakobu in Kekcu. Rdeča kapica tako na koncu dobi tudi bralno značko.

Otroci so imeli težko delo, kajti skoraj vsi so zaigrali v dveh različnih vlogah, eno vlogo so imele samo Rdeča kapica, Wendy in Alica, ki so nastopale v več prizorih. K zelo uspešni predstavi so prav gotovo pripomogli zelo lepi kostumi, ki jih je sešila Magdalena Križmančič. Režijo je podpisala Lučka Susič, njena asistentka

je bila Anka Peterlin, na pomoč so tudi že med vami prisrkošili Martina Sosič, Irena Merku, Lorenzo Mezzavilla in Urška Petaros. Za koreografije med predstavami je poskrbela Vida Petaros, za luč in zvok pa je bil zadolžen Erik Geletti, ilustracije za projekcije je narisala Elena Agostini. Po zelo uspešni in dobro obiskani premieri bodo otroci nastopili še za sošolce: v torek, 12. junija, jih čakata namreč še dve jutranji predstavi, ko bodo nastopili za osnovne šole iz Repna, Bazovice in z Opčin.

UP

Z Mladiko o bančnih luknjah

Najnovejša številka tržaške revije Mladika je vzbudila precejšnjo pozornost zaradi svoje tokratne rubrike o aktualnih vprašanjih Fokus. Posvečena je namreč enemu izmed vidikov še vedno zelo boleče zgodbe o zlomu Tržaške kreditne banke in lepega dela “družbenega gospodarstva” v zamejstvu, saj nosi naslov Neznana 'tržaška' Kvarner banka.

Tako kot je uredništvo Mladike ob prejšnjem Fokusu glede slovenskega zastopstva v parlamentu in deželnem svetu priredilo zanimivo javno razpravo, se je tokrat odločilo, da posveti odprto debato sicer malo 'priljubljeni' temi finančnih poslov v zamejstvu, matici in tretjih državah, ki zadevajo omenjeno Kvarner banko, TKB, podjetja iz SAFTI-jevega kroga, slammate in resnične gospodarje, “zgodbo o uspehu z žalostnim koncem”, kot je Vojmir Tavčar leta 2011 podnaslovlil svojo knjigo Polom.

Ker se te zamejske zgodbe močno prepletajo z matičnimi stranpotmi, bo ob sodelavcih Mladike uvedel razpravo ekonomist, publicist in raziskovalec arhivov prof. Rado Pezdirt iz Ljubljane, ki je v zadnjem obdobju odigral pomembno vlogo kot strokovni sodelavec slovenske parlamentarne preiskovalne komisije o bančni luknji. Razprava Bančne luknje v zamejstvu in matici bo v četrtek, **7. junija, ob 20.30** v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3 v Trstu.

Erik Kuret

Prvo sv. obhajilo v Barkovljah

Na praznik Svete Trojice, v nedeljo, 27. maja 2018, smo imeli v Barkovljah prvo sveto obhajilo. Lepo in slovesno je bilo. Med mašo od 11. uri, ki jo je daroval msgr. Vončina, je deset otrok pristopilo k obhajilni mizi. Ema, Corinne, Gloria, Emilie, Pietro, Danjel, Kevin, Matteo, Mattew in Christian so oblekli ljudske noše, ki jih hrani domače društvo. Med mašo so sodelovali, brali prošnje, prinesli na oltar darila, obnovili so krstne obljube ob prižganih svečah, za katere so poskrbeli starši. Na koru je pel domači zbor pod vodstvom Aleksandre Pertot, na orgle je igral pianist Max Zuliani. Vadil je mesec dni s profesorjem Stefanom Bembijem in se zelo lepo izkazal, saj je spremljal celo mašo. Max je prevzel mesto prof. Zudinija, ki je orglal za barkovljanski zbor 50 let in je nepričakovano umrl pred Veliko nočjo. Po maši so bile na vrsti fotografije ob oltarju, nato smo vsi krenili v dvorano SKD Barkovlje, kjer je deloval bar in kjer so starši ponudili veliko dobrot za otroke, sorodnike, pevski zbor, prijatelje in domačine. Vse je potekalo praznično v veselje vsem, ki so sodelovali na ta dan. Naj dodamo še to, da sta otroke pripravljala učiteljica Vera Poljšak in msgr. Franc Vončina. / PI

Vsakoletna sv. maša ob grobišču pod Krenom

“Da se nikoli ne bi ponovila takšna tragedija in zločin!”

Ob grobišču pod Krenom je bila v soboto, 2. junija, obletna maša za žrtve revolucionarnega nasilja. Somaševanje je vodil novomeški škof Andrej Glavan, ki je poudaril, da je spominjanje potrebno, da se nikoli ne bi ponovila takšna tragedija in zločin. Prosil je tudi za duha sprave v srcih teh, ki so zagrešili smrt žrtev, in v srcih njihovih duhovnih naslednikov. Glavan je v nagovoru pri maševanju v Kočevskem rogu poveljno izvensodne poboje oce-

nil kot “strašen zločin zato, ker gre za poboj, ki so ga zagrešili Slovenci nad svojimi brati in drugimi žrtvami, ki so se skušale umakniti pred krutim maševanjem revolucionarjev”. Ti poboji so Slovenijo spremenili v eno samo grobišče, je dejal in nadaljeval, da se pod Krenom zbirajo, “da bi molili in z molitvijo odpirali oči za resnico in potrebnost sprave”.

Dodal je, da se vseh teh žrtev ne spominjajo, ker bi v sebi gojili sovraštvo do kogarkoli, ali da bi hoteli podaljševati spor v naro-

du ali celo mislili na maševanje. Spomnil se je tudi vseh, ki morajo v katerem koli času in kraju prenašati zapostavljanje, nerazumevanje in krivice. “Koliko sramotena in krivic so doživljali s strani revolucionarnih zmagovalcev ne le pobiti, ampak tudi potomci pobitih, ker so morali poslušati očitke o očetih, narodnih izdajalcih, čeprav so nosili v srcu veliko večjo ljubezen do slovenske domovine kot pa njihovi revolucionarni nasprotniki”, je izpostavil.

Ob koncu svojega nagovora je Glavan opozoril na spravo, ki so

jo dosegli evropski narodi, in ob tem primeru ugotovil, da le Slovenci “tega ne zmoremo zaradi zakrknjenosti mnogih, ki še danes odobravajo poboje”.

Zaradi teh je govor sklenil s prošnjo, “prosimo pa tudi za duha sprave v srcih tistih, ki so zagrešili smrt žrtev, ki se jih spominjamo, in za duha sprave tudi v srcih vseh njihovih duhovnih naslednikov”.

Po maši je Nova slovenska zaveza pripravila krajši kulturni program.

Po podatkih Slovenske škofovske konference grobišče pod

Krenom simbolno predstavlja številna druga grobišča po vsej Sloveniji, prvo pravno slovesnost pa je tam 8. julija 1990 ob udeležbi več kot 30.000 vernikov vodil tedanji ljubljanski nadškof metropolit Alojzij Šuštar.

Namen srečanja je molitev za pokojne, spravo in odpuščanje med slovenskim narodom, v Kočevski rog pa skoraj tri dese-

leži na območju novomeške škofije, pred tem pa je sodilo v območje ljubljanske. Kapelo v Kočevskem rogu je leta 2005 skupaj s skupino umetnikov iz Centra Alletti v Rimu umetniško opremil jezuit Marko Ivan Rupnik.

Po podatkih Nove slovenske zaveze obletne maše pod Krenom ob osamosvojitveni vojni leta 1991 jim ni uspelo pripraviti, od leta 1992 naprej pa jo pripravljajo neprekinjeno.

Kot ugotavljajo in predvidevajo zgodovinarji, naj bi v Kočevskem rogu na sedmih grobiščih končalo do 30.000 žrtev medvojnih in povojnih

zunajsojnih pobojev, največ, 15.000 do 20.000, pa v breznu pod Krenom.

Po grobih ocenah nekaterih vidnejših obiskovalcev obletne maše se te prireditve zadnja leta udeležuje do 2000 ljudi.

Katja Ferletič

TAKI SMO (40)

Zrcalce, zrcalce na steni povej,...

“Nehajmo gledati na naše gube, kot da bi bile najhujša nevarnost. Gube so dokaz, da nam je v življenju uspelo premostiti marsikatero težavo. To so naše brazgotine”. Tako je odgovorila znana italijanska igralka in prelepa ženska Monica Bellucci v intervjuju, ki ga je pred kratkim imela za revijo Vanity Fair. Za triinpetdesetletno Bellucci je, ki je pravkar posodila svoj obraz za reklamiranje proizvodov za osebno nego znamke Nivea, je najbolj pomembno posredovati potrošnikom ideal lepote, ki se s staranjem ne kviri, pač pa se spreminja. V resnici večina navadnih žensk, ki niso lepote z velikega platna, bi najraje svoj obraz in svoje telo popolnoma prestrukturirale in se takoj po petdesetih (in še prej) zatekle k plastičnemu kirurgu. Stres sodobnega življenja, pomanjkanje spanja in počitka, pa tudi hormonske spremembe, izpostavljenost ultravijoličnim žarkom in onesnaženemu okolju privedejo do predčasnega staranja kože. Gube, gubice in temni madeži se pojavijo na obrazu in vratu, koža ni več sijajna

in prožna. Koža se začne neizbežno starati že po dvajsetem oz. tridesetem letu starosti. Počasi izgublja napetost, postaja vse tanjša in bolj suha ter se počasneje obnavlja, z leti pa upada tudi njena zaščitna sposobnost. Čeprav nismo še našli čudežnega izvira večne mladosti, skušamo staranje kože upočasniti, zato večina žensk in tudi moških vedno bolj pogosto uporabljamo kreme in mazila “anti-age” (proti staranju kože). Pri izbiri kreme je pomembno razumeti težave naše kože. Na tržišču lahko najdemo polnila, serume, kreme in tretmaje, ki temeljijo na naravnih snoveh, ki se lahko popolnoma prilagajajo našim potrebam. Kozmetične kreme in mazila so na voljo vseh posod: v lekarnah, parfumerijah in marketih, vsebujejo “dobre” sestavine, z različnimi učinki, za vsako problematiko. Med glavnimi zavezniki v našem boju proti času je gotovo hialuronska kislina, ki je eden od glavnih elementov vezivnega tkiva in igra osnovno nalogo ohranjanja prave stopnje hidracije. Prispeva k vzdrževanju oblike, čvrstosti in elastičnosti kože, deluje kot močan vlažilec in pomaga obnoviti pravo kompaktnost kože. Kreme navadno vsebujejo tudi kolagenska vlakna, ki imajo sposobnost zadrževanja velike količine vode in s tem branijo kožo pred dehidracijo, vitamini A, C in E, koencim Q10 in seveda glikolno kislino, ki poskrbi za globinsko čiščenje in luščenje kože in je zaradi tega odlično orožje tako proti aknam in gubicam. V kozmetičnih salonih je boj proti gubam na še

višjem nivoju: visoko usposobljeno osebje nas masira z različnimi “hi-tech” napravami, ki s svojim mehanskim delovanjem izvajajo stimulativno masažo, ki lahko doseže presenetljive rezultate v kombinaciji s kozmetičnimi formulami. Znale igralka si lahko privoščijo najrazličnejše terapije: od lepote mask, ki vsebujejo sestavine rastlinskega izvora, kot je npr. kurkuma, do krio-terapije in krem s polževo sluzjo ali kačjim strupom. Če vsega tega ne bi bilo dovolj, obstaja za vse tiste, ki so bolj hrabri in jim denarnica to omogoča, še kirurški poseg. Ljudje so pripravljeni potrositi tudi zelo velike vsote denarja za ohranjanje mladega videza. Znanstvene raziskave dokazujejo, da npr. v Italiji kupci zelo veliko denarja porabijo za nakupovanje kozmetičnih izdelkov, naj bodo to ličila, kreme ali maske, 16 % od te vsote, približno 1314 milijonov evrov, je namenjenih samo proizvo- dom za nego kože, od teh pa 587 milijonov evrov samo za kreme proti gubam. Na svetovnem nivoju vlaga kozmetična industrija vedno več sredstev v

razvoj sektorja “anti-age”. Govorimo o industriji, ki je vredna 25 milijard dolarjev in proizvaja tako nižjencenovne kot “elite” izdelke. Razvoj tega sektorja je povezan s staranjem prebivalstva, saj raziskave dokazujejo, da bo do leta 2050 tretjina svetovnega prebivalstva starega nad 60 let (37 % na evropski ravni). Sivolasi državljani postajajo “ključni potrošniki” z visokim finančnim potencialom, ki ga bodo vlagali v proizvode s specifičnimi funkcijami za preprečevanje staranja.

Vsi (ali skoraj) si želimo ostati čim dlje mladi, vse bolj nas straši čas, ki nosi na kožo madeže in gube, naravne spremembe, ki nas spremljajo v starost. Naj nas tolaži dejstvo, da sposobnost izražanja čustev, zaradi katere smo bolj komunikativni do drugih in povečujemo našo empatijo, prehaja tudi skozi naše gube in gubice okoli oči in ust, ki pridejo do še večjega izraza, ko se smejemo. Zato, čeprav sploh ne verjamem Bellucci, ki pravi, da jo gube ne skrbijo, in se verjetno vsak dan razjoče, ko opazja, kako njena lepota usiha, se pa spomnim na drugo čudovito, pristno, neponarejeno italijansko igralko Anno Magnani, ki je vedno trdila, da je najbolj pomembno ne imeti “brazgotin na možganih”. Magnanijeva bi se posmehovala boju proti staranju, ki je simbol sodobne družbe. Svojemu maskerju je namreč nekoč odločno ukazala: “Pusti mi na obrazu vse gube. Naj se jih vidi, niti ene mi ne zakrij! Celo življenje sem se trudila, da sem si jih zaslužila”!

Praznovanje v sklopu Snovanj SCGV Emil Komel

Z Ladjico na 30-letno pot

Da se bomo z Ladjico res podali na “30-letno glasbeno pot”, kot je pisalo na vabilih, je vsem poslušalcem postalo jasno v trenutku, ko so, v soboto, 2. junija 2018, stopili v dvorano sedeža devinskih zborov, ki se je tokrat spremenila v vagon prav posebnega vlaka. Kmalu so po hodniku na oder s kovčki in nahrbtniki, odpravljeni za pot, prihiteli tudi pevci, strojevodja je zapiskal in šli smo.

Pot se je vila skozi pet postaj, na vsaki pa so nam otroci povedali kaj zanimivega: o začetkih delovanja, o glavnih mejnikih, o

metne tekme na borjaču, pa na končne prireditve, na prve pesmice, ki jih spremljajo še danes, zabavne upevalne vaje, banse, na nastope v srajčkah in krilcih z nepogrešljivo značko. Med potjo seveda ni zmanjkalo časa niti za pesem: otroci so zapeli kar devet pesmic, tako ljudskih (*Izidor ovčice pasel, Srečali smo mravljo, Marko skače*) kot umetnih (*Spalni vlak*, P. Quaggiato, *Babica vse ve*, T. Habe, *Kečkova pesem*, M. Kozina, *Sraka Pepka*, J. Olaj, *Kosilo*, A. Voldopivec, *Skupaj lažje rastemo*, B. Grabnar). Na klavir je 12 pevcev, starih med 6 in 11 let,

so predstavili tudi pet skupinskih ali individualnih instrumentalnih točk, nastopili pa so tudi na Orffovem instrumentariju.

Na koncu so na vrsto prišli voščila in čestitke. Otrokom so čestitali Devinski mladinski krožek, ravnateljica SCGV Emil Komel, Alessandra Schettino, predsednik MoPZ Fantje izpod Grmade, Igor Antič, v imenu KD Igo Gruden Vera Tuta ter v imenu občinske uprave, ki je dogodku namenila tudi pokroviteljstvo, Massimo Romita. Da Ladjica že 30 let uspešno pluje in malim pevcem približuje

svet glasbe, društvenega delovanja pa tudi slovenske kulture, ima nedvomno največje zasluge zborovodkinja, učiteljica Olga Tavčar, ki je tudi tokrat podpisala tudi zamišl in režijo prireditve in so se ji starši in otroci srčno zahvalili. Posebna zahvala je šla tudi učitel-

razvejenem delovanju zbora, ki tudi s poletnimi delavnicami in lutkovnim abonmajem skrbi za čim bolj celostno rast otrok v Devinu in okolici, ter o dogajanju v zadnjem desetletju. Med potjo so nam s sokom in piškoti postregle celo hostese. Pripoved otrok so lepo dopolnjevale stare fotografije, ki so se vrtele v ozadju ob pripovedih približno 15 nekdanih pevcev, ki so zvočnim zapisom zaupali svoje spomine na Ladjico: na malice pred vajami, na nogo-

spremljala Barbara Corbatto, včasih pa tudi gojenci Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel iz devinske družnice. Glasbena šola že dolgo let uspešno sodeluje z otroškim zborom, predvsem ob končnih prireditvah, ko zaživijo glasbene pravljice. Tudi tokrat je bilo tako, dogodek pa je bil uvrščen tudi v niz koncertov *Snovanja*, ki ga SCGV Emil Komel vsako leto snuje skupaj z Arsatelierjem. Učenci klavirja, kitare, klarineta in harmonike

jici kitare in pouka o glasbi, Marji Feinig, ki je bila koordinatorka te prireditve. Poleg nje so gojence pripravili še Barbara Corbatto (klavir), Tomaž Škamperle (klarinet) in Mirko Ferlan (harmonika). Z otroško radoživostjo in s čustvi prepleten večer se je seveda končal z nepogrešljivim druženjem, OPZ Ladjici pa, tako kot zadnja izmed intervjuvanih nekdanih pevki, pojemo “oj le naprej, oj le naprej”!

LT

Državni poglavar Borut Pahor se zavzema za hitro oblikovanje nove vlade

Slovenska demokratska stranka z Janezom Janšo zmagovalka parlamentarnih volitev!

Po dolgi predvolilni kampanji, v kateri so predstavniki političnih strank pretežno ponavljali že znane probleme in dileme, s katerimi se sooča Slovenija, tisti iz vladajoče koalicije pa strnjeno izvajali gonjo zoper opozicijskega voditelja Janeza Janšo, je bila volilna nedelja, kot praznik demokracije, vsebinsko jasna in stvarna. Na predčasnih državnoborskih volitvah je devet političnih strank, med 25 sodelujočimi, doseglo predpisani prag podpore, tako da so lahko izvolile svoje poslance. Pri tem pa so nastala presenečenja v obeh ideološko-političnih opcijah slovenskega parlamentarnega sistema. Na volitvah je prepričljivo zmagovala Slovenska demokratska stranka predsednika Janeza Janše, ki

je dobila okoli 25 odstotkov glasov volivcev, ki so se udeležili volitev. Na drugo mesto se je uvrstila Lista Marjana Šarca z okoli 13-odstotki glasov. Sledijo Socialni demokrati, Stranka demokratičnega centra in Levica, vsaka z okrog 10-odstotno podporo volivcev. Preseneča veliko nazadovanje stranke DESUS, ki je prejela zgolj 5-odstotno podporo volivcev. T. i. upokojsko stranko je prehitela celo stranka nekdanje premierke Alenke Bratušek. Oba, torej Karl Erjavec, predsednik Desusa in zunanji minister, in Alenka Bratušek, nista bila izvoljena za poslanca oziroma poslanko. Po sedmih letih odsotnosti se

je v novo sestavo parlamenta ponovno uvrstil Zmago Jelinčič s svojo Slovensko nacionalno stranko. Volilna udeležba je znašala okoli 52 odstotkov upravičencev. Zaradi neuspeha na

volitvah je odstopil predsednik Slovenske ljudske stranke, Marko Zidanšek, odstop pa je ponudil tudi Matej Tonin, predsednik Nove Slovenije, krščanski demokrati. Ta stranka naj bi dobila

premajhno podporo volivcev. Slovenska demokratska stranka bo v novi sestavi parlamenta imela 25 poslancev, njen predsednik Janez Janša pa se je v velikem slogu znova uveljavil v politiki in državi. Ko se je zahvaljeval za izvolitev in podporo, je zahteval odločne ukrepe države zoper ilegalne begunce, ki se domnevno v velikem številu pripravljajo za vpad v Slovenijo. Pomenljive so Janševe besede, "da bo Slovenska demokratska stranka tudi v prihodnje delovala tako, da bo na prvo mesto postavila slovenskega človeka". Z volitvami pa postopek oblikovanja novih koalicij in vlade še ni končan. Mandatar, ki bo prvi Janez

Janša, si bo moral pridobiti podporo drugih strank za koalicijo, ki bi oblikovala novo vlado, to pa bi potrdil Državni zbor v novi sestavi. Če Janezu Janši to ne bi uspelo, bo koalicijo in novo vlado poskušal oblikovati Marjan Šarec, ki je s svojo stranko dosegel drugo mesto na nedeljskih volitvah. Po volitvah še naslednji premislek. Po precej natančni oceni je kristjanov na Slovenskem približno tri četrtine vsega prebivalstva. Dr. Ivan Klemenčič, muzikolog in publicist, v komentarju, objavljenem v tedenskem magazinu Reporter, navaja, da je imela Slovenska ljudska stranka, sicer najstarejša v Sloveniji, pred začetkom druge svetovne vojne podporo kar 70 odstotkov Slovencev. Razmere so zdaj seveda drugačne, močno spremenjene, vendar obstaja prepričanje, da bi glasovi vernih ljudi glede na njihovo število zadoščali za zanesljivo zmago demokratov na vseh volitvah po osamosvojitvi Slovenije.

Marijan Drobež

S 1. strani / Predstavitev Goriških pesmi

Stihe Ljubke Šorli prežarja velika ljubezen

Prav poeziji je zaupala vso svojo bolečino in seveda neomajno ljubezen do svojega dragega Lojzeta, do svojih otrok in do svojega teptanega naroda, pa tudi do svojih učencev, katerim je radovoljno podarila veliko svoje življenjske moči. Še zdaj se njeni nekdanji šolarji spominjajo predvsem materinskega odnosa, s katerim je nežno pristopala k njihovim srcem. Ob dvajsetletnici njenega odhoda v večnost je pri založbi Art izšla nova zbirka njenih pesmi pod naslovom *Goriške pesmi*. Že naslov razkriva, da se zbirka navezuje na pesniško zbirko *Tolminske pesmi*, ki je izšla l. 2003 pri založbi Branko. Le-to je uredil Marijan Breclj in vsebuje pesmi iz prvih tridesetih let pesničinega življenja. Tokratni urednik zbirke je pesničnin nečak Igor Tuta, kateremu je ogromno pesniško zapuščino svoje mame zaupala njegova sestrična prof. Lojzka Bratuž. Med to neprecenljivo dediščino je naštel 1030 pesmi, od teh kar 233 sonetov (verjetno jih je napisala največ od vseh slovenskih pesnikov ali pesnic!). Za knjigo je Tuta odbral še neobjavljene pesmi ali take, ki so bile objavljene le v revijalnem tisku, od Gorice do Južne Amerike, in so nastale po selitvi Ljubke Šorli iz rodne Tolminske v Gorico l. 1933, po poroki z Lojzatom Bratužem. V našem obsoškem mestu je nato ustvarjala 60 let. Novo zbirko pesmi Ljubke Šorli sta na zelo dobro obiskanem srečanju v Knjižnici Franceta Bevka v Novi Gorici, v ponedeljek, 28. maja 2018, ob častnem pokroviteljstvu župana mestne občine Nova Gorica Mateja Arčona, ob prisotnosti podžupanja Mateja Zavrtanika Ugrin in hčerke Ljubke Šorli, prof. Lojzke Bratuž, predstavila urednik zbirke Igor Tuta in prof. Marija Mercina, avtorica spremne besede. Pomenljiv uvod v lepi dogodek je bila pesem Ljubke

Šorli *Spominčice*, ki jo je uglasbil Maks Strmčnik, zapela pa jo je sopranistka Polona Kante ob klavirski spremljavi Mirjam Furlan. (Okrog 30 glasbenikov je uglasbilo pesmi Ljubke Šorli, največ jih je seveda Lojze Bratuž). Na srečanju so se besede zlivale s pesničinimi verzi, ki so jih poleg omenjene sopranistke brale Kaja Čelan, Vida Marjetica Feiguš, Pavla Hvalič, Greti Ličen, Jana Rajh Plohl in Olga Šušmelj. Skozi vse pesmi se pretaka tankočutna duša Ljubke Šorli, celo življenje hrepeneča po tisti ljubezni, ki ji je bila nasilno iztrgana. Mercinova je uvodoma naglasila, da se je Nova Gorica v preteklosti že izkazala kot vredna dediščine Ljubke Šorli, saj ji je med drugim posvetila l. 2000 simpozij, leta 2002 je izšel zbornik, l. 2013 pa so na Erjavčevi ulici, zraven Lojzeta Bratuža, postavili njen doprinski kip. Pri vseh treh

Igor Tuta je razkril, da se je zamisel o novi zbirki porodila že l. 2003, ko so izšle Tolminske pesmi, na pobudo Marijana Breclja, dolgoletnega garača v novogoriški knjižnici. Zdelo se mu je prav, da se dopolni ta zbirka 60 pesmi, porojenih v objemu tol-

ne prve pesmi so "izšle" v ciklostilirani domači izdaji v Tolminu -, se je odločil, da uvrsti 95 njenih pesmi, ki jih je navdahnilo življenje v Gorici (čeprav jih je našel 180!). Izmed teh je ena datirana 1991, dve leti pred pesnično smrtjo. To kaže, da je bi-

zamislih in uresničitev so sodelovali Slavistično društvo Nova Gorica, Krajevna skupnost in MO Nova Gorica. Ob 100-letnici pesničinega rojstva je Univerza v Novi Gorici priredila mednarodni simpozij v Kulturnem domu v Gorici z naslovom *Uporno sem viharjem kljubovala*.

minskega planinskega sveta. Tuta je povedal, da odbiranje pesmi ni bilo lahko, ker je pesničin opus, kot rečeno, ogromen. Vse svoje pesmi je sicer prepisovala v neki zvezček in jih tudi opremila z datumom. To je nedvomno olajšalo delo. V pesniško zbirko, ki je dvajseta po vrsti - nje-

la Ljubka Šorli res zelo plodovita pesnica. Pesmi je Tuta razdelil na šest razdelkov. V prvem se predstavljajo pod naslovom *Goriške podobe*. Z njimi bralec se z mislijo odpravi k modri Soči, ki je tiha spremljevalka pesničine bolesti, pa na Sabotin, v Goriška Brda, ki so še posebno čarobna, ko cvetijo češnje. V tem sklopu je tudi zanj nenačrta pesem, ki jo je napisala za ansambel Lojzeta Hledeta l. 1974, o dekletu in fantu, ki se odločata za skupno pot. Za njimi nas v svoj veseli vrvež ponese *Otroški živčav*. Tu so radožive pesmice za otroke o sejmu sv. Andreja, sinčki, prvem zvončku, muc, maku, polžku, ki mu ni mar za meje, in tudi hudomušna *Šlik šlak*. Pri pisanju le-teh pesnica ni uporabila oblike soneta, ki bi bil neprimeren za otroško razigranost in neposrednost, je poudaril Tuta. V *Dotiku večnosti* najdemo pesmi z religiozno vsebino. Pesnica je izhajala iz verne družine, sama je tudi pela in orglala v tolminski cerkvi. Zaupala je v Boga in ga neiz-

merno ljubila. Morda pa se je ta njena trdna vera malce zamajala ob tako hudih preizkušnjah - to je mogoče razbrati iz dveh objavljenih pesmi -, a premagala je to krizo ob misli na Marijo, ki so ji ubili sina. Marija ji je bila opora, nanjo se je obračala v stiskah. Posebno blizu ji je bila Svetogorska Marija, kateri je posvetila več pesmi. Najbolj prepoznavna pri Ljubki Šorli, ki jo Alojz Rebula imenuje "primorski mit", je seveda njena ljubezenska lirika, ki predstavlja višek njenege ustvarjanja; pomislimo le na njen sonetni venec *Venec spominčič možu na grob*. Pod razdelkom *Ljubezen pod cipreso* bo bralec okusil to njeno vse življenje trajajočo ljubezen do moža, ki je ostala vseskozi enako živa. Še eno leto pred smrtjo je napisala zadnjo pesem svojemu dragemu Lojzetu. Naslov *Težka pot miru* razkriva pesmi, ki so vezane na zgodovinske dogodke, tudi tiste tragične, ko je pretrpela nečloveške muke v vili Bellosguardo v Trstu v rokah mučitelja Collottija in nje-

gove bande, ali ko je bila zaprta v taborišču v Zdravščinah; stihe je namenila tudi mami v pregnanstvu v Južni Italiji. Priložnostne pesmi, stikane ob raznih okroglih obletnicah, bo bralec našel pod naslovom *Zakladi duha*. V vseh pesmih Ljubke Šorli sveti svetla luč ljubezni, ki v pesničini duši ni nikdar ugasnila, niti v najhujših časih njenega življenja. Pesniško zbirko *Goriške pesmi* je z rahlimi akvarelnimi impresijami opremil goriški slikar Andrej Kosič, ki je že ilustriral njene Tolminske pesmi. Šorljevo in Kosiča vežeta tankočutnost in nežnost umetniškega izraza. *Tolminske pesmi* so bile odete v platnico modre barve jasnega gorskega neba, je pojasnil Tuta, *Goriške pesmi* pa v barve smaragdne Soče. Prof. Marija Mercina je spremno besedo v knjigi *Goriške pesmi* končala z besedami: "Ljubka Šorli je s svojim pesniškim delom pomembna pričevalka tega krutega obdobja naše preteklosti, istočasno pa v svojih pesmih izpričuje trdno prepričanje o pravičnejšem in lepšem svetu, ki naj temelji na svetopisemskih vrednotah Vere, Upanja in Ljubezni".

V cerkvi na Kostanjevici

MePZ Podgora je s pesmijo počastil p. Stanislava Škrabca

Mešani pevski zbor Podgora je na binško nedeljo, 20. maja 2018, obogatil večerno sv. mašo v cerkvi Gospodovega oznanjenja Mariji na Kostanjevici. Ob orgelski spremljavi Uroša Ceja in pod vodstvom Petra Piriha je med drugim zapel pri darovanju Sanctus - Benedictus, Agnus Dei iz Maše očetu Bogomirju Mirka Špacapana, za obhajilo pa Čakam te S. Jericija in O zveličavna hostija J. Gruberja. Ob koncu se je po cerkvi razlila pesem O pridi Stvarnik Sveti Duh. Sv. maši je sledil koncert, s katerim se je podgorski zbor poklonil p. Stanislavu Škrabcu (1844-1918), našemu največjemu jezikoslovcu, ob 100-letnici njegove smrti. Mašniško posvečenje je Škrabec, rojen v Hrovači pri Ribnici na Dolenjskem, prejel l. 1867. V Gradcu je študiral klasično in slovansko jezikoslovje (1869-1872) in l. 1876 opravil profesorski izpit. Že od l. 1873 je bil nastavljen na Kostanjevico pri Gorici, kjer je poučeval na notranji frančiškanski gimnaziji in tam ostal skoraj 43 let. Z jezikoslovjem se je ukvarjal 58 let. "Naša slovenščina je eden najlepših jezikov", je poudarjal p. Škrabec. Nekoč je povedal tudi tole: "Napake in norosti jezika bi se imele popravljati po šolah; žal da mnogi učitelji sami ne vejo, kaj je prav in kaj ne". Njegove misli so aktualne tudi danes! Za uvod v nedeljski koncert je zbor izbral Vodopivčevo Kostanjeviški Mariji v priredbi Petra Piriha. V programu, ki je obsegal deset pesmi, so se oglasile še druge Marijine, pa tudi domoljubni Slovanska pesem Stanka Premrla in Slovenija Petra Piriha. / IK

NABREŽINA Bogat koncert ob koncu sezone

Pevska zaobljuba zvestobe domači zemlji

V prejšnji številki Novega glasa smo na kratko poročali o doživetem zborovskem dogodku, ki smo mu bili priča v Nabrežini v soboto, 26. maja, vendar je bil to za Nabrežino, in menimo tudi za širšo okolico, tako pomemben dogodek, da mu je vredno nameniti nekaj več besed.

Dogajanje je znano. Pevski zbori, ki delujejo v SKD Igo Gruden, so pod pokroviteljstvom Slovenske prosvete in Zveze slovenskih kulturnih društev ob koncu sezone proslavili tri pomembne obletnice, 50-letnico ustanovitve MoPZ

je duša naroda!, oblikovale in rastle številne generacije mladih iz Nabrežine in okoliških vasi. Sledilo je še nekaj krajših čestitk, nato pa je lahko stekel bogat in premišljen program, ki je nagovoril številno občinstvo, ki je napolnilo dvorano.

V prvi vrsti so organizatorji koncerta potrdili, da pri SKD Igo Gruden skrbijo za pevski naraščaj, saj je Mirko Ferlan nastopil z OPZ Pedpedi in z odličnimi devetimi dekleti Mladinske pevске skupine. Z zahtevnimi pesmi jih želi zborovodja že v zgodnjih letih vokalno in interpreta-

tako prejel tudi Martin Venier, še edini aktiven pevec izmed ustanovnih članov MoPZ Igo Gruden, ki je s svojim solo nastopom v Boštjančičevi priredbi pesmi *Zabučale gore* potrdil, da je odličan pevec in duša sedanjega zborovskega dela v Nabrežini. To je izpričal tudi z izjavo za krajši film o zgodovini zbora. Imenitno sta ga sestavila Antje Gruden in Gabrijel Milič, ki sta tudi uglašeno povezovala ves večer. Prav omenjeni filmski posnetek je še kako očitno potrdil, da so zbori živi organizmi, ki doživljajo rasti in padce, a so istočasno nadvse

Foto Damjan Gerl

Igo Gruden, 45-letnico ustanovitve Ženskega zbora Igo Gruden, ki že vrsto let v glavnem delujeta v mešani zasedbi in ki ju je ustanovil domačin, ugledni glasbenik in zborovodja Sergij Radovič, ob tem pa še 10-letnico dekliškega zbora Igo Gruden, ki ga vodi Mirko Ferlan. Dekleta so se pred kratkim vrnila z zborovskega tekmovanja v Neerpeltu z odlično uvrstitvijo na najvišjem mestu. Kot je uvodoma poudarila predsednica SKD Igo Gruden Mariza Škerk, je 50 let neprekinjenega delovanja pomemben mejnik. Hvaležno se je spomnila vseh zborovodij, ki so v minulih petih desetletjih skrbeli, da se je več kot stoletna pevska tradicija v vasi nadaljevala in nadgrajevala. S čustvi in spomini nabite misli je o "svojem zboru" jubilarntu spregovorila tudi senatorka Tatjana Rojc, ki se je zlasti poudarila, kako so se v društvenih prostorih, ki jih je krasiло tudi geslo *Pesem*

cijsko usmerjati. To vokalno in glasbeno delo Ferlan nadgrajuje z Dekliškim zborom, ki povezuje dekleta s širšega občinskega območja. Ferlan s svojimi tremi zbori postavlja nove temelje nabrežinski zborovski kulturi, ki jo je na večeru s svojim doživetim nastopom potrdil MePZ Igo Gruden, ki ga že vrsto let vodi Janko Ban. Zbor, kot so povedali, doživlja zadnja leta osip pevcev, vendar vztrajno in redno vadi, nastopa ter z izbranimi programi tudi pozorno obeležuje glasbene in druge kulturne obletnice in dogodke.

Kot je poudarila Živka Persi v krajšem nagovoru, ob podelitvi Gallusovih značk in priznanj pevkam in pevčev Dekliškega zbora in mešanega zbora, je pomembno, da tudi s takimi priznanji izrazimo hvaležnost vsem in pozornost do vseh, ki zvesto vztrajajo pri zborovski dejavnosti. Posebno častno priznanje je

pomembni dejavniki prosvetnega in kulturnega življenja v nekem kraju, kot je na svojski način izpostavil tudi prisoten dirigent in skladatelj Adi Danev, ki je tudi sam več let vodil nabrežinski zbor.

Priložnostni jubilejni mešani zbor, ki so ga sestavljali sedanji in nekateri nekdanji pevci in pevke nabrežinskih zborov, je ob koncu večera s svojim nastopom pod vodstvom Janka Bana potrdil, da je v Nabrežini velik pevski potencial. Ganljiv pa je bil konec, ko so na oder stopili še otroci in dekleta in so skupaj, kot himno, zapeli Maličevu uglasbitev Grudnove pesmi *Sinku*. Mogočnemu zboru na odru smo se stoje pridružili tudi poslušalci in skupaj s pesmijo potrdili, da se zavedamo dragocenega sporočila te pesmi in da se želimo za svojo zemljo, jezik in pesem "boriti še naprej".

L. T.

NA BOŽJO POT ŠE MALO NAKROG (12)

Mariza Perat

Omenjeno je že bilo, da je najštevilnejša skupina slovenskih beguncev prispela v Argentino takoj po drugi svetovni vojni. Za namestitev mnogih teh beguncev ima neprecenljive zasluge msgr. Janez Hladnik, o katerem so se upravičeno izrazili, da je "vsem postal vse". Tako je mnogo pripomogel, da se je v predmestju Buenos Airesa ustanovilo naselje Lanus – Slovenska vas. Tu si je mnogo slovenskih begunskih družin postavilo svoje domo-

G. Jože Kastelic

Msgr. Janez Hladnik

Po njem je poimenovana tudi ena izmed ulic. Cerkev je tu posvečena Mariji Kraljici, postaviti pa jo je dal msgr. Hladnik. Upravlja jo slovenski lazaristi.

V Slovenski vasi najdemo tudi Vincencijev dom za ostarele. Tu so več let delovale slovenske Marijine sestre.

Slovenci v Argentini imajo svoje revije, svoje knjige in svoje organizacije. Predvsem je tu krovna organizacija Zedinjena Slovenija, ki izdaja tednik

Svobodna Slovenija. Zelo pomembna kulturna ustanova je Slovenska kulturna akcija. Ta prireja kulturne večere, razstave in podobno, izdaja pa tudi knjige, medtem ko za verski tisk skrbi Slovensko dušnopastirstvo. To izdaja tudi revijo Duhovno življenje. V preteklosti je tu delovalo še Baragovo misijonišče, ki je izdajalo tudi knjige.

Iz vsega povedanega je dovolj jasno razvidno, da je slovenska skupnost pod Južnim križem v okrilju Lujanske in Brezjanske Marije v polni meri ohranila vero in jezik svojih prednikov.

Viri: Hladnik Janez: *Od Triglava do Andov*, Izdala Goriška Mohorjeva družba 1978; Zaletel Vinko: *Po Afriki in Južni Ameriki*, Družba

Cerkev Marije Kraljice v Slovenski vasi

ve, kar je v izdatni meri pripomoglo, da so bili med seboj vsi bolj povezani in niso tako zelo občutili domotožja.

Prav tako je msgr. Hladnik pomagal pri nastanitvi novodošlih duhovnikov – beguncev. V Buenos Airesu so bile že pred drugo svetovno vojno prisotne tudi slovenske šolske sestre. Pri njih je nekaj časa imelo sedež uredništvo revije Duhovno življenje. Slovenska skupnost v Argentini ima tudi več kulturnih domov.

Osrednji dom je v Buenos Airesu. Tu je Slovenska hiša, ki je središče kulturnega in verskega življenja argentinskih Slovencev. V njenem sklopu stoji cerkev, posvečena Mariji Pomagaj. Cerkev je bila posvečena maja 1974. V Lanusu – Slovenski vasi – je Dom, poimenovan po msgr. Janezu Hladniku.

Brezjanska Matična Božja

Lujanska Matična Božja

sv. Mohorja v Celovcu 1971; Podatki: Kremžar De Luisa Lučka, Knjižnica Dušana Černeta, Trst; Revija Duhovno življenje.

/konec

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (201)

Utrujenost in pomanjkanje energije - naturopatske rešitve

Vsak drugi, ki prestopi prag moje sprejemnice in pride na naturopatski pregled zaradi različnih težav, neplodnosti, diabetesa, debelosti, psoriaze itd., mi zraven potoži še, da je utrujen!

Utrujenost in pomanjkanje energije sta težavi, ki občasno pestita vsakogar izmed nas. Nekateri pa zapadejo v kronično utrujenost in takrat se sploh ne prepoznajo več. Tarnajo, da ničesar več ne zmorejo, da životarijo. Ko se vrnejo iz službe, so samo še za v posteljo.

Nimajo energije niti za druženje s prijatelji niti za otroke ali šport. Tako se kakovost njihovega življenja bistveno poslabša. Pa poglejmo, kako do pomanjkanja energije sploh pride in kako pri tem lahko pomaga naturopat. Ena izmed zelo uporabnih metod v tem primeru je iridologija. To je veda, ki s pomočjo analize šarenice, beločnice in zenice naturopatu pomaga razbrati, koliko primarne vitalne energije ima posameznik glede na svojo gensko zasnovo. Nekdo je ima lahko veliko; to pomeni, da je bila mati narava z njim radodarna. Ko tak človek zboli, se lahko tudi zelo hitro pozdravi.

Primer očesa z močno poudarjeno primarno vitalno energijo.

Kdo drug pa ima malo primarne energije, saj mu

jo je mati narava dodelila manj kot v prejšnjem primeru. Tak človek mora vse življenje paziti na to, kako se prehranjuje, saj sicer takoj zboli.

Primer očesa z manj poudarjeno primarno vitalno energijo.

Ne glede na to, kako radodarna je bila z nami mati narava, lahko na dvig primarne energije vplivamo s primernim življenjskim slogom, dobriimi delovnimi navadami, rednim ukvarjanjem s športom, še zlasti pa s pravilno prehrano.

Primarno energijo torej lahko ojačimo, lahko pa jo tudi ošibimo. To je fenotipsko in tudi o tem priča naše oko.

Ko naturopat ugotovi, kje je "zaškripalo", kje oseba dela napake, takrat mu lahko svetuje, kako izboljšati življenjske navade, da bo utrujenost zapustila telo.

Naj navedem nekaj primerov.

Ta iris nam pove, da je oseba zelo nemirna. Po vsej verjetnosti ima težave z nespečnostjo. Na južnem delu irisa so znaki sluzi. S pravilno prehrano, kopelmi iz njivske preslice in ustreznimi cvetnimi esencami, ki pomirijo strah - saj tako razžarjena zenica govori samo o strahu -, se človek umiri in bolje spi. Ko dobro spimo, se telo lahko regenerira in smo posledično čez dan manj utrujeni.

/ dalje
www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,

tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TVOO

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail zadruga.gm@gmail.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev

v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplinazione Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To številko smo poslali v tisk v torek, 5. junija 2018, ob 13. uri

S 1. strani

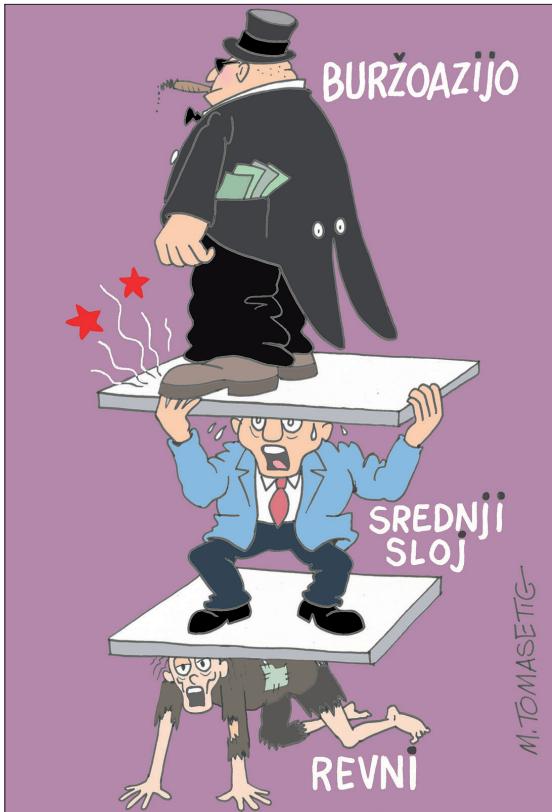
Middle class

Medtem ko pišem te vrstice, se v Italiji dogaja institucionalna in zgodovinska kriza, kakršne še nismo doživeli in ki je prezrla in ranila voljo volivcev in povzročila nezadovoljstvo celotnega naroda. Saj ne verjamem, da se lahko položaj Italije v kratkem izboljša, ampak vseeno. Vladni program, ki sta ga predlagali po dolgem in, zdi se, resnem delu, stranki, ki sta prešli na zadnjih parlamentarnih volitvah največ glasov, mi je bil dejansko všeč, tako kot je bil všeč večini Italijanov. Predvsem vsem tistim, ki sta jih kriza, pa naj si bo resnična ali namerno uprizorjena, in vse večji davčni pritisk spravila na kolena. A njihov program ni bil všeč Evropi in bankam. Zato bomo spet dobili neizvoljeno, tehnokratsko vlado.

Tako hudo kot zdaj menda že dolgo ni bilo. Vsaj tedaj ne, ko smo si lahko z delavsko ali uradniško plačo, s plačo, ki je nekako pripadala srednjemu razredu, lahko privoščili udobno, pa čeprav ne razkošno življenje. Udobno in skoraj brezskrbno, saj je bila varna služba zagotovljena vsakomur, pogodba trajna, prihodnost pa jasna in na dosegu roke. To so bili tisti časi, ko so si vse italijanske družine lahko privoščile avto, počitnice, kakšno večerjo s prijatelji in predvsem brezskrben in optimističen pogled na svet.

Sicer v mojem zgodnjem otroštvu ni bilo tako. Ne morem trditi, da je bilo lahko, niti tega ne morem trditi, da sem se rodila v družini, v kateri sta vladala izobilje in sreča. Prva leta nam je šlo težko, starši so zaradi pomankanja dela v Trstu najprej prosili za vizum za Kanado. Dobili smo ga in skoraj bi se odselili s trebuhom za kruhom, ko je zmagala tista ljubezen do doma, do rodne zemlje, ki je zakoreninjena v vsakem izmed nas. Da smo imeli vizum za Kanado, sem izvedela

še, ko sem bila že odrasla, v srednjih letih, podzavestno pa sem že kot otrok ljubila severna prostranstva, gozdove in divjino. Žal mi vse to ni bilo usojeno. Živelimo smo skromno, pozimi me je zeblo, poleti nas je na srečo hladil preprih. Živelimo smo v bloku,

v hišah, ki jim v Trstu pravijo "case popolari", ljudske gradnje. Nikoli nisem bila oblečena po zadnji modi, mama mi je največ sama šivala. Spominjam se, da sem bila v prvem razredu nižje srednje šole, tedaj, ko se začno deklice že spogledovati s fanti in so zaradi tega veliko bolj pozorne na svojo zunanost, potrebna novega plašča. Ker smo bili revni, smo dobili bon. Plašč bomo vzeli pri Godini, mi je ponosno povedala mama, saj je bila tedaj Godina ena najbolj znanih in cenjenih trgovin z oblačili. Vstopili sva mimo izložb, zvedavo sem pogledovala po plaščih in sanjala o barvi in kroju. Pripravljala sem se, da bom izbirala. Ko je mama prodajalki pokazala bon, pa nas je ta pospremila v stranski oddelek in nam pokazala nekaj plaščev, ki

so tam viseli že od pamtiveka in čakali na revne otroke, kot sem bila jaz. Primeren za mojo velikost je bil le eden izmed teh, svetlo zelen, grahaste barve, nekoliko kosmat in z gromozansko velikimi gumbi. Grd, ogaben. Pomeri ga, mi je ukazala mama, jaz pa sem molče ubogala in požirala solze. Ko sem se pogledala v ogledalo, me je bilo sram, a mama je bila zadovoljna, da bo plašč tople in mi bo pozimi prijetno. Toliko stavkov sem imela na jeziku,

tako rada bi rekla, nočem ga, ne bom ga nosila, sram me je. A si nisem upala, da ne bi užalila mame. Zvečer v postelji sem zajokala in še zdaj se spomnim, kako težko mi je bilo in kako sem se sramovala, ko sem v mestu gledala svoj odsev v izložbah in ogledalih in ko so se mi soolci smejali, češ, kje sem našla plašč, ki ima barvo smrdljivih zelenih sten. Revščine mi je bilo v mladih letih dovolj, presedala mi je. In sem zato, da bi si lahko privoščila pivo s prijatelji ali izlet, začela delati že v študentskih letih. Delo mi je bilo od nekdaj

všeč, sem namreč človek z ogromno energije, ki težko miruje ali lenari. Nasmehnila pa se mi je tudi sreča, prebrodila sem revščino in se nekako dokopala do spodobnega življenjskega standarda. Doma nismo ravno bogati, ni mi pa težko, ker sem že od mladih let vajena, da varčujem in pazim na dnevno porabo. A vendar, zebe me ne več, glede plaščev in oblek pa sem toliko dozorala, da mi ne povzročajo več težav, četudi so zguljeni in ponošeni. Oblačim se kar se da skromno in preprosto, nobeni modi ne sledim, spoznala pa sem, da ni pomembno, kako je človek oblečen, ampak kaj se skriva pod obleko, pa naj bo še tako skromna. Na značaj mislim, na dušo. Kljub temu nam je doma lepo, končno imam vrt, ki

sem si ga želela že kot otrok, in gozdove, ki jih nisem nikoli izsanjala. In končno potujem. Z dna sem se povzpela do tistega nižjega srednjega razreda, ki si lahko privoščijo, da ne prosjači in ne živi od državnega usmiljenja. Ni bogastvo, je pa dostojanstvo. Dostojanstvo, ki bi ga morali biti deležni vsi.

Srednji razred. Middle class v angleščini. To je tisti srednji razred, o katerem je Aristotel pred 2300 let napisal, da je njegov obstoj bistven za mir v družbi. Baje zato, ker je tam, kjer je srednji razred močan, manj možnosti za družbene razkole. Za Marxa je imel srednji razred precej negativen prizvok, največkrat pa ga v svojih spisih ni omenjal in ga je enostavno prezrl. Srednji razred

je po definiciji tisti, ki je nekje med proletariatom in buržoazijo. Težko je opredeliti, kdo vse spada vanj, dejstvo pa je, da srednji sloj niso ljudje, ki enostavno životarijo iz dneva v dan, ampak družine, ki si zaradi manjšega presežka in finančne varnosti lahko privoščijo nekaj več kot golo preživetje. Lahko sanjarijo o lastni hiši, o druženju s prijatelji, o potovanjih in udobnem življenju. Obenem je srednji razred tisti, ki si zaradi varnosti lahko privoščijo lagodnejše življenje, nekaj več prostega časa, branja, izobrazbe in seveda kritičnosti. Srednji razred je razred, kamor spadajo predvsem intelektualci, razred, v katerem so največkrat nastali zametki vsakega upora, in razred družbene kritike. Prav zato je ti-

stim, ki imajo oblast v rokah, srednji razred v napoto in so ga načrtno ali nenačrtno obsodili na propad. Srednji sloj je tako v Združenih državah kot v Evropi vse bolj šibak in vse manj številčen. Veča se število revežev, tistih, ki so na robu preživetja ali celo pod robom preživetja in so zadovoljni z vsakim majhnim grizljajem, ki jim ga država prepusti. Bolj so ljudje revni, manj so kritični, bolj nasedajo obljubam in piškotkom. In lažje si je seveda priboriti njihove volilne glasove. Drugače je samo na Kitajskem, kjer srednji razred šele nastaja in je vse bolj številčen in močnejši. Tam je seveda tudi kupna moč državljanov v porastu in proračun je krepko pozitiven.

/ str. 16

JURIJ PALJK

OBROBNOSTI

3

"Tako pač je"! je rekla znanka, ko sem med pogovorom omenil, da mi je žal, ker mi ni uspelo iti na pogreb prijatelja Maurizia, ki smo ga poznali na Goriškem vsi ljubitelji likovne umetnosti. Pred leti je redno obiskoval vsako goriško razstavo, prihajal je tudi v slovenske razstavne prostore, sam je tudi slikal, njegove abstraktne slike so že takrat izražale trpljenje.

Tema ga je za vedno potegnila vase, zdravil se je v psihiatrični bolnišnici, na Travniku sva se srečevala, po navadi je prosil za cigareto, občasno sva spila kavo skupaj, vedno slabše je šlo z njim, duševna tiska je bila vse bolj grozna.

Nekoga večera je pozdravil prijateljico v baru na Travniku, šel v poznih urah domov, tam ogovoril sosedo in ji mimogrede rekel, da se gre vreč v Sočo. Svetovala mu je, naj gre spat, vajena je bila njegovih stisk.

Našli so ga čez nekaj dni, skromni zapisi v dnevnem tisku v črni kroniki, le na družbenih omrežjih sem izvedel, kdo se je utopil. Na poti domov sem v avtu v mislih podoživljal zadnje srečanje z njim, na Travniku, pravzaprav pri gospe Vesni, pred predorom, kjer se je po navadi ustavil, včasih spil kavo, pojedel sendvič, bil v mednarodni družbi, ki se tam zbira. Odrtpel je svoje, tema ga je vzela. Eno največjih skrivnosti je trpljenje, tisto neznanstvo, ki ti zakrije svetlobo.

Prijatelj duhovnik, ki je daroval pogrebno mašo za Mauriziom, mi je kasneje povedal, da niso delali reklame za pogreb, da pa je bila cerkev sv. Ignacija prepolna.

Še enkrat sem ponovil, da mi je žal, ker nisem vedel za pogreb.

Tako blizu, tako daleč smo si.

V baru mi je prijateljica kasneje rekla, da je mislila, da vem. Nisem.

Znanka je hotela še enkrat reči, da tako pač je, kot reče vedno, ko ne ve, kaj naj bi rekla, ko sem se mirno obrnil in ji rekel, da ni tako: "Ne sme biti tako!"

Rad imam ljudi na robu.

Vse življenje živim na robu nečesa.

Obrobje mi je življenjski prostor, narodno, državno, družbeno, umetniško, človeško obrobje, vedno le obrobje, periferija nečesa. Zato mi je blizu papež Frančišek, ki nas kristjane pošilja na obrobje. Iskati naj gremo druge ljudi, tiste, ki živijo na obrobju!

Maurizio je bil lepa oseba, včasih težek, kot so po navadi težki hudi duševni bolniki, a včasih tako pronicljiv, da je zbolelo.

Imel je krasen nasmeh.

Eden manj in vse manj nas je, ki se občasno zberemo na razstavah. Znani goriški likovni umetnik mi je pred dnevi dejal, da je nehal, že dolgo, predolgo ne prodaja ničesar, poiskal si je drugo delo, zdaj pleska stanovanja in ne hodi več na razstave: "Zadnja, ki sem jo imel, je bila samo priložnost, da so ljudje pili in jedli, kar sem sam pripravil za druženje po razstavi, drugega ni bilo. Niti moja dela jih niso zanimala".

"Bi kupovali tako, ne, da bi jim ti podaril?" sem bolj sebi navrgel kot njemu.

In je šel z grenkim nasmehom po Gosposki ulici naprej.

Mimo sta šli dve novodobni Goričanki, Arabki z otroki, pet sta jih peljali, ena je bila tudi noseča. Pomislil sem: "Ja, oni ne hodijo na razstave". Na poti domov sem sinu Luki v avtu rekel, da "morava zmoliti en Oče naš za prijatelja Maurizia, ki so ga danes pokopali. Veš, bil je bolan in ni zmogel več". Ko sva odmolila, je Luka rekel, da sem zadnje čase izgubil veliko prijateljev, sam pa sem mu z roko pokazal žitno polje ob cesti: "Poglej to lepoto lapljanja žita v vetru!"

Konec tedna sem moral v Zelarino, kjer se zbira-

mo odgovorni uredniki Državne zveze katoliških tednikov FISC iz Triveneta na sestankih. Zelarino je mestece pod Mestrami. Kdor se zadnje čase poslužuje avtoceste, ki vodi iz naše dežele v Veneto, ve, da je postala prava ruska ruleta: če imaš srečo, prideš do Benetk v spodobnem času, ko se pa zgodijo nesreče, le-teh je zadnje dni ogromno, si več ur uklenjen v jeklen objem avtoceste.

Imel sem srečo, tik pred Zelarinom je več krožišč, kot jih je tudi pri nas vse (pre) več, na enem sem v kotu svojega očesa ujel lep prizor mlade arabske mame, videl sem jo v hrbet, ki je hodila z dvema otrokoma, na hrbtu sta nosila torbici. Veselo sta čebljala ob njej in prešinilo me je, da se ta mama vsak dan zanju žrtvuje, najbrž jih vodi iz oddaljene vasi v Zelarino peš v šolo.

Revščino poznam zelo, zelo dobro iz prve roke.

In jo seveda zato tudi danes vidim.

Tisti, ki sam revščine ni doživel, živel, preživel, je ne vidi.

V pogledu na arabsko mamo in njena dva fantiča je bilo nekaj milega in istočasno strašljivega, milina je govorila o odnosu matere do otrok, revščina vsega okrog njih pa je bila strašljiva.

In sem ježno pomislil na gospo med tridesetimi in štiridesetimi leti, ki me je nejevoljno pogledala isto jutro v veliki trgovini, ko sem hotel mimo nje. Nisem razumel in sem se ustavil, meni se je mudilo v Veneto, ona je pa prav lagodno in počasi nakladala psička v voziček, še prej mu je seveda spodobno postlala.

Ko sem končno le lahko šel mimo nje, je nekaj zasikala za mano, na blagajni sem plačal sendvič za na pot in od prijazne prodajalke izvedel, da so morali pred časom nabaviti več vozičkov za pse.

"Eni vozijo pse v vozičkih v trgovino, drugi pa vozijo otroke kilometre daleč peš v šolo", sem pomislil jezen sam nase, ker sem nemočno sam pri sebi ugotovil, da ima prav goriški duhovnik, prijatelj, ko pravi, da je goriška prihodnost v rokah tistih, ki imajo otroke. In to gotovo niso tiste Goričanke, ki imajo pse namesto otrok.

Kolegu Danijelu sem osupel ob kavi pripovedoval o vozičkih za pse in posebnih torbah za pse v naših supermarketih, ko je mimo prišel zamorec in naju zaprosil za drobiž.

Danijel je rekel, da to pozna že dolgo: "Se vidi, da ne hodiš dosti po nakupih".

Pripovedoval sem mu o Arabki z dvema otrokoma na krožišču pred Zelarinom, dodal sem, da se mi je zdelo, kot da vidim sebe pred več kot petdesetimi leti, le s to razliko, da smo mi hodili sami več kilometrov do šole.

In sem zlobno dodal, da bi mi bilo všeč, če bi eden od dveh malih šolarčkov ob mami Arabki v življenju postal zdravnik, da bi morda zdravil tisto oholo gospo, ki se je zmrdovala nad mano, ker sem hotel mimo nje, ko je ona nakladala v voziček svoje razvajeno sčene.

"Pa misliš, da ne razumejo, kje živijo? Ne pogledajo okrog sebe in ne vidijo, kje živimo?" sem vrtal dalje v kolego.

"Pa saj ti je rekla tista gospa, da tako pač je, ne?"

Odvrgel sem, da sam navijam za malega Arabca, tistega, ki je mamo vlekel za rokav, da ga je tam na krožišču v izgubljenem Venetu poslušala.

Pred veliko leti mi je pri vojakih srbski tovariš in prijatelj Rade, v nekem ledenem jutru za tankom v kasarni v vojašnici v Zrenjaninu, povedal, da imajo Srbi pregovor, ki pravi: "Kdor ima ovce, ta bo imel tudi planino".

Vprašal sem ga namreč, kako se bo izšlo z Albanci na Kosovu in v Metohiji, takrat so namreč javno protestirali.

Vemo, kako se je izšlo.

Pravzaprav za Metohijo danes nihče niti ne ve več!

Vsakoletna prireditev v sončnih Brdih

"Naj živi Likof in naj živi Števerjan!"

Minuli konec tedna je Vinoteka Števerjanski griči, v sodelovanju z vaškima društvoma Briški Grič in SKPD Frančišek B. Sedej, združenjem ONAV in pod pokroviteljstvom konzorcija Collio in Občine Števerjan, priredila že 13. enogastronomski praznik *Likof*. Kot vedno je bila lokacija uradnega odprtja "vodnjak vina" pred gradom Formentini, iz katerega je priteklo vino. S tem so prisotni nazdravili ob prijetni glasbi harmonikarjev Mihaela Lavrenčiča in Samuela Miana. Prisotne je najprej nagovorila povezovalka Martina Valentincič, ki je pozdravila goste in prikazala letošnjo bogato enogastronomsko ponudbo. Na trgu so vinarji Simon Komjanc, Muzic, Korsič, Vogrič, Gradis'ciutta, Humar, Skok – ponujali vrhunska vina, gostilničarji pa svoje izjemne specialitete. Letos so bili na vrsti

Agriturizem Štekar, Gostilna Koršič, Enoteca Dvor, Osteria Ai Tre Amici, Osteria Klandestina Banquetig in Yousushi. Govor je imel tudi predsednik števerjanske Vinoteke Fabjan Korsič, ki se je zahvalil vsem vaščanom, prijateljem in županji, ki iz leta v leto pomagajo in pripomorejo, da je ta praznik vedno lepši. Pozdravila sta tudi županja Franca Padovan in lastnik gradu Filippo Formentini. Franca Padovan se je zahvalila vsem, ki vlagajo trud v delovanje občine Števerjan, ki je majhna, toda ima velike ljudi, ki imajo veliko srce. "Naj živi Likof in naj živi Števerjan", je sklenila svoj nagovor. Formentini pa je povedal, da se sloves praznika širi do Avstrije in Nemčije. Prirediteljem Likofa je zaželel še veliko uspeha. Protagonist letošnjega praznika je bila malvazija in z njo povezani dogodki, kot na primer stro-

kovna degustacija s tehničnim poudarkom na mediteranskih malvazijah, ki jo je vodil Stefano Cosma, degustacija arhivskih malvazij ob sončnem zatonu in degustacija svežih malvazij na slepo, ki so jo vodili vinar Fabijan Muzic ter predstavnika ONAV Sara Martellos in Andrea Valantig. Tradicionalne večerje ob zatonu so ponovno razveselile ljubitelje dobre kuhinje. Na sugestivnem prizorišču vinogradov in v parku gradu Formentini so s svojim menijem postregli kuharski mojstri Franz Fink, Dejan Matjašec in Stefano Sfiligoi.

Matevž Čotar

SNG NOVA GORICA Podelitev nagrad tantadruj 2018

Nagrajena igralca Bine Matoh in Marjuta Slamič

Dolgtrajnih stoječih aplavzov in odobravalnih vzklikov je bil deležen igralec **Bine Matoh**, ko mu je član žirije Igor Pison (sestavljali sta jo še Teja Glažar in Meta Hočevnar), na velikem odru SNG Nova Gorica v torek, 22. maja 2018, podelil *nagrado tantadruj za življenjsko delo*. Navdušena publika, med katero je bil je tudi župan MO Nova Gorica Matej Arčon, ki je še sam stopil na oder, da bi čestital nagrajencem – kot je to storila tudi direktorica SNG Nova Gorica, Maja Jerman Bratec –, je napolnila dvorano in spremljala letošnjo podelitev nagrad tantadruj. "Hvala vam, da ste nočoj z mano, hvala komisiji, da mi je podelila to prestižno nagrado". S hvaležnimi besedami se je Matoh obrnil tudi do soigralcev, režiserjev, kostumografov in scenografov, vseh, ki so pripomogli k temu, da je prejel to nagrado. Bine Matoh (1946), nosilec Borštnikovega prstana, ves predan odrskim deskam, je bil več kot petintrideset let prvak v novogoriškem gledališču, kjer je ustvaril nešteto vrhunskih vlog; te so gledalcem ostale živo v spominu. Njegovi prvi nastopi v Me-

Clarka je pritegnil pozornost občinstva in kritike. V isti sezoni je zablestel z naslovno vlogo v predstavi *Don Juan* J. B. P. Moliera in leta 1982 zanj prejel nagrado bronasta vrtnica na festivalu Goriško srečanje malih odrov. Istega leta je bil deležen Borštnikove diplome za interpretacijo Frana Levstika v uprizoritvi Kmečlove *Levstikove smrti*. Za igralške stvaritve v uprizoritvah *Levstikova smrt*, *Lov na podgane* in *Erigon* je leta 1984 prejel nagrado Prešernovega sklada. Leta 1985 je prejel še eno bronasto vrtnico na festivalu Srečanje gledališč Alpe Jadran, in sicer za ansambelsko igro v predstavi *Ne krop ne voda* F. X. Kroetza. In leta 1988 še Sterijevo in Borštnikovo nagrado za vlogo Petra Pajota v uprizoritvi Strniševih *Ljudožercev*. Leta 1989 je prejel nagrado Franceta Bevka Mestne občine Nova Gorica za izredne ustvarjalne dosežke v umetnosti. V 90. letih

na njegovem prstu pristal Borštnikov prstan in z njim se je dokončno vpisal med legende slovenskega gledališča. Poklicno pot je Bine Matoh končal l. 2013 z vlogo Stanka v intimni drami *Srečanje* dramatičarke Nine Mitrovič. "Za Matohovo igro lahko rečemo:

Marjuta Slamič in Bine Matoh

ko oblikuje najboljše vloge, se zdi, da sploh ne igra. Zdi se, kot bi se lupil, slačil, njegovo razgaljanje gledalce vleče v vrtnice pod varljivo spokojno gladino skrivnostnega tolmuna. Na videz povsem preprost, nič posebej teatralen, ta

ob branju besedila. Bine Matoh gledalca povsem posrka vase, z vsem svojim poglobljenim in skrbno nadziranim interpretativnim mojstrstvom ter govorno briljanco, virtuozen v kompliciranih retoričnih in fizičnih nalogah. V njegovi igri je mogoče odkriti prvine psihološkega realizma in popolnoma svobodnega oblikovanja igralških korelatov. Na ta način doseže precizno razplastenost ter izrazito plastiko in ostrino, zaradi česar so njegovi liki zapletene osebnosti z najrazličnejšimi človeškimi usodami, pa naj gre za tragične ali komične vloge, za velike, nosilne vloge ali za obstranske. Njegova prisotnost je taka, da naredi vidno tudi obstranskost, središče dogajanja je tudi takrat, ko ga ni na odru". So med drugim zapisali v obrazložitvi nagrade. Žirija za igralško stvaritev in gledališki dosežek 2018, katere člani so bili Marij Čuk, Matej Bogataj in Vojko Belšak, je nagrado tantadruj za igralško

stvaritev podelila **Marjuti Slamič** za vlogi *Hekabe* v *Trojankah* v izvedbi SNG Nova Gorica in *Paškule* v *Barufah*, v koprodukciji štirih primorskih gledališč. "Marjuta Slamič se je v pretekli sezoni spopadla z dvema diametralnima vlogama, s tragično *Hekabo*, ki je kraljica, torej najbolj izpostavljena predstavnica premaganega in podjarmljenega tebankega dvora, ki gre brez upa na vrnitev v suženjstvo in so tako predstavniki ponižanih in podjarmljenih, in z vlogo *Paškule* v polnokrvni, včasih celo fizično divji, temperamentni uprizoritvi *Goldonijevih Baruf*, *Komediji o pregretih ribiškizh zdravah*. Obe vlogi je suvereno in imenitno dozirala, pokazala natančnost pri odrskem govoru, njena prezenca je bila izstopajoča in hkrati je s svojo igro nastavila tudi raven igre pri soigralcih in bila osiščila in opora odrskega dogajanja. Pri tem je pokazala, da suvereno obvlada tako komedijske kot tragične registre in ustvarila vloge, ki jih bo pomnila gledališka zgodovina".

Omenjena žirija je nagrado tantadruj 2018 za gledališki dosežek namenila predstavi *Barufe* v režiji Vita Tauferja in v koprodukciji Gledališča Koper, SSG Trst, INK – Gradsko kazališče Pula in SNG Nova Gorica. "Režija je poskrbela za avtentično razplastitev govora in priskrbelo za temperamentne odrske akcije, hkrati pa kostumografsko premišljeno in veristično opremila predstavnike igralških ansamblov in jim omogočila fu-

rizno, pa tudi mehko in mesto-ma sentimentalno igro", piše v obrazložitvi. Sicer so bile za nagrado nominirane štiri predstave Gledališča Koper, pet SNG Nova Gorica in dve SSG Trst, Resnica in *Ukročena trmoglavka*.

Bralce naj spomnimo, da so si nagrado tantadruj zamislile tri primorske gledališke hiše, SNG Nova Gorica, SSG Trst in Gledališče Koper, ter jo prvič podelile v SSG Trst l. 2011. Poimenovale so jo po literarnem junaku Tantadruju primorskega pisatelja Cirila Kosmača, da bi z njo zaznamovale delo tistih posameznikov, ki so in še danes ustvarjajo v gledališčih na Primorskem in v zamejstvu. Letos sta osmič podelili te nagrade omenjeni žiriji, ki "sta pri svojem delu neodvisni, nagrajence izbereta med nominacijami, lahko pa jih predlagata tudi sami". Žirija za igralške dosežke je letos

posebej poudarila "vse bolj opazno in učinkovito uveljavljanje igralk in igralcev mlajše generacije, ki ob starejših in prekaljenih igralcih prinašajo nove pristope k igri in postopno prevzemajo odločilne naloge in breme igralških interpretacij. To velja v prvi vrsti za SNG Nova Gorica".

Uvod v podelitev nagrad je bila predstava Jureta Karasa *Realisti, "kabaret za pet igralcev, pijanca in občinstvo"*, v iskrivi izvedbi mladih članov SNG Nova Gorica in zelo domiselni, natančni, razgibani režiji Tijane Zinajič. Komična lepljenka, prepojena s humorjem, pa tudi z več kot kančkom trpke resnice, je gledalce, ki so se ob njej pošteno nasmejali, povedla v podelitev nagrad; ta je potekala kot "podaljšek" predstave, v istem duhovitem slogu v režiji Tereze Gregorič.

Iva Koršič

Zadoščenje nagrajencev

Oba igralca Bine Matoh in Marjuta Slamič sta vesela nagrade tantadruj, predvsem zato, ker je primorska nagrada, ki jo podeljujejo tri primorska gledališča. Bine Matoh ima sicer za seboj kar nekaj nagrad za vloge v gledališču, Marjuta Slamič pa je našla že več nagrad za film, za gledališče pa ne. Tantadruj za igralške dosežke je njena prva gledališka nagrada in ji veliko pomeni. Bine Matoh pravi, da zdaj uživa zasluženi pokoj, ni v stresu, nabira gobe, gleda filme... Konec letošnje sezone je sicer igral v Kopru v predstavi italijanskega avtorja Francesca Randazza *Za blagor vseh ljudi*, ki jo bodo v SNG Nova Gorica igrali v jeseni v naslednji sezoni. "Čakam, sem na razpolago, če me bo kdo vprašal za še kakšno vlogo v gledališču. V ospredje pa se ne silim. Nikoli nisem razmišljal, da bi izbiral vloge. Le za vlogi Riharda Tretjega in Kralja na Betajnovi smo se zmenili z režiserjem. Ker sem malo igral Shakespearija, bi si mogoče želel igrati kralja Leara. Zdaj, ko sem v pokoju, prihajam v gledališče gledat predstave, a sem jih začel ločevati: teh sodobnih ne prenašam. Sam sem odru dal življenje. Ne vem, če bi to življenjsko izbiro spet naredil. Mogoče bi pa postal pilot! Vest o nagradi tantadruj me je na neki način presenetila, čeprav prej ko slej človek pričakuje, da bo enkrat prišel na vrsto tudi za to. Zdaj sem prišel kot tretji član SNG Nova Gorica po Stanetu Lebanu in Teji Glažar. Zadovoljen sem in počaščen kot vsak človek, ki dobi nagrado, pa še bolj zato, ker je to primorska, domača nagrada".

Marjuta Slamič je o soigralcu Binetu Matohu povedala, da je zelo darežljiv in sodeluje s soigralci, pripravljen je pomagati, priskočiti na pomoč. "Vsaka izkušnja z njim je bila zelo osebna". O svojih dveh vlogah, za kateri je bila nagrajena, pa meni, da sta obe po svoje zahtevni. Za vsako je treba imeti za seboj kar nekaj kilometrine. Ne ima se za predstavnico "mlajše generacije", kot so o njej povedali. Barufe je igrala drugič, prvič je v njih igrala res kot mlada igralka: to je bila njena druga vloga v SNG Nova Gorica. Zdaj pa je v njih igrala "svojo mamo". Barufe so bile zanj izziv, tudi zaradi jezika, čeprav se je kot Primorka laže znašla v jezikovni zmešnjavi, v kateri je bilo veliko hrvaških besed, pa posebna sintaksa in še marsikaj. Obe vlogi, *Hekabe* in *Paškule*, sta ji sicer blizu. "Vsaka je ekstrem mene. Lepo je igrati Barufe, ker je to kolektivna igra, sam v njej ne moreš nič. Pri *Trojankah* pa je tekst težko uprizorljiv, monološki, v verzih. Pri tem se moraš poldrugo uro truditi, da se zdi ta jezik tvoj, in se istovetiti s to žalostjo, ki jo svet nosi v sebi. Obe vlogi sta zahtevni, kot sta zahtevni komedija in drama. Laže igram komedijo, čeprav pri njej moraš paziti, da ne "greš čez", moraš paziti na mero, da ne pretiravaš, da ne skušaš biti za vsako ceno všečen publiku. Moraš pustiti tudi soigralcem primerno mesto". Z vlogo *Hekabe* je bila zelo zadovoljna, ker "redkokdaj se zgodi, da dobiš tako vlogo, ki je vodilna. Zelo malo je namreč takih ženskih vlog, ki vodijo igro in imajo tako težo". Nagrada je Marjuto Slamič presenetila. Pozabila je sploh na tantadruje. Ni bila niti v Sloveniji. "Nagrada tantadruj ima svojo težo, za vseslovenski prostor je to nepomembna nagrada, za nas Primorce pa zelo pomembna in pomembno je, da jo imamo, ker težko pridemo do Borštnikovih nagrad".

(Mi ji sicer želimo, da bi prišla tudi do Borštnikove nagrade in da bi se Matohu uresničila želja odigrati kralja Leara.)

Utrinek s podelitve nagrade tantadruj

stnem lutkovnem gledališču sicer segajo v petdeseta leta prejšnjega stoletja. Za študij na AGRFT se je odločil kasneje in akademijo končal z vlogo *Točaja* v Strniševih *Žabah*. Zanj je dobil študentsko Prešernovo nagrado za ansambelsko igro, enako nagrado tudi na Festivalu malih scen v Arezzu, ter študentsko nagrado Sklada Staneta Severja posebej za to vlogo. Njegov prvi nastop v novogoriškem gledališču leta 1980 v drami *Čigavo je moje življenje* Briana

prejšnjega stoletja so mu dodelili Borštnikovo nagrado za vlogo Hackerja v *Ljubezni dobrega moža* Howarda Barkerja in nagrado Sklada Staneta Severja za Hildebranda v *Čarobnicah* Mirka Zupančiča in Richarda Tretjega v istoimenski zgodovinski tragediji Williama Shakespeara. Ob dvajsetletnici nastopanja v Primorskem dramskem gledališču je v sezoni 2000/2001 zasnoval naslovno vlogo v *Libertincu* Erica-Emmanuela Schmitta. Leta 2004 je

ko rekoč kot človek iz navadnega življenja. Ves čas ostaja na meji obeh svetov, sveta lika in lastnega življenja, zdi se, da liki tečejo skozenj, da ga vsega preplavljajo, in nasprotno: svoje življenje reflektira skozi vloge /.../ vse je ena sama igra in poigravanje, nobeno sredstvo ni namenjeno samo odrskemu učinkovanju, vsa njegova prezenca, tudi zasebno, je zlepljena iz vlog. Njegovi liki so upodobljeni skoraj popolnoma tako, kakor si jih predstavljamo

S 15. strani

Middle class

Kriza je pri nas v Evropi, predvsem pa v nekaterih bolj izpostavljenih državah, kot je Italija, popolnoma zdesetkala srednji sloj. Pomanjkanje dela, zaposlitve za določen čas, plačevanje z voucherji, pomanjkanje tistih varnih, zagotovljenih delovnih mest, ki smo jim nekoč rekli stalna služba, vse to je prineslo v naš vsakdan strah in negotovost. Vsega tistega, o čemer so ljudje lahko nekoč sanjali, se pravi nakup stanovanja na obroke, študij, načrtovanje družine, izobraževanje in rekreacija, si v tej krizi, ki je menda tistim, ki vlada

postaja strah. Strah nas je starosti, ker vemo, da ni več nobenih gotovosti in varnosti, strah nas je vsake odločitve, strah nas je, da bomo nepričakovano izgubili vse. Ljudje, ki so danes na robu preživetja in so nekaj, pa četudi so delali v tovarni, v manjših podjetjih ali uradih, pripadali solidnemu srednjemu sloju, so naivna in lahka tarča praznih obljub. Politika, ki sloni na socialni pomoči in na podporah, je politika, ki ljudem jemlje dostojanstvo. Osemdeset evrov na mesec kot dodatek k plači, sto evrov na mesec za vsakega otroka, 780 evrov na mesec za

in služijo, nadvse dobrodošla, večina izmed nas, predvsem pa mladi, ne moremo več privoščiti.

In v tej negotovosti nas postaja strah. Strah nas je starosti, ker vemo, da ni več nobenih gotovosti in varnosti, strah nas je vsake odločitve, strah nas je, da bomo nepričakovano izgubili vse. Ljudje, ki so danes na robu preživetja in so nekaj, pa četudi so delali v tovarni, v manjših podjetjih ali uradih, pripadali solidnemu srednjemu sloju, so naivna in lahka tarča praznih obljub. Politika, ki sloni na socialni pomoči in na podporah, je politika, ki ljudem jemlje dostojanstvo. Osemdeset evrov na mesec kot dodatek k plači, sto evrov na mesec za vsakega otroka, 780 evrov na mesec za

brezposelne... Tako stranke danes pridobivajo glasove, računajo pa predvsem na tiste, ki nimajo ničesar in si ne morejo privoščiti, da bi bili kritični. Človeka pa v teh programih ni. Nikjer. In dostojanstva še manj. Kajti samo dostojno, pravično plačano delo lahko daje človeku častno in dostojanstveno mesto v družbi. Socialna podpora je namenjena poražencem. Tistim, ki jim je bilo vzeto vsako upanje. Ravno danes, ko končujem ta zapis, mi je prijateljica zaupala misli, ob katerih me je zmrazilo. Grčija je bila za banke in špekulante majhen zalogaj, proračun, ki je bil komaj enak proračunu eni izmed najbolj bogatih italijanskih pokrajin. Z Italijo je drugače. Italija je bogata, polna kulturnih in naravnih

znamenitosti. Italijanske firme so v svetu priznane, pa čeprav jih je večina že v rokah tujcev. Kljub temu je še marsikaj, kar podžiga apetit bank, finančnih skladov in tistih, ki držijo vaje v rokah. Italijani, narod, ljudje, smo med najbolj prizadevnimi varčevalci na svetu. In veliko Italijanov si je prigaralo lasten dom. Naši prihranki, naš denar in naše nepremičnine so za tiste, ki so že pospravili zadnje drobtinice z grške mize, še kako privlačni. Poslušam jo in zmrazi me po vsem telesu. Mravljinice imam, stiskam pesti, besede ne pridejo na dan. Na svojega očeta se spomnim, ki ga ni več in je galal do zadnjega, v tovarni, kjer je šele v poznih letih našel službo in tudi napredoval. Varčeval je... Zate bo, mi je govoril,

ker te imam rad. Moji oče, vsi italijanski očeti, matere, mladina, ki odhaja v tujino, ker tu ni službe. Preveč je vsega tega. Kepo imam v grlu. Strah me je. Nenasitne pijavke, ki ji pravijo Evropa narodov. A je Evropa bank, multinacionalk, lobijev. Zunaj divja nevihta, gledam na Korado in iščem odgovor v krošnjah, ki se majojo v norem vetru. Kot bi slutile moj strah, mojo jezo, našo nemoč. Idrija pod mano teče, buči... Večno bo tako tekla, njej je vseeno za našo tesnobo, za našo negotovost. Te večnosti, tega bogastva, te veličine narave nam naše vsakdanje tegobe ne morejo uničiti. Niti vzet... Obljubim si, da se bom borila, da bom verjela do zadnjega. V človeka. In njegovo dostojanstvo.